

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE 'OMHEINING'

Om Heino

In deze uitgave o.a.

- Oorlogsverhalen familie Kok
- Kruidenvrouwtje van Heino
- Groeten van Zdravko Basicz
- Gereformeerde Kerk
- 'Langeslag-Heino' 1945-2015

Maart 2018
Nummer 1

Van de redactie

Traditiegetrouw besteden we in het eerste kwartaalblad van het jaar altijd aandacht aan de Tweede Wereldoorlog, ditmaal met een bijdrage van Herman Kok waarin hij jeugdherinneringen ophaalt over de oorlogstijd. Henne Neppelenbroek neemt ons mee terug naar de tijden dat de pachtheren de dienst uitmaakten en het de huurders van grond en gebouwen, de pachters, behoorlijk moeilijk konden maken. Herman Overkamp is in de geschiedenis van de families Offenberg in Heino gedoken. In het tweede deel van de serie artikelen over deze families staan de drie gebroeders Herman, Bernard en Dorus en hun nakomelingen centraal. In september 2015 kwam het rustieke kerkje van de Gereformeerde gemeente Langeslag – Heino aan de Kolkweg leeg te staan vanwege de fusie met de Hervormde gemeente Heino. Jennie Pruim vertelt van de historie van het kerkje dat in 1951 op het zogenoemde konijnenveldje verrees.

Henk Hullen (werkgroep Geschiedenis) heeft enige jaren geleden het onderzoek naar Kruiden-Marie heropend. De stand van zaken rond dit onderzoek publiceerde hij in het septembernummer van 2017. Hij legde contact met Anton Schrijver, auteur van het boek 'Het Dalfser Sterrebosch En Wijde Omgeving', die graag inging op het verzoek om zijn kennis over Kruiden-Marie in een artikel aan 'Omheino' prijs te geven.

In de rubriek 'Korte histories' wordt Zdravko Basicz voor het voetlicht gehaald. De Kroaat was enige tijd badmeester in het openlucht zwembad 'De Tippe'. Wie herinnert zich deze aardige, boomlange badmeester nog?

Woorden met de beginletter 'K' komen aan de orde in de rubriek 'Wule zekt det zo' en een aantal krantenartikelen van het eerste kwartaal van 1998 vullen de rubriek 'Al weer 20 jaar geleden'.

Wij wensen u veel lees- en kijkplezier.

In dit eerste nummer van 2018 zijn twee bijlagen toegevoegd: de agenda van de Algemene Ledenvergadering en Nieuwsbrief 14.

De kopij voor het volgende nummer zien we graag vóór 15 april tegemoet.

In memoriam Hennie Oldenhof-van Essen

Geheel onverwacht overleed op 18 januari 2018 op 75-jarige leeftijd Hennie Oldenhof-van Essen.

In de jaren, dat zij werkend lid was van onze vereniging, heeft ze achter de schermen veel werk verricht in de werkgroep documentatie. Zij was degene die alle krantenknipsels over Heino codeerde, dat wil zeggen, precies aangaf in welk dossier het knipsel moest worden opgeborgen. Door de jaren heen waren het heel veel knipsels. Verder hielp ze met alle voorkomende werkzaamheden, zoals het opbergen van bidprentjes, familie-advertenties en geboortekaartjes. Bij de kerst- en paaswandelingen schonk zij altijd koffie.

Tot op het laatst heeft zij zich voor onze vereniging ingezet. Haar inbreng en betrokkenheid zullen wij missen.

Onze gedachten gaan uit naar haar man, kinderen en kleinkinderen. Wij wensen hen veel sterkte toe.

Inhoud

04. Het kruidenvrouwtje van Heino ~ *Anton Schrijver*
06. De groeten van Zdravko Basicz ~ *Jennie Pruim-Reinders*
07. Oorlogsverhalen familie Kok ~ *Herman Kok*
12. Wule zekt det zo ~ *Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink*
13. Gereformeerde kerk 'Langeslag-Heino' ~ *Jennie Pruim-Reinders*
16. De families Offenbergh (2) ~ *Herman Overkamp*
19. Over grootgrondbezitters, pachters en kleine boeren (1)
~ *Henne Neppelenbroek*
22. Alweer 20 jaar geleden ~ *Inge Roelofs*

Contributies

15 euro per jaar / 23 euro per jaar buiten Heino (i.v.m. portokosten)
5 euro losse nummers / 6 euro losse themanummers

Ledenadministratie

Inge Roelofs-Hoppen, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voorzitter

Henk Hofman, Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, 0572-392593

Secretaris

Cor Horstman, Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino, 0572-392109

Penningmeester

Harry Ogink, Twentseweg 12, 8141 MA Heino, 0572-391618

Bestuursleden

Berend Jan Horstman, De Horst 10, 8141 BA Heino, 0572-392622
Tiny Kok-Klappe, Woolthuisweg 10, 8141 RX Heino, 0572-393584
Annie Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, 0572-392560
Herman Neimeijer, Plataan 19, 8141 SM Heino, 0572-393268
Andre Roelofs, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Eindredactie

Toon Hoefsloot wvd. en Tiny Kok

Correctoren

N. Elsinga, T. Hoefsloot, T. Kok, J. Melenhorst,
G. Peeters, J. Peters,
J.K. Pruim-Reinders en W. Steenberg

Vormgeving

Mirjam van der Weide-Wink

Voor de contactpersonen van de verschillende werkgroepen verwijzen wij u naar onze website.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'

Canadastraat 6, 8141 AC Heino
0572-394562 omheining@planet.nl
www.historischeverenigingheino.nl
Rabobank: NLOGRABO 0327112271

Het kruidenvrouwtje van Heino

Tekst: Anton Schrijver, Dalfsen

DE WERKGROEP GESCHIEDENIS VAN ONZE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE 'OMHEINING' HEEFT HET ONDERZOEK NAAR DE IDENTITEIT EN WOONPLAATS VAN KRUIDEN-MARIE NIEUW LEVEN INGEBLAZEN. HENK HULLEN, LID VAN DE WERKGROEP, HEEFT HET ONDERZOEK OP ZICH GENOMEN. MET VOORTVARENDHEID IS HIJ IN DE MATERIE GEDOKEN EN HEEFT HIJ INMIDDELS EEN LIJVIG DOSSIER OVER KRUIDEN-MARIE VERZAMELD.

AANLEIDING OM CONTACT TE ZOEKEN MET ANTON SCHRIJVER WAS DIENS BOEK 'HET DALFSE STERREBOSCH EN WIJDE OMGEVING' DAT HENK HULLEN BIJ ZIJN ONDERZOEK GEBRUIKTE. OP ZIJN VERZOEK SCHREEF ANTON SCHRIJVER ONDERSTAAND ARTIKEL VOOR HET CONTACTBLAD. (REDACTIE)

VOOR HET BOEK HET DALFSE STERREBOSCH EN WIJDE OMGEVING IS VANAF 2004 TOT 2009 HISTORISCH ONDERZOEK VERRICHT NAAR DE BOERDERIJ; 'DE GROTE VOS' AAN DE BORNWEG 6. DEZE BOERDERIJ IS IN DE JAREN ZESTIG VAN DE VORIGE EEUW AFGEBOKEN. OM TOCH ZO VEEL MOGELIJK INFORMATIE TE KRIJGEN, HEB IK CONTACT OPGENOMEN MET ZO ONGEVEER ALLE BEWONERS EN OUD-BEWONERS VAN DEZE WEG. ZO WERD IK VIA DEZE BUURTBEWONERS IN CONTACT GEBRACHT MET ONDER ANDERE GAIT KAMPHUIS VAN DE SCHAARSHOEK WEG EN MEVROUW BERTHA WEERDMEESTER-VAN DE WETERING UIT TIEL.

Gait Kamphuis bleek een tijd pachter te zijn geweest van een deel van de grond van 'de Grote Vos' en wist tot in detail te vertellen over de boerderij, de indeling hiervan en alle veldnamen rondom het huis en de omgeving van 'de Grote Vos'. Dit alles heeft geleid tot vele bezoeken. Bij een van die bezoeken werd ik gewaar dat er niet ver van zijn boerderij vroeger een huisje heeft gestaan waar het Kruidenvrouwtje gewoond zou hebben, ook wel Kruiden-Marie genoemd. Dit huisje, een boerderijtje en nog andere boerderijtjes zouden zijn afgebroken in verband met de aanleg van de spoorlijn Zwolle-Almelo tussen 1880 en 1882.

Gait vertelde ook dat er bij een bombardement van het spoor in de Tweede Wereldoorlog toevallig ook iets is neergekomen op het restant van de fundering van het huisje van Kruiden-Marie.

Na de oorlog is op deze plek nog een oudheidkundig onderzoek vanuit Utrecht geweest, maar daarover heeft Gait later nooit meer iets gehoord.

Het Kruidenvrouwtje werd beschreven in de belevenissen van Eli Heimans geboren op 28 februari 1861 in Zwolle aan de Thorbeckegracht in het boek 'Hei en Dennen'.

Eli moest een keer per drie weken lopen van Zwolle naar de textielververij van zijn vader in Raalte. Soms ging zijn vriend Heinsius met hem mee. De zandweg liep dwars door het Heinose Veld en langs een meertje. Eli nam vaak pauze bij het meertje en had zijn schoolboekje Suringa's Zakflora dan bij zich en leerde zo de namen van veel planten kennen. Hier ontmoette hij het Kruidenvrouwtje. En daardoor kwam hij later ook bij haar thuis.

Op Bornweg 3 (Boerderij De Leeuw) vernam ik dat er nog een oud bewoonster in leven was die in Tiel woonde. Dit betrof de toen bijna negentigjarige Bertha Weerdmeester-van de Wetering, die op deze boerderij geboren is op 15 november 1915. Met Bertha is correspondentie gevoerd; ze is ook bij mij op bezoek geweest en ik heb een tegenbezoek afgelegd bij haar in Tiel en bij haar dochter Tonja in Kapel-Avezaath.

De Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' had al eerder veel onderzoek gedaan naar het Kruidenvrouwtje. Ook gaf Ab Goutbeek uit Dalfsen al vele jaren lezingen over het Kruidenvrouwtje zonder de exacte plek te kennen van het boerderijtje waar ze zou hebben gewoond. Hij en wijlen Gradus Elshof uit Lierderholthuis waren heel enthousiast over deze informatie.

Ik vond het verrassend dat ik die nu uit de eerste hand kreeg van Gait Kamphuis. Hierna ging ik op zoek naar iemand anders, om nogmaals een bevestiging te krijgen.

Zo schreef ik op 24 juli 2006 een brief naar Bertha Weerdmeester-van de Wetering, waarin ik ook het onderwerp van het Kruidenvrouwtje aanhaalde. Op 27 juli 2006 belde Bertha mij en zei dat haar moeder over het Kruidenvrouwtje had verteld in haar kindertijd. Kruiden-Marie werd door de kinderen uit de buurt in die tijd geplaagd en Bertha kende nog steeds het rijmpje van vroeger van haar moeder, dat de kinderen naar het Kruidenvrouwtje riepen:

Potte Marianne
Met de stok in de hande
Met de piepe in de bek
Potte Marianne is half gek.*

**(Potte = potjes voor de kruiden)*

*Bertha van de Wetering
(1932).*

Korte histories

De groeten van Zdravko Basicz

Tekst: Jennie Pruim-Reinders

Bijna veertig jaar geleden was een boomlange jongeman uit het toenmalige Joegoslavië, badmeester in Heino. Hij was aardig voor de kinderen die hij zwemles gaf. Ze verstonden zijn 'Nederlands' prima en het aantal gezakte kandidaten voor het zwemdiploma was praktisch nihil.

Zdravko Basicz was zijn naam en anders dan zijn zware bulderende stem deed vermoeden, was hij altijd opgewekt en vriendelijk en werd hij door de zwemmers zeer gewaardeerd.

Wegens zijn lange atletische figuur en mooie zwarte haardos werd al gauw een meisje uit Raalte verliefd op hem. Later trouwde hij met haar.

Met ingang van het zwemseizoen 1980 werd hij benoemd tot zwemonderwijzer in tijdelijke dienst van het gemeentelijk zwembad 'De Tippe'.

In Heino had Gerhard Zwolschen vrij snel contact met hem en al gauw gingen ze samen naar de Heinose Bowlingclub.

Na enkele jaren was hij plotseling verdwenen. Teruggegaan naar zijn geboorteland, zei men.

Vorig jaar, toen hij op familiebezoek was in Raalte, nam hij plotseling contact op met de familie Zwolschen. Na een bezoek van enkele uren, het bekijken van twee fotoalbums en een aantal koppen koffie vertrok hij weer. Nadat hij in z'n auto was gestapt deed hij zijn raampje open en riep: "Doe iedereen de groeten in Heino en bedank ze voor de goede ontvangst destijds."

Tot hun geluk is zijn gezin gespaard gebleven voor veel van de oorlogsellende, waardoor het voormalig Joegoslavië uiteen is gevallen. Momenteel woont hij met zijn echtgenote Maria in Kroatië. Zij hebben hun huis eigenhandig gebouwd en Zdravko heeft zich ontwikkeld tot kruiden- en lavendelspecialist. De door hem gekweekte en geplukte planten verkoopt hij aan diverse klanten, zoals campings en hotels. Uit hun huwelijk werden vier kinderen geboren; dochter Joanne en zoon Petar wonen met hun gezinnen dichtbij Zdravko en Maria. De jongste dochter Zdravka woont ook in Kroatië. Zoon Boris is inmiddels overleden.

Geraadpleegde bron:
De heer Gerhard Zwolschen en
Jan Deusjen

Oorlogsverhalen

familie Kok (2)

Tekst: Herman Kok

Jeugdherinneringen over mijn leven in de oorlog

**ALS IK HET VERHAALTJE
OVER MIJN JEUGD IN DE
OORLOG NOG EENS NALEES,
TREFT MIJ VOORAL HET
ENORME VERSCHIL TUSSEN
MIJN BESTAAN EN DAT VAN
DE JEUGD VAN NU.**

**VOORAL OOK HOE MIJN
BESTAAN IN DIE TIJD
INTENSIEF VERWEVEN WAS
MET DAT VAN IEDEREEN OM
MIJ HEEN. ONWILLEKEURIG
VERGELIJK IK DAT MET DE
JONGEREN VAN NU, MET
HUN SMARTPHONE...**

Hoe het in die tijd precies zat weet ik niet meer. Ik was toen dertien jaar. Pa was machinist bij de melkfabriek en hoefde daarom niet als dwangarbeider naar Duitsland. Hij hoefde daardoor ook niet onder te duiken. Maar aan het einde van de oorlog lag de fabriek stil. Alle kans dat ze hem nu wel zouden oppakken om naar Duitsland te transporteren. Je wist via de geheime zender dat daar dag en nacht gebombardeerd werd. Het was er levensgevaarlijk en daarom was pa in die tijd zo nu en dan ondergedoken. De eerste keer was dat in de fabriek, in een oude stoomketel, die buiten werking was voor onderhoud. Het mandeksel bovenop, 30 bij 40 centimeter groot, was er uit. Als je wist waar dit zat, kon iemand van normaal postuur zonder moeite in die ketel kruipen. Een dikke Duitser echter zou er veel moeite mee hebben en nog veel meer om er weer uit te komen.

Ik moest pa eten brengen wat ik best spannend vond. De eerste keer heb ik met een hamer op de vuurgang van die ketel geslagen, terwijl mijn vader in de ketel zat. Het was bedoeld als geintje maar hij schrok zich rot. Het geluid in die ketel was oorverdovend. Ik heb enorm op mijn donder gehad.

Tijdens het eten van pa bleef ik meestal een tijdje bij hem, en ging regelmatig kijken of er Duitse wagens langsreden. Het was dan mirakels gezellig en mijn vader praatte meer met mij dan ooit tevoren.

Een andere keer toen hij ondergedoken was en ik eten ging brengen, was er een razzia, dat is een soort plotselinge overval.

De Duitsers kwamen het dorp in met overvalwagens en zetten de weg tussen Van Olst en Braakman af. Ze controleerden alle huizen. Ze vonden geen mannen, want die waren net op tijd weg. Pa en nog drie burens, waaronder Jan Israel, zaten bij een boer aan de Zwolscheweg, daar was dat vijvertje waar we vroeger gingen schaatsen. 'Het Vievertien van Graefien'. Of die boer werkelijk zo heette of dat het 'de Graaf' was weet ik niet. Er was een schuilplaats in de hooiberg gemaakt. Als ik kwam met het eten waren de mannen altijd aan het

Café van Olst.

kaarten. Ze vermaakten zich best. Hoe het precies zat weet ik niet maar moeder was kwaad. De razzia was al lang afgelopen en alles leek weer veilig. De laatste keer dat ik er eten bracht, moest ik van moeder zeggen dat het nu mooi genoeg was geweest en dat hij direct thuis moest komen. Hij is met mij mee gegaan en heeft zijn brood thuis opgegeten. Ja, moeder had de wind er onder.

Hoewel mijn vader een boerenzoon was, had hij een hekel aan de tuin en alles wat daarmee te maken had, behalve aan tabak. Hij was verslingerd aan zijn sigaret. En zo kwam het dat de moestuin van opa werd ingepikt en gebruikt werd voor de teelt van tabak. In het voorjaar ging pa de tuin ompitten. Ik moest hem helpen met afbleuten van de grond, dat is het wegsteken van de bovenste laag met al het onkruid en met de daarop uitgestrooide paardenmest. Die moest onder in de vore gedeponeerd worden, waarna pa de grond omspitte. Dat was zwaar werk waar we allebei een grote hekel aan hadden. Dan werden de tabaksplantjes er op de juiste afstand en in rijen gepoot. Er moest regelmatig geschoffeld worden. Elke avond na school moesten we de dieven uit de tabaksplanten plukken. Dit moest totdat de tabak klaar was om te oogsten.

Dan moesten de bladen, zodra ze geel werden, van onderaf worden geplukt. De stengel van het blad moest in de lengte worden ingesne-

den. De bladen werden daarna buiten tegen de schuur en in de schuur te drogen gehangen op lange stukken touw. Dan kwam nog het fermenteren en tenslotte het snijden van de tabak met een zelfgebouwde snijmachine en je had shag. Pa was er elk jaar weer erg druk mee om een grote oogst te krijgen, goed voor een jaarvoorraad tabak. De kwaliteit was goed en werd geroemd in de hele buurt!

**- HIJ WAS VERSLINGERD AAN ZIJN SIGARET.
EN ZO KWAM HET DAT DE MOESTUIN VAN
OPA WERD INGEPIKT EN GEBRUIKT WERD
VOOR DE TEELT VAN TABAK. -**

Op een dag kwamen er drie Duitse soldaten langsgefietst die de tabak tegen de schuur zagen hangen. Ze kwamen de stoep op, gingen naar de tabaksbladen, keur-

den ze en wilden wat meenemen. Pa werd boos, was al driftig van nature en had een hekel aan Duitsers. Hij greep een stuk hout. Moeder zag de bui al hangen en probeerde hem tot de orde te roepen: "Hendrik..." Maar Hendrik hoorde niets. Hij zei van alles wat mooi en lelijk was in Coevordens-Heino's dialect tegen de Duitsers, struikelde bijna over zijn woorden van kwaadheid en dreef de soldaten voor zich uit, de stoep weer af. Oorlog of niet, van de tabak moest je afblijven.

Toen een jaar ten einde liep en de eerste nieuwe tabak er nog niet was, had pa zijn

laatste sigaret van de oude voorraad al lang gerookt. Chagrijnig kwam hij de eerste tabakloze dagen door, probeerde surrogaattabak maar kreeg de kik niet. Toen bekende ik dat ik een jaar geleden een paar tabaksbladen in een lucifersdoosje had gedaan, tegen de schoorsteen had gezet op zolder en die toen was vergeten. Ik

moest het doosje onmiddellijk halen. Het was er gelukkig nog en er zaten kurkdroge zwarte tabaksschilfers in. Pa draaide er verlekkerd een sigaret van en stak hem aan. Hij begon te hoesten, meer dan verschrikkelijk. De tabak was niet te gebruiken. Toen waren voor mij alsnog de rapen gaar.

Niet alle Duitsers waren slecht. Zo kwam pa eens op de fiets thuis uit Zwolle, waar Mieke in het ziekenhuis lag. Hij werd ingehaald door een Duitser die hem aansprak, maar pa zei niets, zo vertelde hij later, want voor hem waren alle Duitsers boeven.

**- PLOTSELING GOOIDE DE DUITSER
NOG EEN FOTO VAN ZIJN ZOON OP TAFEL -**

Toen ze bij ons huis waren had pa nog niets gezegd. De Duitser vroeg een glas water; hij had dorst. Wel, dat kon moeilijk geweigerd worden.

De Duitser kwam mee de stoep op, was klein van stuk en had een dikke buik. Wij, de kinderen vonden het erg interessant dat er een Duitser bij ons binnen zou komen. Het was druk in de keuken met al die kinderen erbij toen de Duitser binnen was. Hij kreeg van moeder een glas melk en hij vertelde aan moeder in het Duits of in een soort dialect dat voor ons ook wel verstaanbaar was, over zijn thuis, dat hij getrouwd was en dat hij twee kinderen had. Hij liet een paar foto's met van die mooie kartelrandjes van zijn gezin zien. Allemaal netjes op een rij. Die foto's gingen van hand tot hand. Er was ook een foto van een vrouw achter een piano en de soldaat, nu in een zwart burgerpak met een viool in zijn handen. De jongen en het meisje stonden achter de piano. Een deftige familie, zo leek het. Plotseling gooide de Duitser nog een foto van zijn zoon op tafel; een mooie jongeman in vliegeniers-uniform. Hij was gesneuveld in Rusland. Zijn dochter zat ook in het leger. Van haar had hij al tijden niets meer gehoord. Met tranen in zijn stem vertelde hij dat zijn vrouw nu in Berlijn woonde en dat hij ook van haar al een hele tijd geen bericht had gehad. Berlijn werd in die dagen onophoudelijk gebombardeerd. Zelfs pa ontدooide een beetje bij het horen van zoveel narigheid.

Deze Duitser is regelmatig blijven komen. Hij ruilde allerlei kinderkleren voor eten en melk. In het Duitse leger was het blijkbaar ook al geen vetpot meer. Ik weet nog dat Anneke een Tiroler pakje heeft gehad dat na de oorlog ooit eens in een toneelstuk in 'het gebouw' (parochiehuis) is gebruikt.

Op een morgen stond de hele familie Hilderink uit Deventer, oom en tante met zes kinderen, op de stoep. Ze hadden twee volgepakte fietsen bij zich, waarop

de kleintjes vervoerd waren. De rest was lopend gekomen. Hun huis in Deventer lag inmiddels in de vuurlinie. Naast hun huis waren al bommen terechtgekomen. Ze kwamen bij ons in Heino 'logeren' tot betere tijden. Als kinderen vonden we dat hartstikke leuk. De familie Kok was inclusief opa en opoe toen twaalf man sterk, het huis aan de Zwolscheweg was niet erg groot en zo waren we plotseling met zijn twintigen tot aan het einde van de oorlog. Pa dacht diep na over een oplossing van

het huisvestingsprobleem. Hij ging naar de zolder en timmerde een plank van dertig centimeter hoog, vanaf het kamertje van opa en opoe tot aan het dakbeschot, dwars over de zolder. Hij creëerde zo een bed van ongeveer 1,60 meter lang en een dikke vier meter breed, waar gemakkelijk vier kinderen in konden liggen. Vervol-

gens gingen in dit bed een paar bossen stro en daar overheen kwamen lakens. We hadden er niet genoeg, dus werd er ook een stel lakens gemaakt van witte meelzakken. Die hadden we van Hooglugt de molenaar gekregen. Verder nog kussens en dekens in het bed en klaar was Kees. Ik herinner me nog dat ik er altijd prima geslapen heb. De bezweringen van pa van beneden, dat we stil moesten zijn en moesten gaan slapen werden elke avond steeds heftiger en feller. We wisten precies wanneer het genoeg was geweest en we echt stil moesten zijn.

Mijn nichten Annie en Yns sliepen bij

Van der Berg de schilder, aan de overkant. Van der Berg en zijn vrouw waren erg bang om alleen te zijn en vroegen om gezelschap gedurende de nacht.

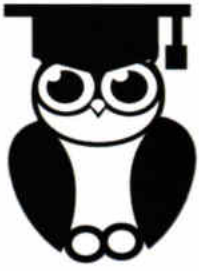
Bij ons, op de grote slaapkamer boven, konden zonder ruimte ertussen, twee bedden staan. Daar sliepen vier meisjes. Ik denk dat oom Hendrik en tante Marie in de kamer direct boven aan de trap sliepen.

Opa en opoe hadden hun eigen kamer en bij pa en moeder stond, naast de wieg, ook een extra, door pa getimmerd kinderbed in de kamer. Zo brachten we de nachten door en we sliepen als rozen. Ik heb nooit gehoord dat opa of oom Hendrik naar bed gingen, zo vast sliepen we dan al.

Moeder was kookvrouw op de Gunne geweest en ze was dus het koken in grote pannen gewend. Een geluk voor ons. Elke dag moest er voor twintig mensen worden gekookt. We hadden wel allemaal een bord en ook allemaal een lepel of vork. De groten, de kleinen en een paar meisjes die moesten helpen bij het eten geven aan de kleinen zaten aan tafel. De anderen zaten langs de wand van de keuken op de grond met hun bord op schoot.

Voor en na het eten werd met luide stem gebeden. Elke dag was er voor iedereen hartstikke lekker eten en elke dag kregen we als nagerecht karnemelk met een beschuit en een schepje suiker. In het najaar werden achter in de tuin aardappelen ingekuuld voor twintig personen en de laag aarde er bovenop was dik genoeg om de vorst te weerstaan. Zo bereikten we telkens weer de volgende oogstperiode.

“Wule zekt det zo”

Een rubriek veur platproaters

In alweer de negende aflevering van de rubriek veur ploatpraters
een selectie woorden met de beginletter k.

kaant

- netjes

kammenetswärk

- prima, secuur vakwerk

kärmejakken

- onnodig klagen, zeuren

kàts van ‘t peceel

- geheel uit zijn doen

kermejanken

- veel pijn hebben

keupie

- koopje

kiefte

- kievit

kiessie

- kalfje

kissieskeerls

- lieden die met koopwaar

langs de deuren kwamen

kistentuug

- de beste kleren, bewaard

in een kledingkast

kladde

- hoeveelheid

kleppermanswerk

- prutswerk

knärre

- klein mannetje; een slecht
ontwikkelde big

knäs

- kraakbeen

knoem

- kluiven

knösteren

- lichte werkjes doen

krenteplässie

- krentebol

kunnigheid

- bekendheid

kwoavente

- kwajongens

köttelen

- slenteren

köttelpeerties

- klein soort peren

köttens

- onlangs

kunte

- kapje; bijvoorbeeld
van een brood

kwaakdeuze

- kletskous

K

Gereformeerde Kerk

“Langeslag - Heino” 1945 - 2015

Tekst: Jennie Pruim-Reinders

Het was op 25 mei 1862 dat de Christelijke Afgescheiden Gemeente te Langeslag geïnstitueerd werd. De naam van deze gemeente was ontleend aan de plek van de kerk. Het kerkgebouw aan de Langeslag werd een jaar later geopend.

Na de Tweede Wereldoorlog kwam er landelijk een grote ommekeer in de Gereformeerde kerken van Nederland. De theologische opvattingen over twee vormen van kinderdoop die sinds 1905 beide toegelaten werden, was op de Kamper Hogeschool opnieuw tot een twistappel geworden. Er volgde een onverkwikkelijke strijd.

Toen kwam Pinksteren 1945. Dominee W. Vreugdenhil preekte in de kerk aan de Langeslag over de tekst: 'Waar de Geest des Heren is, daar is vrijheid'. Hij bracht dit van toepassing op de uitstorting van de Heilige Geest, de bevrijding van het land en de bevrijding van de kerk van het synodale juk en noemde het 'een besturing van de Heere', dat de herdenking van de uitstorting van de Heilige Geest samen viel met de bevrijding van het land en de vrijmaking van de kerk. Tevens maakte hij bekend, dat de kerkenraad had besloten, de gemeente vrij te maken van alle synodale besluiten. Voortaan waren wij vrij, aldus dominee Vreugdenhil.

De kerk ging uit en de preek gaf stof tot gedachtenwisseling. Velen waren het er van harte mee eens. Anderen juichten de vrijmaking toe, maar konden zich niet verenigen met de wonderlijke tekstverklaring. Enkelen gingen niet akkoord met de vrijmaking en tenslotte waren er ook die geen mening hadden.

Zij die niet akkoord gingen met de zogenaamde vrijmaking zonden hiervan bericht aan de kerkenraad. Het was een brief, ondertekend door 28 belijdende leden. Aanvankelijk kwam deze groep op zondag bijeen in de huiskamer van meester Drok, het hoofd der school. Een kerk kon men dit niet noemen, want de ambten waren niet ingesteld. Meestal kwam dominee H.A. Munnik per fiets uit Zwolle, vergezeld door een Zwolse ouderling. Het leek dus veel op een kerkdienst, uitgaande van de kerk van Zwolle.

Ook in andere opzichten ging het er primitief aan toe. Er werd gecollecteerd in een hoed van meester Drok, later in keukenschaaltjes van mevrouw Drok. De groep groeide en men kreeg van het schoolbestuur de beschikking over een lokaal van de School met de Bijbel in Laag Zuthem. En zo namen volwassen personen, zelfs bejaarden, weer plaats in de schoolbanken. Het kerkgezag werd begeleid op een harmonium. Het normale kerkelijke leven kwam langzamerhand op gang. »

In de eerste naoorlogse jaren waren er in het geheel geen auto's of bussen. De kerkgangers uit Heino reisden toen in een oude vrachtwagen, getrokken door een paard. Op de grote linnen huif stond met zeer grote letters: 'Klokzeep maakt alles schoon'.

Vanaf eind 1947 kwam daarin verandering. De gemeenteleden uit Heino gingen samen met de vrijgemaakten naar Laag Zuthem in een bus van de Heinose firma Meinderink. Maar omdat de diensten van de kerk aan de Langeslag langer duurden dan de diensten van de synodalen, waren deze kerkgangers in de gelegenheid om voor vertrek naar Heino eerst koffie te drinken bij de familie Van Munster.

Helaas waren er in de begin jaren op allerlei gebied grote moeilijkheden. Een kanselbijbel ontbrak en was ook niet te koop in die tijd. Door een relatie gelukte het in Londen een Nederlandse uitgave te krijgen van het Britse Bijbelgenootschap. Een dienstboek voor de predikant, een avondmaalstafel, avondmaalslinnen, collectezakjes, alles, letterlijk alles moest worden gekocht. Zelfs kopen was soms niet mogelijk. Er kon bijvoorbeeld een zeer mooi damasten tafellaken worden gekocht, maar daar waren heel wat textielpunten voor nodig. En wie kon in die tijd van schaarste zijn textielpunten missen? Nadat het Ned. Textiel Distributie Bureau was ingeschakeld, werden prompt de benodigde punten ontvangen en kon het linnen worden aangeschaft. De Gereformeerde Kerk van Berlikum (Friesland) schonk zelfs gratis een gebruikt tinnen avondmaalsstel. Met de vrijgemaakte kerk was de verstandhouding niet best. Aanvankelijk werd nog wel eens het avondmaalslinnen of het avondmaalsstel geleend, maar dat gaf al spoedig ongenoegen, zodat er later geleend werd van de kerk van Zwolle. Ook in andere opzichten werd van de Zwolse kerk steeds de grootste bereidwilligheid ondervonden, in het bijzonder van dominee H.A. Munnik.

Gereformeerde Kerk Langeslag - Heino 1952.

Helaas werden door de scheuring familiebanden uiteen gerukt. Dat was bij bijzondere gelegenheden een lastig punt. Zoals bij verjaardagen, op de ene avond werden de synodalen uitgenodigd en op een andere avond de vrijgemaakten.

De heer H.H. Bosscher uit Heino, boekhouder-diaken, stelde in 1948 de kerkenraad voor een stukje bos te kopen, het zogenaamde konijnenveldje. Daarop werd het restant van het Heuvelsbosje aan de Kolkweg in Laag Zuthem gekocht. Met in het achterhoofd de gedachte: "misschien kunnen we in de toekomst daar eventueel nog eens een kerk bouwen". Die tijd kwam inderdaad in 1950, toen de instantie SGK 'Steun Gescheurde Kerken' ruimere subsidies gaf voor kerkbouw. Na herhaalde aanvraag werd tenslotte een toezegging ontvangen van een subsidie van f 17.000,00. Na rijp beraad en met volledige instemming van de gehele gemeente werd vervolgens besloten over te gaan tot de bouw van een kerk met als voorbeeld het kerkje in Wijthmen. Er werd opdracht gegeven aan het bouwbedrijf Lindeboom uit Wijthmen, dat ook de bouwer was van het kerkje schuin tegenover het witte schooltje. In verband met de bouwkosten verrichtten diverse gemeenteleden het grondwerk gratis. Het werd een degelijk gebouw, dat weinig onderhoud zou vragen. Bij de bouw werd besloten tot aanschaf van koperen kroonlampen, maar dit moest worden uitgesteld tot betere tijden, wanneer de schuld zou zijn gedaald. De kleine gemeente kon namelijk de bouwkosten niet geheel bestrijden uit de subsidie en eigen

middelen. In een speciale dienst op 21 december 1951 werd de kerk plechtig in gebruik genomen, in welke dienst dominee H.A. Munnik voorging. De kerk was afgeladen vol. Er zaten toen veel professoren en dominees in de kerk. De professoren hadden in de kerk een belangrijke rol gespeeld, want vanaf 1945 had de kerk geen eigen dominee, maar was dominee H.A. Munnik uit Zwolle consulent.

De eerste eigen predikant was dominee R. van Benthem (1958). Hij zou worden uitgezonden als zendingspredikant naar Indonesië, maar door de Nieuw-Guineacrisis ging dit niet door en werd hij tijdelijk aangesteld. Anderhalf jaar later werd hij uitgezonden naar Argentinië. Daarna kwam dominee J. Stienstra (1962-1967). Hij woonde bij één van de leden in huis. Geld om een pastorie te bouwen was er namelijk niet. In overleg met de classis Zwolle en omstreken werd toen een collecte gehouden bij alle leden van de kerken in de classis. De heer P.H.A. v.d. Vegte had lijsten gemaakt van alle adressen in de classis. Daarmee ging men op stap. Iedereen deed mee, zelfs de jeugd. Het was een heel werk, maar het bracht veel geld op. Op f 30.000,00 na, het hele bedrag.

Die f 30.000,00 kon worden geleend van de instantie SGK. Zo werd in 1963 de pastorie gebouwd. Enkele jaren later kwam daar nog een jeugdgebouw bij.

*Tekst op de muur:
'Skep mij een rein hart, o God' (1973).*

In de kerk was achter de preekstoel een tekst op de muur geschilderd. Dat was toentertijd een idee van de heer Bosscher. Het was een tekst uit Psalm 51 vers 12: "Skep mij een rein hart, o God". Die tekst stond er jaren. Toen dominee J.L. Wielenga (1971-1975) predikant was, werd de tekst overgeverfd. Hij hield niet zo van een tekst. Hij wilde meer symboliek. Toen kwam het kruis en het doek met de kandelaar.

In mei 1981 keurde de kerkenraad de plannen goed voor de uitbreiding van de lokaliteiten. Er was wel een kerk en voor de jeugd een gebouwtje, maar geen plek om te vergaderen en geen gelegenheid voor andere activiteiten. Er werd een bouwcommissie ingesteld om tot uitvoering van de plannen over te gaan. Intussen verwijder-

den gemeenteleden bomen, de tegels en stenen tussen de kerk en het jeugdgebouw en werd er een bouwput gegraven, zodat de aannemer meteen kon beginnen. Maar daarna kwam toch nog een groot gedeelte van de verdere afwerking voor eigen rekening, zoals het schilderwerk, het tegelwerk, het plaatsen van sanitair, het inrichtingswerk van de keuken en het egaliseren van het grondwerk. De nieuwe lokaliteit kreeg de naam 'Ontmoetingscentrum'.

Sinds de fusie van de Gereformeerde kerk Langeslag-Heino met de Hervormde Gemeente Heino in september 2015 staat het gebouw leeg. Het is inmiddels verkocht en krijgt een woonbestemming.

Geraadpleegde bronnen:

*Kerkbladen van de Gereformeerde Kerk Langeslag-Heino.
In het bijzonder de verslagen van H.H. Bosscher en
W. van Munster.*

Gegevens van Guus van Wijfferen.

*(Guus vertelde nog, dat zijn broer Bert als laatste werd gedoopt
in de school te Laag Zuthem en zijn neef Jan van Wijfferen een
paar maanden later in de nieuw gebouwde kerk.)*

De families Offenberga te Heino (2)

DE DRIE GEBROEDERS OFFENBERG TE HEINO EN HUN NAKOMELINGEN

Hermanus Petrus (Herman) de landbouwer

Hermanus Petrus Offenberga (1835) en Gerritdina Schuurman (1841) wonen op het ouderlijk huis. Zij krijgen acht kinderen, waarvan er vijf jong overlijden. Leed blijft hun dus niet bespaard. De kindersterfte is in die tijd hoog. Een zoon en twee dochters worden volwassen. Het beroep van Herman is dagloner. Daarnaast heeft hij zijn boerderijtje.

Zijn zoon Theodorus Martinus (1874), oefent het beroep van slachter uit. Hij trouwt in 1903 met Anna Maria Bootsvelt, geboren in 1879 in Raalte. Zij gaan wonen op het adres A 90.¹ Moeder Gerritdina overlijdt in 1909.

Vader Herman vertrekt na haar overlijden met twee dochters naar de Dorpsstraat A 30, naast het boerderijtje van zijn broer Theodorus Jacob, de veearts.²

Herman Offenberga overlijdt in 1917. Zijn beide dochters, Maria Sophia en Johanna (Anna) verhuizen naar de Dorpsstraat 21, aan de achterzijde van het pand van schoenmaker Zunnabeld, later IJsseldijk. Daar oefenen zij het beroep van knipmutsenmaakster uit. Het huis van Theodorus Martinus wordt in 1921 afgebroken om plaats te maken voor een nieuw te bouwen r.-k. lagere school. Het gezin verhuist naar een door timmerman Hoppen gebouwde houten woning aan de Verversweg 1.³ Theodorus Martinus (Dorus) Offenberga en Anna Maria Bootsvelt hebben negen kinderen: zeven dochters en twee zonen.

Als zij zo'n 15 jaar aan de Verversweg gewoond hebben, vertrekken zij naar een boerderijtje aan de Veldhoekerweg.⁴

Hun schoonzoon H.L. Giezen komt bij hen inwonen. In 1937 vertrekt het gezin Giezen-Offenberga naar het boerderijtje 'de Hoek' aan de Raalterstraat 14.⁵ Na de oorlog is het gezin Giezen-Offenberga verhuisd naar de Haarstraat 31 en daarna weer naar hun vroegere ouderlijke huis aan de Canadastraat. Op het ouderlijk huis aan de Veldhoekerweg is vanaf 1937 de zoon van Dorus inwonend. Dit is Hermanus Petrus Offenberga (1907), in 1937 getrouwd met Johanna Maria Westerbeek (1917). Zij krijgen samen elf kinderen waarvan er twee heel jong zijn overleden. Het gezin is na de oorlog naar de Haarstraat 33 verhuisd, naast het gezin van zijn zus, de familie Giezen-Offenberga.

Na 1970 volgt een verhuizing naar Zwolseweg 11. Hier woont in 1985 de weduwe Johanna Maria Westerbeek nog. Zij overlijdt in 2003 in het Woolthuis. Ook de jongste zoon van Dorus Offenberga en Anna Maria Bootsvelt, Gerardus Josephus (1923) blijft in Heino wonen. Hij trouwt in 1954 met A.Th.A. Doevelaar, geboren in 1929. Dit echtpaar krijgt twee zonen en een dochter.

Een dochter van Theodorus Martinus en Anna Maria Bootsvelt is Antonia Maria Offenberga, geboren 1910. Zij trouwt in 1932 met Egbertus Schotman, geboren 1898 aan de Beemdweg⁶ te Dalfsen. Hier wonen en werken zij op een boerderij. Zij krijgen 10 kinderen: zes dochters en vier zonen.

Bernardus (Bernard) de smid

Bernardus Offenberg, geboren in 1839 als zoon van Theodorus sr. en Sophia Sloom, is in diverse plaatsen werkzaam als smidsknecht. In 1866 koopt hij samen met zijn broer een stuk grond aan de Dorpsstraat. Hij krijgt hiervan het zuidelijk deel. Zijn broer Theodorus Jacob heeft een huis op diens deel gekocht of gebouwd. Bernardus, die nu zelfstandig grof- en hoefsmid wordt, bouwt een smederij op zijn deel (nu aan de Brinkweg). Hij gaat eerst bij zijn broer wonen en neemt personeel in dienst. In 1870 trouwen beide broers. Bernard trouwt met Wilhelmina Veldhuis, geboren 1846 in Raalte.

Hij laat een nieuw huis bouwen (nu Dorpsstraat 35). Samen krijgen zij 8 kinderen: vijf zonen en drie dochters. Hiervan overlijden er twee als kind. Van de anderen vertrekken er vier later naar elders. Van een zoon ontbreken nog steeds gegevens.

Zijn zoon Hendrikus Theodorus (Hein), geboren 1877, blijft in Heino. In 1908 trouwt hij met zijn buurmeisje Gerritdina Everdina (Dina) van Dam (1884). Hij neemt de smederij van zijn vader over en is tevens winkelier en kachelhandelaar. Hun huwelijk blijft kin-

derloos. Een zoon van zijn nicht en van de broer van Dina, Henk van Dam,⁷ neemt later de smederij over. Na de overname door Hein gaat het met de smederij niet zo goed. Die wordt verkocht aan Van Gorp. Thans is daar de garage van Neppelenbroek.

Bernard Offenberg en Wilhelmina Veldhuis.

Theodorus Jacob (Dorus) de veearts

Theodorus Jacob Offen-
berg, geboren in 1832, is
in 1870 gehuwd met
Jennigjen van Enk, gebo-
ren 1845 te Wijthmen, Erfgena-
menweg 12, Zwollerkerspel. Zij
wonen in de woning die omstreeks
1866 gebouwd is aan de Dorps-
straat (nu Dorpsstraat 39) te Hei-
no. Zij krijgen 10 kinderen. Er
overlijden drie kinderen. Vijf kin-
deren blijven in Heino wonen en
twee vertrekken later naar elders.
Theodorus Jacob heeft het beroep
van zijn vader overgenomen. Dit
beroep werd in die tijd veeverloskundige genoemd. In 1893 wordt hij ook aangesteld als gemeenteveearts. Die taak vervult hij tot 1913.

Daarnaast heeft hij een boerderij. Hij verdient blijkbaar goed want hij koopt verschillende percelen grond, onder andere achter zijn boerderijtje, in het Lierderbroek en bij het Rozendaal. Aan de Stationsweg (nu nr. 24 – 26), hoek Bendijksweg, heeft hij een huis gekocht of laten bouwen dat hij verhuurt als dubbele woning. Zijn dochter

De familie Offenberg aan de Dorpsstraat.

Dorpsstraat 41.

Wilhelmina Gerritdina (1886), gehuwd met klompenmaker Bernard Antonie van Dam, heeft daar van 1912 tot 1921 gewoond. Daarna is er de bakkerij met winkel van Broeks (later Jansen) gevestigd. Mede doordat vijf kinderen van Theodorus Jacob uiteindelijk in Heino blijven wonen, zijn er nog veel leden van deze familie in ons dorp woonachtig. In die tijd zijn de meeste ouders op het laatst van hun leven inwonend bij de gezinnen van hun kinderen. Zo ook Theodorus Jacob en Jennigjen. Bij hen wordt de vader van Jennigjen, Johannes van Enk (Jan), tot zijn overlijden in 1890 in huis opgenomen. Ook Theodorus Jacob en Jennigjen wonen later samen bij het

gezin van hun zoon Johannes Gerard, gehuwd met Hendrika Lugtenberg in. Ook diens zoon trouwt later bij zijn ouders in en zij zorgen voor hun ouders. Jennigjen overlijdt in 1906 en Theodorus tien jaar later.

**Tekst: Herman Overkamp
werkgroep geschiedenis**

Offenberga

1. In 1910 wijzigde het adres in A 101. Dit huis is afgebroken in 1921. Het stond zuidwestelijk voor het perceel waar nu de voormalige Mariaschool staat, Canadastraat 37.

2. Dat is waar nu ongeveer de woning Dorpsstraat 41 staat.

3. Oorspronkelijk adres van deze woning was K 508, in 1925 veranderd in C 336 en in 1930 nog eens in C 345.

4. In dit boerderijtje woonde voordien de familie Winkelman.

Het is later afgebroken en stond op een plek tussen de huidige Veldhoekeerweg 5 en 7.

5. Deze woning heeft nu nummer 36. Een foto staat in de eerste aflevering over de families Offenberga (Omheino, december nummer 4, 2017).

De woning is eigendom van de familie Offenberga gebleven en verhuurd als dubbele woning. De ene helft (eerst nr. 12 en nu nr. 34) huurde eerst de familie Doosje, dan de familie Groteboer. Daarna de familie Boerrichter en na de oorlog weer de familie Groteboer en vervolgens Van Riel. In de andere helft woonde ook een familie Doosje, na 1934 de familie Groteboer, in 1937 de familie Giezen-Offenberga en na de oorlog de familie Roeke en dan Van Aalderen.

Hier hebben de groot- en overgrootouders gewoond.

6. Deze weg is een zijweg van de Lageweg in de gemeente Dalfsen. De bewoners aan die weg zijn vrijwel geheel georiënteerd op Heino.

De boerderij wordt nog door de familie Schotman bewerkt.

7. Henk van Dam is geboren in 1925 en is de jongste zoon van Bernardus van Dam en Wilhelmina Gerritdina Offenberga.

Over grootgrondbezitters, pachters en kleine boeren (1)

De Alerdinck, de Gunne, het Rozendaal, de Kolckhof, het Nijenhuis en het Relajer: hoe zijn die landgoederen ontstaan? Hoe is het grootgrondbezit eigenlijk ontstaan?

In de Middeleeuwen was verreweg het grootste deel van de grond in handen van grootgrondbezitters. In Salland bezat de bisschop van Utrecht de meeste boerderijen. De bisschop was in 1226 - na veel problemen met de hertogen van Gelre - door een afgezant van de paus aangewezen als landsheer van een gebied, dat het Oversticht werd genoemd. Overijssel maakte toen samen met Drenthe en een deel van Groningen, deel uit van dat Oversticht. De bisschop had veel grond in leen gekregen van de Duitse koning. Hij was dus een gouv-graaf van de Duitse koning. Omdat een bisschop geen wettige kinderen had, kon de koning op die manier gemakkelijker zijn macht blijven uitoefenen in het gebied van de bisschop. Volgens Theo Spek in 'Mens en land in het hart van Salland' bezat de bisschop van Utrecht maar liefst 500 van de 1500 boerderijen in Salland.

Het leenstelsel bestond al in de tijd van Karel de Grote. Het was een middel om strijdbare mannen aan zich te binden. Als gouv-graaf leende de bisschop van Utrecht op zijn beurt ook grond uit aan edellieden. Deze leenmannen gedroegen zich echter steeds meer als eigenaren.

Ook kloosters, zoals het klooster Bethlehem in Zwolle met de uithof Eckenkate, gelegen aan de Twentseweg in Heino, kregen grond in leen. Dit klooster bezat ook grond in het Lierderbroek, net als het klooster Windesheim. Deze lokale grootgrondbezitters moesten een deel van de pachtopbrengsten afstaan aan de bisschop. De bisschop hield zelf ook een aantal boerderijen voor het onderhoud van zijn eigen huishouding. Rijke kooplieden uit de IJsselsteden kochten in de late Middeleeuwen grond. »

Van hooghe Heeren en huysmannen

Zoals vermeld in de inleiding was een groot deel van de erven in het bezit van de adel. De pachters die deze boerderijen huurden, hadden het meestal niet gemakkelijk. In het boek 'Geschiedenis van de landbouw in Nederland van 1500 tot 1900' geeft Jan Bieleman een mooi voorbeeld van een pachtcontract uit 1617. Johan van Rechteren van de Breedenhorst bij Heino verpacht het erve het Roesendall aan Roelof Wijnels.

Tekening van De Breedenhorst.

Als pachter moet Roelof voor de pachtheer karrendiensten verrichten, bomen planten en turfsteken. Ook moet hij helpen bij de oogst en het onderhouden van de putten. Men kan dit beschouwen als een betaling van de pacht in natura, omdat er in die tijd nog niet zo veel geld in omloop was. Meestal mocht hij wel turf steken voor eigen gebruik, want de relatie met een goede pachter was eveneens in het belang van de pachtheer. Verder lezen we o.a.:

"In de eerste sall Roeloff datt voers erve nabuirlick unde gebruecklick wall bemesten unde begaden (= bewerken) nha gewoontlicken meijerrecht unde sall dan tenden (= tienden) up den Breedenhorst brengen en de schoen (= schoven) dorsschen, so wall dat weecksaeft (= haver?) als de roggen..."

Wijders is befordert datt Roeloff voirs, jaerlix mede alle jaer thot geltpacht noch geven sall acht goltgulden, den goltgulden ad achtentwintich stu (ui) ir. Mede alle jaer op St Martini (= 11 nov.) een vette gans unde twe paer hoender..."

Het waren vooral de grotere pachtbedrijven die in het bezit waren van de adel en de geestelijkheid. Na 1600 wordt hun aandeel steeds kleiner. Rijk geworden kooplieden in de steden kochten steeds meer grond. Ze investeerden hun geld graag in landerijen. "Crijgh noch braand nêmt laand", luidde toen een spreekwoord. In Oud Boerenland 1 lezen we, dat de inmiddels afgebroken buitenplaats Het Moer in die tijd bijvoorbeeld in het bezit was van de familie Waterman uit Zwolle en later van de familie Van Marle.

Fragment van de Hottingerkaart uit 1783 met de verdwenen spiekers Het Moer en Blankenvoort.

De Blankenvoortsweg, een oude landgoedlaan, behorende bij het spieker de Blankenvoort.

De keuterboeren

De keuterbedrijven of katersteden waren vooral in het bezit van kleine boeren, ook wel "huysmannen" genoemd. Deze bedrijven waren meestal kleiner dan 1 ha. Zij hoefden echter geen hoge pachtsommen te betalen en geen diensten te verrichten voor de pachtheer. Veel kleine boeren verdienden er nog wel wat bij, bijvoorbeeld als slachter, wever of timmerman. Het zal geen vetpot zijn geweest. Maar het verschaftte deze kleine boeren, volgens de historisch-geograaf Slicher van Bath, toch wel ongeveer dezelfde bestaansmogelijkheden als een pachter van een groter pachtbedrijf.

In de negentiende eeuw verminderde het aantal pachtbedrijven sterk, terwijl het aantal eigen bedrijven toenam. Dit werd o.a. veroorzaakt door de gestegen graanprijzen en het verdwijnen van de marken. De marke Heino werd opgeheven in 1833. Er werden, volgens Jan Bieleman, 15 kleine katersteden verkocht. De bewoners betaalden 30 gulden per ha. Op de laatste vergadering werd de ruim 200 ha overgebleven markegrond onder de boeren verdeeld.

Tussen 1833 en 1905 werd 223 ha heide ontgonnen, waardoor ongeveer driekwart veranderde in grasland. Het laatste kwart werd met naaldbomen beplant. Dat gebeurde vooral in de buurt van het Relaer en de Stoevinghe.

Geraadpleegde bronnen:

- Jan Bieleman, 'Geschiedenis van de landbouw van 1500 tot 1900', Amsterdam, 2008.
- Jan Bieleman, 'Heino, een geschiedenis van mens en plaats', Zwolle, 1990.
- Theo Spek, 'Mens en land in het hart van Salland', Utrecht, 2010.
- Simon Winder, 'Germania', Houten-Antwerpen, 2014.
- J.M. Timmers, prof. dr., 'De Glorie van Holland', Amsterdam-Brussel, 1972.
- G.A. Hutten, drs. 'Jonker op de Heerenbrink onder Lierderholthuis', Kampen, 2000.
- G.A. Hutten, drs. 'Wonen en werken aan de Oude Wetering onder Lierderholthuis', Heino, 2001.
- H.J.A. Overkamp e.a., 'Oud Boerenland 1', Heino, 2013.
- H.J.A. Overkamp e.a., 'Oud Boerenland 2', Heino, 2014.
- Klaas Jansma e.a., 'Tweeduizend jaar geschiedenis van Overijssel', Leeuwarden, 1990.
- Geert Nijland, 'Landschrift', Almere-Enschede, 2010.
- F. Kuypers en R. van der Wal, 'Actueel dossier: het zieke vee', Spiegel Historiaal, 1997.

Al weer

1998

20 jaar geleden

1e kwartaal

Samenstelling: Inge Roelofs

2 februari

De titel 'Salland Swingt' was van een bijzondere eenvoud, maar het sloeg de spijker precies op zijn kop. De 75-jarige Muziekvereniging Salland uit Lierderholthuis sloot het jubileumjaar af met een revue, waarin alle elementen uit de wereld van het entertainment waren verwerkt. Een groot compliment is dan ook op zijn plaats voor het koppel Jos Scholte Aalbes en Magda de Vries, dat samen het brein vormde achter de jubileumrevue. Dorpshuis Kerkehoek vormde twee dagen lang het decor waarin een dankbaar publiek zijn plaats vond.

Het programma was verwerkt in de Surpriseshow van RTL 4-presentator Henny Huisman en werd op een vakkundige wijze neergezet door Bertus van de Vondervoort. Langs verschillende scènes werd de geschiedenis, het heden en de toekomst van de muziekvereniging uit Lierderholthuis in beeld gebracht.

11 februari

"Krijgen jullie wel voldoende zakgeld?" Met deze tactische vraag, die met een volmondig nee werd beantwoord, omzeilde burgemeester Ton van den Berg van Heino gisteren handig een aantal wensen van leerlingen van De Gouden Emmer. "Als jullie niet genoeg geld hebben om iets te kopen, moet je sparen. Zo gaat het ook bij de gemeente. Altijd komt de portemonnee weer om de hoek kijken," probeerde de burgervader de financiële gevolgen van het verlanglijstje van de kinderen duidelijk te maken.

Hoewel Van den Berg het de normaalste zaak van de wereld vond om naar de christelijke basisschool te komen, waren de leerlingen duidelijk enthousiast. "Dat de burgemeester zomaar op bezoek gaat; dat is toch echt iets bijzonders," vertaalde meester Albert Jan van Klaveren de gevoelens van de kinderen.

Omwille van de aanwezige lokale en regionale media ging Van den Berg eerst in discussie over de verlanglijstjes van de kinderen. En die lieten in de meeste gevallen aan duidelijkheid niets te wensen over. Wat te denken van Nina Hofmeijer: "Ik ben wel eens bij u geweest voor een speeltuintje aan de Kruzebrink. Alleen u heeft er

20 februari

Het is al jaren een punt van overleg en discussie tussen gemeente en inwoners van Laag Zuthem, maar tot op heden zijn de gewenste verkeersremmende maatregelen op de Kolkweg en het Langeslag nog steeds niet getroffen. Het was dan ook niet verwonderlijk dat de forumdiscussie onder de naam 'Zuthems Peil' gisteravond werd aangegrepen om de vertegenwoordigers van de politieke partijen te wijzen op hun verantwoordelijkheden.

Duidelijk werd in ieder geval dat het vertrouwen in de politiek in Laag Zuthem tot beneden peil is gezakt. Maar goede wil kan de plaatselijke politici niet ontszegd worden.

Allemaal zijn ze het er over eens dat er iets moet gebeuren, maar niemand wilde gisteravond in Het Trefpunt de handen branden aan beloftes.

De beste oplossing voor de verkeersveiligheidsproblematiek kwam uit de koker van het Duo (tegenwoordig trio) Höllenboer, die uitgroeide tot de smaakmaker van de avond. "Waarom wordt er in Laag Zuthem geen tippelzone gerealiseerd. Dan komen de Heinoërs mooi naar Zuthem en het heeft een prachtig verkeersremmend effect."

nog niets aan gedaan. U heeft er alleen knikkerpotjes laten neerzetten. Wilt u bij deze dat wel doen?" Of Chiel Middag: "Heino moet niet teveel blijven bouwen bij het Kiezebos, want dan komen ze te dicht bij Lierderholthuis. Dan moeten de mooie weilanden en het vele groen verdwijnen. En dat vind ik jammer, want het is een prachtige weg om van school naar huis te fietsen."

Een mede-leerlinge zag in de komende herindeling nog wel een oplossing voor het mogelijke huisvestingsprobleem. "Als Raalte bij Heino komt (let op de volgorde!) kunnen daar toch ook mensen gaan wonen?"

Van den Berg zette de middag voort met een lesje staatsinrichting.

28 maart

De autodealer noemt hem een Toyota Landcruiser Challenger, maar voor de brandweer van Heino staat hij bekend als een motorspuitaanhangwagen. "Zeg maar een multifunctionele terreinwagen," aldus de brandweercommandant P. Polstra.

Met welke naam de nieuwe voorziening van het plaatselijke korps ook door het leven moet gaan, het is in ieder geval een aanwinst. "We zijn bijzonder content met deze geste," vertaalde Polstra de algemene stemming onder de brandweerlieden.

Na eerst met succes een proefrit te hebben gemaakt over een 'off the road circuit' overhandigde burgemeester Ton van den Berg de sleutels aan de commandant. De vier-wiel aangedreven terreinwagen wordt vooral ingezet op moeilijk begaanbare ondergrond, maar kan meerdere doelen dienen. Polstra liet weten zeer tevreden te zijn met de opstelling van het gemeentebestuur. "Eind vorig jaar kregen we een nieuwe motorspuit en persluchtapparatuur. Met deze voorziening erbij praten we over een investering van ongeveer 150.000 gulden. Dat is geen misselijk bedrag."

28 maart

De vele betrokkenen, die de afgelopen maanden als bezetenen hebben gewerkt om het bezoekerscentrum West-Salland vorm te geven, moeten gisteren een zucht van verlichting hebben geslaakt. Eindelijk was daar de lang verwachte opening, die door verschillende problemen naar het voorjaar moest worden uitgesteld.

"Het is een startpunt voor de toekomst," oordeelde burgemeester Ton van den Berg. Na zijn slotwoord trok een groot gevolg van genodigden naar buiten waar de burgervader de vlag hees.

Niet bevangen door enige vorm van bescheidenheid noemde de kersverse voorzitter van de stichting, W.H. van Ittersum, het bezoekerscentrum 'uniek in zijn soort'. "De bezoekerscentra in Nederland hebben allemaal te maken met de natuur. Hier hebben we geen opgezette konijnen of bunzings, maar geven we een beeld van het ontstaan van het landschap. In deze tijd waar zo de nadruk ligt op de economie, is het goed dat er nog aandacht is voor cultuurhistorie. Anders gaan er veel immateriële zaken naar de knoppen."

Opening van bezoekerscentrum West-Salland met burgemeester Ton van den Berg.

Foto omslag: *Het Munnikenhuis aan de Stationsweg.*

Omheining

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint. In ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

ISSN 1384-8461

Druk: Sonodruk, Heino

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE 'OMHEINING'

Om Heino

In deze uitgave o.a.

- De basisschool & Omheining
- Een werkwaardige wedstrijd
- Grootgrondbezitters, pachters en kleine boeren

Juni 2018
Nummer 2

Van de redactie

Nummer twee van deze jaargang is grotendeels onder tropische omstandigheden tot stand gekomen, in een uitzonderlijk warme meimaand die ons waarschijnlijk nog lang zal heugen. Het kostte de redactie en onze vormgever de nodige zweetdruppels, maar we zijn er naar onze bescheiden mening weer in geslaagd u een nummer met veel variatie aan te bieden.

Voor lokale oorlogsverhalen maken we vooral in elk eerste nummer van de jaargang, in de periode van herdenken, altijd volop ruimte. De jeugdherinneringen van Herman Kok tijdens de oorlog lijken wel onuitputtelijk. Die krijgen in dit nummer dan ook een vervolg en nog is hij niet uitverteld...

Zijn ouders hadden, gedwongen door de oorlog, zijn oom, tante en hun kinderen uit Deventer in huis genomen: in de bescheiden woning aan de Zwolseweg tegenover de melkfabriek vormde zich zo een huishouden van twintig mensen, die allemaal een thuis, eten, drinken en een slaapplaats kregen. Onvoorstelbaar eigenlijk en daarvoor heeft Herman dan ook alle respect voor zijn ouders en familie.

De vaste rubrieken 'Al weer twintig jaar geleden' en 'Wule zekt det zo' ontbreken ook in dit nummer niet. U leest achtereenvolgens een selectie van het nieuws uit het tweede kwartaal van 1998 en twee dozijn dialectwoorden die met de letter L (van bijvoorbeeld *luzebos*) beginnen.

Herman Overkamp rondt zijn serie over de families Offenbergh af met beschrijvingen van o.a. de families Willemsen en Van Dam.

Dat 'Omheining' ook iets kan betekenen voor de basisscholen in de onze omgeving beschrijft oud-plaatsgenote Paulien Holtkuile, leerkracht aan de Enkschool in Zwolle, in het artikel 'De basisschool en Omheining'.

Een wel heel merkwaardige weddenschap in 1978 is voer voor de rubriek 'Korte histories'. Het tweede deel 'Over grootgrondbezitters, pachters en kleine boeren' van Henne Neppelenbroek spitst zich toe op landgoedeigenaar Arent Jan van Oldenneel die op het spieker Den Heerenbrink in Lierderholt-huis woonde.

Wij wensen u veel lees- en kijkplezier. [\(De kopij voor het volgende nummer zien we graag vóór 15 juli tegemoet.\)](#)

In memoriam Henk Vonderman

**Op 30 april jl. overleed, geheel onverwacht,
op 80-jarige leeftijd Henk Vonderman**

In zijn werkzame leven was Henk Vonderman vrachtwagenchauffeur in hart en nieren. Van jongs af heeft hij thuis geleerd om hard te werken. Na zijn pensionering bleef hij op verschillende fronten actief, waaronder ook het rondbrengen van ons kwartaalblad in zijn wijk. Toen hij een paar jaar geleden de papegaaienziekte onder de leden kreeg, dachten we misschien wel een trouwe bezorger kwijt te zijn. Maar hij herstelde goed en hij pakte als vanzelfsprekend de draad weer op. In hem missen we een trouwe vrijwilliger die vele jaren deel uitmaakte van het onmisbare legertje vrijwilligers dat onze vereniging in stand houdt.

Onze gedachten gaan uit naar zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen die hem zo plotseling uit hun midden moeten missen. Wij wensen hen veel sterkte toe.

Inhoud

De Maelderieje

04. Wule zekt det zo ~ *Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink*
06. Oorlogsverhalen familie Kok ~ *Herman Kok*
09. Korte histories, een merkwaardige wedstrijd ~ *Toon Hoefsloot*
10. Over grootgrondbezitters, pachters en kleine boeren (2)
~ *Henne Neppelenbroek*
15. De families Offenbergh (slot) ~ *Herman Overkamp*
20. De basisschool en Omheining ~ *Paulien Holtkuile*
21. Alweer 20 jaar geleden ~ *Inge Roelofs*

Contributies

15 euro per jaar / 23 euro per jaar buiten Heino (i.v.m. portokosten)

5 euro losse nummers / 6 euro losse themanummers

Ledenadministratie

Inge Roelofs-Hoppen, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voorzitter

Henk Hofman, Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, 0572-392593

Secretaris

Cor Horstman, Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino, 0572-392109

Penningmeester

Harry Ogink, Twentseweg 12, 8141 MA Heino, 0572-391618

Bestuursleden

Berend Jan Horstman, De Horst 10, 8141 BA Heino, 0572-392622

Tiny Kok-Klappe, Woolthuisweg 10, 8141 RX Heino, 0572-393584

Annie Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, 0572-392560

Herman Neimeijer, Plataan 19, 8141 SM Heino, 0572-393268

Andre Roelofs, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Eindredactie

Toon Hoefsloot wnd. en Tiny Kok

Correctoren

N. Bisinga, T. Hoefsloot, T. Kok, J. Melenhorst,

G. Peeters, J. Peters,

J.K. Pruim-Reinders en W. Steenbergen

Vormgeving

Mirjam van der Weide-Wink

Voor de contactpersonen van de verschillende werkgroepen verwijzen wij u naar onze website.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

0572-394562 omheining@planet.nl

www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank NLOGRABO 0327112271

"Wule zekt det zo"

Een rubriek veur platproaters

In de vorige aflevering is in een van de woorden met de beginletter *k* een typefout geslopen. Het kapje van een brood is natuurlijk een *kuntie* en niet een kunte. Waarvan akte.

In deze aflevering van de rubriek veur platproaters zijn we aanbeland bij de twaalfde letter van het alfabet.

'Pas het Nedersaksisch nou ook eens gewoon toe!'

Een opvallende krantenkop uit een van de regionale dagbladen van 24 april jl.: Overijssels Statenlid Jos Mooijweer zorgde half april voor opvallend nieuws over het *Nedersaksisch*. Hij legde bij zijn tijdelijke installatie als Statenlid in december vorig jaar in het Sallandse dialect de eed af, maar mocht dat tijdens zijn herbenoeming afgelopen maand niet nog eens in de streektaal doen. Hij was dat ook helemaal niet van plan, maar hij vond het verbod wel heel vervelend. "Heel merkwaardig dat er druk op wordt gelegd, terwijl dit de taal is van de provincie en het volk dat wij vertegenwoordigen," aldus Mooijweer.

Het Nedersaksisch is in 1996 als officiële taal erkend door de Raad van Europa en verdient volgens Mooijweer dezelfde behandeling als het Fries.

Als voorstanders van het gebruik van het Sallandse dialect prijzen wij uiteraard de houding van Mooijweer, die de streektaal uit de hoek van de cultuur wil halen en in het publieke domein wil plaatsen. En dat is heel belangrijk, want het gebruik van de streektaal neemt af, constateert ook hij.

laban
- nietsnut,
klaploper
lefdukie
- lefdoekje,
pochet
leilate
- liniaal
lepertie
- slimmerik
lestdaegs
- laatst
leu
- mensen
leudtie
- loodje,
oud koffiemaatje
lichte moane
- volle maan

liefie
- kledingstuk voor
vrouwen
liekstèè
- litteken
liespel
- ruimte in het midden
van de hooizolder
lökke
- grote meid
lotse
- speen
louw mak
- niet gemakkelijk
loze
- open schuur
luchte
- lantaarn
luibuis
- een traag iemand
lul(le)meier
- kletsmaajoer
lulderieje
- kletspraat
luun
- luiden
luusterse schulk
- zondagse schort
luzebos
- gemeen iemand
luzekammegie
- luizenkam
luzen lèèm
- gemakkelijk leventje

Oorlogsuerhalen

familie Kok (3)

Jeugdherinneringen over mijn leven in de oorlog

HET IS KOSTELIJK OM TE LEZEN WAT JAREN GELEDEN UIT MIJN PEN VLOEIDE. JONGE JONGE, WAT HEB IK VEEL MEEGEMAAKT, DENK IK DAN. VOORAL DE PLOTSELINGE HERINNERINGEN AAN VEEL KLEINE VOORVALLETJES, DIE EIGENLIJK OOK BIJ DIE VERHALEN HOREN, ZIJN KOSTBAAR. IK HOOP DAT VEEL OUDEREN HIERIN MET MIJ KUNNEN MEEVOELEN EN DAT JONGE MENSEN HET OOK EEN BEETJE BEGRIJPEN.

Tekst: Herman Kok

- "We moesten allemaal van top tot teen ingesmeerd worden met een afschuwelijk stinkende zalf die een hele dag moest blijven zitten" -

Achter het brandspuitenhuysje, dat toen tussen de woning van Israël en ons huis stond, hield pa clandestien twee varkens. Het ene varken werd als halfwas geslacht en daar werd bijna helemaal metworst van gemaakt. Dat was nog eens kwaliteit. Het andere varken werd als volwassen varken in het najaar geslacht en normaal verwerkt.

Pa repareerde voor boeren sloten, schuurdeuren en jachtgeweren en soldeerde mooie messing nummers op de melkbussen. Op zijn fiets haalde hij bij de boer regelmatig zijn loon op in natura, in de vorm van graan, aardappelen en soms een stuk van een varken.

Wij, de kinderen, waren veel op het fabrieksterrein te vinden; de Duitsers hadden in de fabriek hun kamp opgeslagen. Het was op dat terrein een komen en gaan van Duitse legerwagens.

Vaak zag je ook met paarden bespannen karren met stalen banden om de wielen. Vooral voor het rondbrengen van eten naar andere legereenheden in het dorp werden deze wagens gebruikt. Wij wisten hoe de karren op het fabrieksterrein hun draai maakten en waren druk bezig om stiekem bakstenen zo neer te leggen, dat de wagens er overheen moesten rijden. Dat was geduldwerk. Tegelijkertijd moesten dan anderen de aandacht van de soldaten afleiden. Daar waren we uren mee bezig. Als we geluk hadden reed de kar over een steen en ging flink heen en weer. Soms viel er dan een brood of iets anders voor ons uit de volgestapelde manden op de kar. Als niemand keek, konden we niet met onze vingers van al dat lekkers op de wagens afblijven.

De buit brachten we thuis, waar we uitvoerig geprezen werden voor onze diefstal. Een keer hadden we een grote Duitse worst. Tjonge wat was die lekker.

En zo waren we voortdurend bezig om eten te verzamelen.

Oom Hendrik ging regelmatig naar Deventer en bracht dan het nodige aan vlees en vleeswaren mee. We kwamen niets te kort. We hadden het zelfs relatief goed in de oorlog.

De beukenboom, die wij met de hand in plakken hadden gezaagd en die pa met de bijl tot kachelhout had verwerkt, gaf behaaglijke warmte in het fornuis, samen met de steenkool die we als groot gezin op de distributiebonnen konden kopen en de industrie-steenkool die 's avonds of 's nachts van de kolenbult achter de fabriek werd 'georganiseerd'. »

Alles was op de bon en voor zover ik weet, ging Anneke elke week over de bonnen van beide families. Die moest je vooral niet laten verlopen. Een deel van de bonnen, zoals voor suiker en roomboter, werd verkocht aan zwarthandelaren. Zo kwam er wat geld in het laatje. Het was allemaal een heel gepuzzel.

Elke maandag moest de was gedaan worden, wat al op zondagavond begon met het gedeeltelijk vullen van de wasketel met water waarin zeep opgelost werd met een zeepklopper. Dan werd al het wasgoed dat gekookt moest worden erin gedaan. Moeder en ik tilden dan meestal de ketel op het fornuis en vulden die dan nog bij met een paar emmers water.

De hele avond en volgende nacht kon het wasgoed trekken. 's Morgens werd de ketel met emmers leeggemaakt in de houten ton van de wasmachine en werd het deksel gesloten. De machine moest dan twintig minuten draaien.

In de tijd dat we van de stroom waren afgesloten, had pa een slinger aan het wiel gemaakt, waar anders de riem van de motor overheen liep. De jongens Hilderink en Kok moesten dan om beurten of met zijn tweeën twintig minuten aan het wiel draaien om de wasmachine zijn werk te laten doen. Het was enorm zwaar werk, vonden we. Daarna ging de machine open en werd de wringer op de aandrijving gezet. En weer moesten we het wiel draaien voor het wringen van de was. In hetzelfde, nog hete, sop werd de volgende was gedaan, die we ook weer twintig minuten moesten draaien en wringen. Ondertussen was moeder in de wasteil de

was met de hand aan het spoelen, wringen en weer spoelen. Al dat wasgoed moest uiteindelijk nog een keer door de wringer voordat het buiten aan de waslijn kon worden gehangen.

Moeder had het zwaar. Ze was meestal in verwachting of had net een baby gehad. Ze had pijn in de rug, zei niet veel en had diepe kloven in de handen. Boorzalf en Purol hielpen niet.

In de winter was het onaangenaam koud en vochtig op die stenen vloer in de achterkeuken. Er was geen verwarming en de deur naar buiten ging vaak open. Ja, en zo kon het gebeuren dat we last kregen van een vreselijk nare jeuk. Op een gegeven moment hadden we het allemaal in meerdere of mindere mate. Vlooien of luizen waren het dit keer niet. Dat zag je zo. Het werd tijd er een dokter bij te halen. En die constateerde onmiddellijk: schurft! We moesten allemaal van top tot teen ingesmeerd worden met een afschuwelijk stinkende zalf die een hele dag moest blijven zitten. Het hoofd hoefde gelukkig niet. Volgens mij deed de wijkzuster dat allemaal. In bed zorgde je wel dat het dek onder je kin aangesloten bleef om de stank zoveel mogelijk onder de dekens te houden. De volgende dag mocht de zalf er van top tot teen afgewassen worden en kreeg je schone kleren aan. Je stonk dan nog wel een beetje, maar de zalf hielp wonderbaarlijk en we waren na een behandeling van de schurft af. Alle bedden moesten worden verschoond en er moest schoon stro achter de beddenplank op zolder.

TA 707 VASTE BRANDSTOFFEN VERWARMING + GEZINNEN			
1 RESERVE BRANDSTOFFEN			
Brandstoffen 85 B.V.	Brandstoffen 84 B.V.	Brandstoffen 83 B.V.	Brandstoffen 82 B.V.
Brandstoffen 80 B.V.		Brandstoffen 79 B.V.	

Korte histories

Een merkwaardige strijd

Tekst: Toon Hoefsloot

In de eerste week van juli 1978 werd in Heino naar aanleiding van een weddenschap, beklonken aan de bar van het toenmalige café Oortwijn, een wel heel bijzondere wedstrijd gehouden die - met enige fantasie - doet denken aan de fabel van de haas en de schildpad. Nu werden er aan de bar, zo vertelde ex-cafébaas Theo Oortwijn, wel meer weddenschappen afgesloten, waarin hij zichzelf vaak opwierp als lijdend voorwerp. Deze weddenschap was wel heel opmerkelijk.

Caféhouder Theo Oortwijn neemt het hardlopend op tegen Johan ter Laak met paard en wagen met als inzet een donatie aan de Nierstichting Nederland.

Het wordt een wedstrijd in de stromende regen. Genereus als hij is, geeft Ter Laak de loper tien minuten voorsprong. Hij is er heilig van overtuigd dat Oortwijn geen partij is voor zijn paard en wagen en zijn stuurmanskunst. Mede door de regen is een gedeelte van het parcours behoorlijk modderig geworden. En dat is niet bepaald in het voordeel van Ter Laak. Als dan na 40 minuten Theo Oortwijn met zijn ondersteuners Anton Koerkamp en Theo Hofhuis de eindstreep bereiken, is Ter Laak met paard en wagen nog in geen velden of wegen te bekennen. Uiteindelijk blijkt de combinatie er 37 minuten voor nodig te hebben gehad. De tien minuten voorsprong die Ter Laak in zijn overmoed aan zijn tegenstander gunde, werden hem dus funest.

Het parcours liep zeven kilometer door de bossen en drie kilometer over verharde wegen.

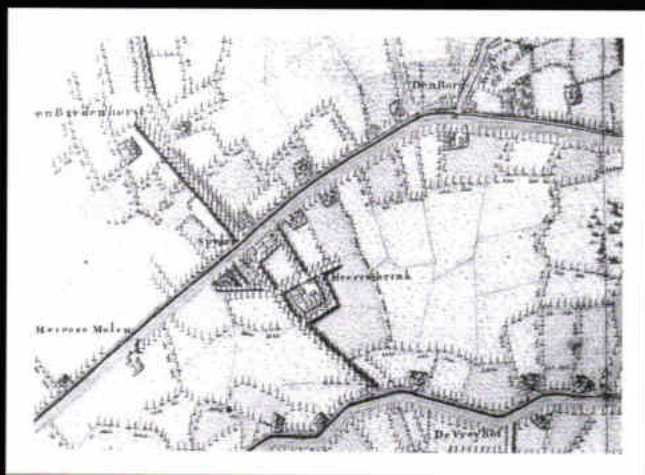
Volgens de afspraak heeft de verliezer van deze merkwaardige race tweehonderd gulden overgemaakt aan de Nierstichting.

Over grootgrondbezitters, pachters en kleine boeren (2)

DE BREEDENHORST, DE HEERENBRINK, DE VELNER EN HET MOER ZIJN NAMEN VAN LANDHUIZEN IN DE OMGEVING VAN HEINO, DIE IN DE LOOP DER TIJD ZIJN AFGEBROKEN. HET IN STAND HOUDEN VAN EEN LANDGOED WAS BEPAALD GEEN SINECURE. IN HET BOEK 'JONKER OP DE HEERENBRINK' PUBLICEERDE DRS. G.A. HUTTEN EEN BRIEFWISSELING HIEROVER UIT HET MIDDEN VAN DE ACHTTIENDE EEUW TUSSEN ARENT JAN OLDENNEEL, DIE OP HET SPIEKER DE HEERENBRINK IN LIERDERHOLTHUIS WOONDE EN DE EDELMAN ALEXANDER VAN HUGENPOTH UIT AERDT IN DE BETUWE.

HET LAATSTE DEEL VAN DE ACHTTIENDE EEUW WORDT OOK WEL DE PRUIKENTIJD GENOEMD. HET LAND WERD BESTUURD DOOR REGENTEN DIE ER VAAK VOOR ZORGDEN DAT VEEL GOEDBETAALDE BAANTJES BINNEN DE FAMILIE BLEVEN. DE KLOOF TUSSEN STEENRIJKE MENSEN EN PAUPERS WERD DAARDOOR STEEDS GROTER. ARENT JAN VAN OLDENNEEL BEHOORDE TOT DE RIDDERSCHAP VAN OVERIJSEL, MAAR HIJ WAS KATHOLIEK EN MOCHT DAAROM GEEN BESTUURLIJKE VERANTWOORDELIJKHEDEN DRAGEN. HET FAMILIEBEZIT MOEST DUS IN STAND WORDEN GEHOUDEN MET DE INKOMSTEN UIT ZIJN LANDGOED. EN DAT VIEL NIET ALTIJD MEE.

Landgoed De Heerenbrink.

De runderpest in de achttiende eeuw

Vanaf de 17de eeuw ontstond er in het dichtbevolkte westen van ons land een tekort aan slachtvee.

Vanuit Zweden dreef men daarom via Denemarken en Duitsland, grote kudden vee naar ons land. Op deze manier werd het virus van de runderpest over ons land verspreid. Vooral in de achttiende eeuw werden de veehouders getroffen door een reeks onvoorstelbaar grote pestepidemieën. Enkele cijfers ter illustratie: in 1740 lieten in heel Europa bij een epidemie drie miljoen dieren het leven. In Friesland stierven tussen 1744 en 1745 al 135.000 runderen. Ook Hendrik Arent van Oldenneel - de belangrijkste grootgrondbezitter van Heino - kreeg te maken met grote problemen, die het gevolg waren van het uitbreken van de runderpest. De getroffen bedrijven werden niet ontruimd. Het virus kon daardoor jarenlang zijn gang gaan, met desastreuze gevolgen.

Men kan zich misschien nog wel de berichten in de media uit 2001 herinneren, die de ontruiming van bedrijven in Oene, Welsum en Fortmond bij Wijhe registreerden. En de discussies naar aanleiding van die berichten over de vraag of het nodig was om de hele veestapel te doden.

In de achttiende eeuw werd door een anoniem gebleven dichter het gedicht 'Den klagenden huysman' geschreven. Het gaat in dit gedicht over een oorlogsvuur dat in de buurlanden woedt en over het vuur van de runderpest. »

Zegel Oldenneel.

Boerderij van G. Hallak.

DEN KLAGENDEN HUYSMAN. (FRAGMENT)

**HOE WOEDT HET OORLOGSVUUR, IN ONZER BUUREN LANDEN
EEN ANDER OORLOGSVUUR KOMT IN ONS LAND ONTBANDEN.
DE STERFTE ONDER T VEE, EEN VOORBOOD DAT DE DOOD
ONS OP DE HIELEN VOLGT IN DEZEN DROEVEN NOOD.
HEF DAN O MENSCH! MET MIJ UW HAND EN HERT TOT GOD,
OP DAT HIJ ONS NIET ZEND EEN NOG VEEL ERGER LOT;
MAAR DAT WIJ MOGEN ZIEN, DAT ALLES WEER HERLEVEN,
EN DAT WIJ GODE DANK, EN ERE DAAR VOOR GEVEN.**

Gods slaande hand over Nederland.

Ook Hendrik Arent van Oldenneel die erven bezat in het veeteeltgebied van Lierderholt-huis kreeg met de runderpest te maken. Boeren hadden geen inkomsten meer uit melk, boter, kaas en de verkoop van koeien. Velen konden de pacht niet meer opbrengen. Beter dan in welk geschiedenisboek wordt de ellende, die de runderpest veroorzaakte, verwoord door de moeder van Hendrik Arent.

Op aandringen van Hendrik Arent is de pachter gebleven. Hij kreeg uitstel van betaling van de pacht en mocht wachten op betere tijden. Dat betekende wel weer verlies aan inkomsten voor Hendrik Arent.

Het pachtersoproer

Het waren niet alleen de ziekten onder het vee, die Hendrik Arent zorgen baarden. Door de grote armoede in die tijd ontstonden er veel volksbewegingen met protesten tegen de adel en de regenten, vooral vanwege de hoge pacht prijzen en belastingen. In 1748 kwam het gewone volk in opstand. Deze gebeurtenissen staan bekend als het pachtersoproer. Dit oproer begon in de steden, waar de armoede meestal het grootst was, maar sloeg soms over naar het

In een brief van de moeder van Hendrik Arent lezen we het volgende:

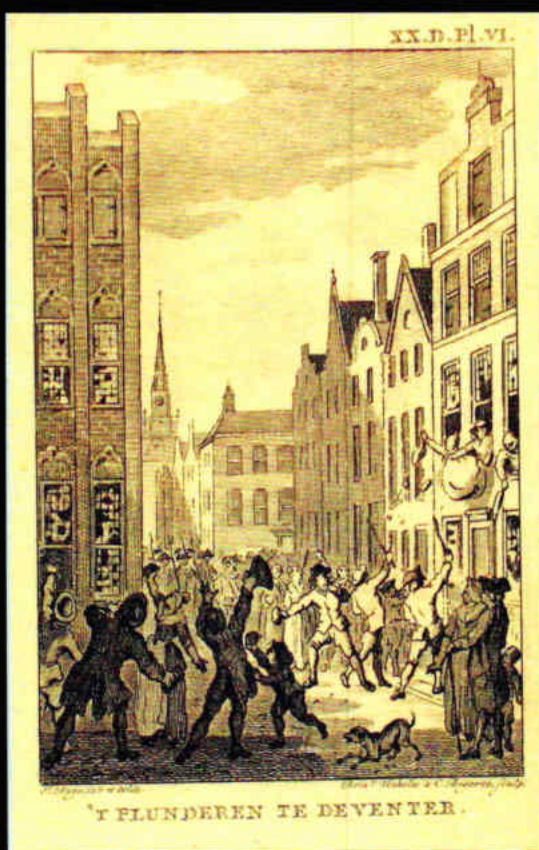
"...onse meyer Strukel (buurtschap bij Hasselt)) zijn al de beesten afgestorven, en had een stal met vee als nooit niet gehad heeft, en sou der wel 3 of 4 teegen de Meij hebben kunnen verkoopen, en nu is alles verlooren. Dit ongeluck heeft hij mij koomen bekend maaken, en daer bij dat hij aanstonts wilde van de Plaets trecken, dewil daer blijvende geen drooge broot voor zijn kinders konde hebben, en anders op dag huijre konde gaan, dit aftrecken (weggaan) konde ons niet dienen, dewil der geen een mens weer op sou-den krijgen in deesten tijt, dijegelijcke Plaetsen sullen in deesen tijt soo veele blijven liggen."

platteland. Ook in Epe en Vaassen kwamen de pachters in opstand. Hendrik Arent maakte zich zorgen. Hij schrijft:

"Het gaat overal horribel voort, s nachts tusschen de gepasseerde Vrijdag en Saturdag heeft het gepeupel aan de Dieser – poorte tot Zwol een publicatie doen aanplakken, waardoor deselve deden weten, dat wanneer alle de pagten dien avond, sijnde den 6 julii tegen 7 uur niet afgeschafft waren, sij dan na 9 uur op de merkt met 500 welgewapende mannen zouden verschijnen, om eerst te ageren tegen de pagtershuysen, en dan tegen dier der Land – opvreters en omloop."

In Heino zijn Hendrik Arent verdere moeilijkheden bespaard gebleven. Volgens Hutten kwam dat omdat hij de Heinose boeren goed kende, want hij was vanaf 1742 Markerichter in Heino. Misschien heeft de rijke Schout Hendrik Muntz, die bij hem in de buurt woonde, ook wel zijn invloed aangewend bij de boeren. Hij kon dat doen, omdat een aantal boeren geld van hem had geleend. Die boeren hielden dus wel hun mond. Zoals gezegd, Hendrik Arent was een man, die heel sober leefde. Hij ergerde zich bont en blauw aan de luxe van de nieuwe regenten. In 1764 schrijft hij:

"Overijssel begint nu te floreren tenminste na het exterieur, de Heren komen te land-dage met kostelijke klederen, op alle naden met goud bezet. De tractementen zijn sumptueus, de Confiteuren en allerhande verdraaide ingelegde zaken komen uit Vrankrijk, alle kostelijke wijnen zijn op de gastmalen te krijgen. Zwol is thans een tweede Haag. Onlangs langs de grote Kerk varende zag ik daar met de grootste verbaastheid verscheide superbe koetsen en de getuigen der paarden prachtig."

Pachtersoproer.

Laten we de deze tekst van Hendrik Arent eens vergelijken met het schilderij van Cornelis Troost. Deze Amsterdamse schilder was een tijdgenoot van Hendrik Arent. Een gedeelte van zijn jonge jaren bracht hij in Zwolle door. In veel van zijn schilderijen zette hij het achttiende-eeuwse leven op straat en in de huiskamers op satirische wijze te kijk. Hij had echter alleen oog voor de genoeglijke kanten van het leven van de regenten. Veel van zijn schilderijen zouden daarom als illustratie kunnen dienen bij de tekst van Hendrik Arent van Oldenneel.

Doordat Hendrik Arent erg sober leefde slaagde hij erin om met veel moeite het landgoed gedurende zijn leven in stand te houden. Maar het zat hem niet altijd mee. In 1753 moest hij 10.000 gulden betalen aan zijn schoonzuster, die na een aantal kloosterjaren alsnog besloot de stem van haar hart te volgen en te trouwen. Zij mag dan wel de stem van haar hart hebben ge-

Cornelis Troost: "Het bleef nog lang onrustig...!"

volgd, maar je proeft de bitterheid in de volgende regels uit een brief van dat jaar:

"Mij dunkt dat het voor ons hard is dat die duysenden voor altoos uyt de familie zijn gegaan."

Ook de gokverslaving van zijn oudste zoon kostte hem handenvol geld.

In 1764 schrijft hij:

"Mijn God in wat voor verdriet kunnen de kinders de ouders brengen, wij hebben er teveel om aan de ene zo veel te geven, en dat tot zulk een misbruik".

Sommige landgoedeigenaren moesten later wel tijdens hun leven de tol betalen voor het luxe leventje dat ze hadden geleid. Een achterkleindochter van Jacob Vriezen, die in de tweede helft van de zeventiende eeuw een groot gebied in de buurt van de Oude Roozeboomsweeg in de Veldhoek had laten ontginnen, moest op het eind van de achttiende eeuw al haar bezittingen in de Veldhoek verkopen. Zij woonde op Den Aalshorst en was getrouwd met de Amsterdamse militair Jan Willem de Famars. In 'Oud Boerenland 2' lezen we dat het echtpaar ook een huis aan de Melkmarkt in Zwolle bezat en 'in grote statie' leefde. 1786 en 1787 moest de weduwe De Famars – Vriesen 14 erven, 9 katersteden en een paar daglonerhuisjes verkopen. In 1807 ging de buitenplaats Den Aalshorst over in handen van de familie Van Kempen.

De rol van veel leden van adellijke families op het politieke toneel was na 1795 uitgespeeld. Erg rouwig waren de meesten daar niet om, want velen konden het kostbare onderhoud van hun landhuizen niet meer betalen. Het spieker de Heerenbrink werd in 1840 verkocht.

In Heino konden sommige adellijke families zich nog wel handhaven. Tot op de dag van vandaag kunnen wij daarom nog steeds genieten van de fraaie landschappen rond de landgoederen in onze omgeving.

Landhuizen die zijn afgebroken, lieten hun sporen in het landschap na. Voorbeelden hiervan zijn de Blankenvoortsweg en de Pruimersallee tussen Heino en Raalte, die bij het landgoed de Velner hoorden.

Geraadpleegde bronnen:

Jan Bieleman, 'Geschiedenis van de landbouw van 1500 tot 1900', Amsterdam, 2008.

Jan Bieleman, 'Heino, een geschiedenis van mens en plaats', Zwolle, 1990.

Theo Spek, 'Mens en land in het hart van Salland', Utrecht, 2010.

Simon Winder, 'Germania', Houten-Antwerpen, 2014.

J.M.Timmers, prof. dr., 'De Glorie van Holland', Amsterdam-Brussel, 1972.

G.A.Hutten, drs. 'Jonker op de Heerenbrink onder Lierderholthuis', Kampen, 2000.

G.A.Hutten, drs. 'Wonen en werken aan de Oude Wetering onder Lierderholthuis', Heino, 2001.

H.J.A. Overkamp e.a., 'Oud Boerenland 1', Heino, 2013.

H.J.A. Overkamp e.a., 'Oud Boerenland 2', Heino, 2014.

Klaas Jansma e.a., 'Tweeduizend jaar geschiedenis van Overijssel', Leeuwarden, 1990.

Geert Nijland, 'Landschift', Almere-Enschede, 2010.

F.Kuypers en R.van der Wal, 'Actueel dossier: het zieke vee', Spiegel Historiae, 1997

De families *Offenbera* te Heino (slot)

DE DERDE GENERATIE VAN DE FAMILIES OFFENBERG (EN HUN KINDEREN)

★ Familie Willemsen ★

De oudste dochter Hendrika Sophia is geboren in 1871. Zij trouwt in 1903 met Hendrikus (Dieks) Willemsen (1866). Dieks is eerst molenaar voordat hij in de kolenhandel gaat. Hij heeft heel wat zakken kolen bij zijn klanten afgeleverd. Het echtpaar Willemsen gaat wonen aan de Sikkenbrink 17¹. Zij krijgen vijf kinderen, twee zoons en drie dochters. De beide zoons blijven in Heino wonen.

Theodorus Johannes (Theo) Willemsen (1906) trouwt met Wilhelmina van Dam uit Boerhaar. Theo is grof- en hoefsmid van beroep. Hij vestigt zich in de zaak van zijn ouders en zet de zaak van zijn buurman, smid Rientjes, voort. Doordat het echte smidswerk in de loop der tijd minder wordt, wordt hij later nog gemeentebode van Heino. Het echtpaar krijgt geen kinderen.

Het oude pand van de familie Willemsen.

De andere zoon van Dieks is Hendrikus Theodorus Willemsen (1913). Hij trouwt met Jo Dokman. Hij vestigt zich in een pand naast dat van zijn ouders².

Hier komt een loodgieters- en elektriciteitsbedrijf.

De drie zoons van Hendrikus Th. Willemsen breiden de zaak flink uit. Er komt een winkel met witgoed en huishoudelijke artikelen. Daarna komen er ook bouwmaterialen in het assortiment. De zaak wordt vervolgens gesplitst. De bouwmaterialenzaak (Doeland), beheerd door zoon Nico, komt aan de Paalweg en verhuist later naar het bedrijventerrein van Heino als Multimate. »

Zoon Hans neemt het loodgieterswerk op zich en Harrie het elektriciteitswerk. In het begin werken zij nog op de oude plek van het bedrijf. Later verhuizen ook deze bedrijven als een bedrijf naar het bedrijventerrein en wordt de winkel verhuurd.

Pand familie Willemsen gemaakt vanuit de kerktoeren.

★ Bernard Offenbergh, de schoenmaker ★

Bernardus Antonius Offenbergh, ook een zoon van Theodorus Jacob, is geboren in 1876. Hij trouwt in 1903 met Johanna Wilhelmina Grobbee (1880) uit Dalfsen. Bernard is schoenmaker aan de Canadastraat ³. In de winkel worden tevens fournituren verkocht.

Zij krijgen zeven kinderen, vier zonen en drie dochters. Een dochter overlijdt heel jong. Vijf kinderen vertrekken uit hun geboorteplaats. Martinus Johannes (1911) wordt een zeer bekende kleermaker, beeldhouwer en houtsnijder in Zenderen. Dochter Hendrika (1914) wordt kloosterzuster.

Alleen Johannes Diderich (1906) treedt in de voetsporen van zijn vader en wordt ook schoenmaker. Hij trouwt in 1943 met Geritdina Josephina Brok uit Lemelerveld. Uit dit huwelijk worden vier kinderen geboren. Naast de schoenmakerswerkplaats is er een winkel in schoenen en lederwaren. In die tijd worden er nog veel paardentuigen gemaakt. Jan Offenbergh is wijd en zijd een zeer bekende schoenmaker die zijn beroep maar liefst 72 jaar (vanaf zijn 14^e jaar) heeft uitgeoefend. De inventaris van zijn schoenmakerij is nog steeds te zien in de kelder van de verenigingsruimte 'Omheining' in de Maelderieje aan de Canadastraat 6.

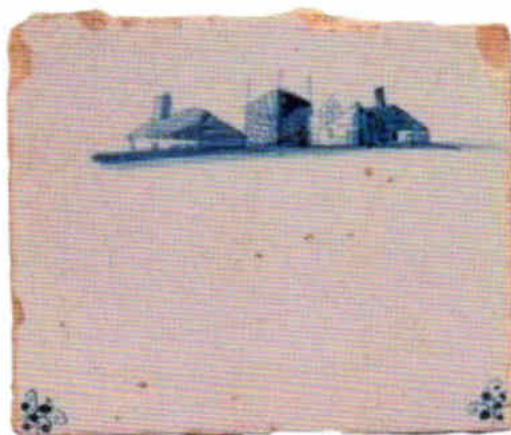
★ Familie Van Dam, een familie van klompenmakers ★

Wilhelmina Gerritdina Offenberg (1886), dochter van Th.J. Offenberg trouwt in 1911 met Bernard Antoni van Dam (1886). Zij krijgen zes zonen waarvan er twee al in hun kinderjaren overlijden. Bernard is klompenmaker. De eerste maanden wonen zij in bij zijn ouders, waar naast hun woning een klompenmakerij is⁴. Eind 1912 vertrekken zij naar een woning aan de Stationsweg⁵ in een huis dat vader Theodorus heeft gekocht of gebouwd. Het is een dubbele woning waarin meerdere gezinnen gewoond hebben. Het wordt het geboortehuis van vier kinderen, allen zonen, waarvan er een overlijdt. In 1921 verhuizen zij weer terug naar de Dorpsstraat in het huis bij de klompenmakerij. Hier worden nog twee zoons geboren, waarvan er een jong overlijdt. De zonen van Bernard van Dam en Wilhelmina Offenberg hebben later de klompenmakerij voortgezet. Er komt ook een galanteriezaak bij. Nu zijn er in dit pand een slijterij en kookstudio gevestigd. Die zijn er gekomen nadat de klompenmakerij is beëindigd. De jongste zoon van Bernard van Dam, Hendrikus Bernardus (Henk), geb.1925, neemt aanvankelijk de aan de overzijde van de weg gelegen zaak van zijn oom over, de smederij met winkel en kachelhandel van Hendrikus Theodorus (Hein) Offenberg. Door toedoen van Hein is deze zaak aan Van Gurp verkocht. Nu is dit garage Neppelenbroek.

★ Johannes Gerardus met de boerderij ★

Johannes Gerardus Offenberg (1877), zoon van Th. J. Offenberg, trouwt in 1903 met Maria Hendrika Lugtenberg uit Herfte-Wijthmen. Hij zet het boerenbedrijfje van zijn vader voort en is eveneens veearts, veeverloskundige wordt het beroep in die tijd genoemd. De boerderij is niet zo groot, circa zes ha met zes melkkoeien. De percelen grond liggen erg verspreid. Door deze omstandigheid en doordat hij een groot gezin heeft, zijn de inkomsten niet toereikend. Zij hebben tien kinderen, zes zonen, drie dochters en van een kind ontbreekt die vermelding. Uiteindelijk blijven er drie kinderen in Heino wonen. »

★ Theodorus met de boerderij ★

Theodorus Clemens Offenberg (1904), een van de zonen die in Heino blijft wonen, trouwt in 1934 met Julia Hermina Dijkstra, (1911) uit Steggerda. Zij gaan wonen in de woning van zijn ouders⁶. Zijn ouders verhuizen naar de woning ernaast⁷. Daarbij komt in 1935 ook zijn broer Willem, de kleermaker inwonen. Theodorus C. neemt rond 1934 de boerderij van zijn ouders over. Tijdens de mobilisatie vlak voor de Tweede Wereldoorlog moet hij in militaire dienst. In mei 1940 raakt hij bij de slag om de Grebbeberg gewond. Daardoor wordt hij gedeeltelijk invalide.

Omstreeks 1970 wordt de meeste grond van de boerderij bestemd voor woningbouw van Dorpsstraat-West. Het boerenbedrijf wordt dan beëindigd.

Theodorus Clemens en Julia Hermina krijgen acht kinderen. Vijf vertrekken er uit Heino en drie blijven in hun geboortedorp wonen: de vijfde generatie. Dochter Josephina Johanna (1944) gaat met haar gezin aan de Twentseweg wonen. Zoon Johannes Cornelis (1946) gaat met zijn gezin naar de Van Langenstraat. De jongste zoon Wilhelmus Johannes Maria (1951) blijft met zijn gezin in het ouderlijk huis wonen.

★ Clemens de slager ★

Clemens Wilhelmus G. Offenberg (1905) trouwt in 1932 met Maria Johanna Kappert (1908) uit Broekland. Zij krijgen elf kinderen. Twee kinderen overlijden. Drie zonen zijn uiteindelijk in Heino blijven wonen. De andere zes kinderen zijn naar verschillende plaatsen uitgewaaid. Clemens is slager van beroep. Hij vestigt zijn slagerij aan de Canadastraat⁸.

In een deel van dat pand heeft ook broer Willem eerst zijn kleermakerij gehad. In 1935 vertrekt Willem naar de woning van zijn ouders en neemt Clemens het gehele pand aan de Canadastraat over. Als slager heeft Clemens veel vlees en vleeswaren uitgevent met een grote mand voor op de fiets. Na zijn pensionering verhuist hij met zijn vrouw naar de Vlamincckhorstweg 12. Hun oudste zoon woont bij hun in. Een zoon gaat aan de Kruzebrink wonen en de derde zoon in de Dorpsstraat.

De slagerij aan Canadastraat 19.

★ Jan de onderwijzer ★

Johannes Josephus Offenbergh (1907) trouwt in 1934 met Maria Ooms (1906) uit Kampen en na haar overlijden in 1952, voor de tweede maal met Cornelia J.H. de Graaf (1908) uit 's Gravenhage. Jan Offenbergh is onderwijzer. Tot 1934 gaat hij dagelijks op de fiets over de soms slechte zandwegen naar zijn werk aan de lagere school in Luttenberg. Na hun trouwen gaan Jan en Cornelia in Raalte wonen. Na de oorlog wordt Jan hoofd van de r.-k. ulo aan de Monumentstraat.

★ Willem de kleermaker ★

Wilhelmus Gerardus Offenbergh (1909) trouwt in 1952 met Theodora G.W. Nijhof (1917) uit Lierderholthuis. Er worden vijf kinderen geboren. Twee dochters blijven in Heino wonen, een aan de Stationsweg en de ander aan de Goudenregen. Willem is kleermaker van beroep. Tot 1932 woont hij bij zijn ouders en daarna in het achterste deel van het huis van zijn ouders. Willem is kleermaker bij Tielbeek te Raalte. In de oorlogsjaren wordt het dagelijks reizen moeilijk en begint hij voor zichzelf. Na hun huwelijk in 1952 neemt het echtpaar de verzorging van Willems ouders op zich. In 1985 verhuizen zij naar de Goudenregen.

**Tekst: Herman Overkamp
werkgroep geschiedenis**

Offenbergh

Noten:

1. Nu Canadastraat 15.
2. Nu Canadastraat 17.
3. Nu Canadastraat 12-14.
4. Zij wonen aan Dorpsstraat 10.
5. Nu Stationsweg 24.
6. Dorpsstraat 39.
7. Dorpsstraat 41.
8. Canadastraat 19; in dit pand is later cafetaria Oortwijn gevestigd.
Nu Cafetaria Heino.

Geraadpleegde bronnen:

- Gertrudis A.M. Offenbergh, *Stamboom en kroniek van de Nederlandse familie Offenbergh*, Hengelo, 2005.
Fr. Offenbergh, *Stamboom van de familie Offenbergh*, Raalte, 2003.
Bevolkingsregisters gemeente Heino (1840-1940) en gemeente Raalte (1850-1860).
Kadastrale Atlas 1832, Heino.
Joke Stegeman, *Een Heino'se kleermaker, 'Omheining'*, 1985 nr. 1.
Canon van Heino, *Het schoenmakersdorp van Salland*, pag. 40-41.

De basisschool en Omheining

Kan Omheining iets betekenen voor basisscholen?

Onze vereniging kan en wil graag iets betekenen voor de basisscholen in de oude gemeente Heino en daarbuiten: meedenken en hulp bieden bij projecten als het gaat om de heemkundige aspecten, uitleen van historische gebruiksvoorwerpen en gereedschappen bij een tentoonstelling of themawEEK op school, of de heemkundige kant belichten bij de te behandelen geschiedenisonderwerpen.

Kortom, er zijn diverse mogelijkheden waarbij 'Omheining' ondersteuning kan bieden. Paulien Holtkuile, leerkracht aan de Enkschool in Zwolle, klopte bij Omheining aan met de vraag of zij gebruiksvoorwerpen kon lenen voor een themawEEK over uitvindingen en machines.

Uitvindingen en machines – een praktijkvoorbeeld

Geschiedenis, een onderwerp dat kinderen aanspreekt als het betekenis voor hen krijgt. Kinderen raken vooral nieuwsgierig en geïnteresseerd als het onderwerp gekoppeld is aan iets waarvan ze al wat weten.

Afgelopen periode zijn we op de Enkschool, een school voor kinderen met een taalontwikkelingsstoornis en dove en slechthorende kinderen in Zwolle, de geschiedenis ingedoken. Het onderwerp was **'uitvindingen en machines'**. Omdat deze kinderen vooral leren door te zien, ervaren en uit te proberen, waren we als school al een tijd op zoek naar concrete materialen waarvan ze kunnen leren. We waren dan ook erg blij met de prachtige spullen van heemkundevereniging 'Omheining' die we tijdens het thema mochten gebruiken. Leerlingen uit de onderbouw hebben samen bedacht waarvoor die spullen werden gebruikt en bekeken hoe die nu worden gebruikt.

De kinderen uit de bovenbouw hebben uitvindingen gekozen waar ze zelf nieuwsgierig naar zijn en hebben antwoorden gezocht op de vragen: wat is het, waarvoor wordt het gebruikt, wanneer is het uitgevonden, waarom en hoe heeft het zich ontwikkeld? Zo was er een jongen die heel benieuwd was naar robots, en een ander naar smarthorloges. Geen spullen uit de geschiedenis, maar wel uitvindingen met een geschiedenis die we heel goed inzichtelijk konden maken met behulp van deze materialen. **Zo werd het voor de kinderen ineens duidelijk hoeveel machines op stroom werken en waarom het zo handig is dat de gloeilamp is uitgevonden.** Of dat een horloge oorspronkelijk is afgeleid van een zonnewijzer, dat er daarna modellen werden gemaakt met tandwielen en dat in de 21^e

eeuw slimme horloges alleen uitgevonden konden worden, doordat er in de geschiedenis al zoveel stappen waren gezet. Het onderwerp tandwielen was een onderwerp dat veel kinderen fascineerde en waarvan ze zich niet bewust waren. Ze hebben de werking van verschillende machines met tandwielen onderzocht en bekeken en aan de hand van de ontdekkingen die ze hebben gedaan, begrijpen ze nu waarom geschiedenis zo'n grote waarde heeft. **Er ontstonden ook steeds gesprekken tijdens en na de lessen tussen de kinderen onderling om samen te bedenken welke uitvinding er eerder was, en waarom dat zo is...of: heeft het niets met elkaar te maken?** De kinderen hebben het thema afgesloten door aan hun klasgenoten een digitale presentatie te geven over hun eigen onderzoek. Door kinderen zelf te laten onderzoeken en te laten ontdekken aan de hand van concrete materialen uit de geschiedenis en dit te koppelen aan de middelen van deze tijd, bijv. het gebruik van internet, en hierover in gesprek te laten gaan, breng je verleden, heden en toekomst met elkaar in verband. Op deze manier komt geschiedenis tot leven en krijgt ze betekenis. Namens het team van de Enkschool willen we 'Omheining' dan ook hartelijk bedanken voor het ter beschikking stellen van deze spullen.

Ik wil graag afsluiten met een opmerking die één van de kinderen maakte: **"juf, dit was echt het leukste thema dat we ooit gedaan hebben! Ik wou dat het nooit was afgelopen!"**

Tekst: Paulien Holtkuile

Samenstelling: Inge Roelofs

7 april

De gemeente Heino moet de portemonnee trekken om het dorpsaanzicht van Lierderholthuis te verfraaien. De bevolking van de buurtschap heeft namelijk enthousiast gereageerd op het project 'Dorpen in het groen', waarbij subsidie kan worden verkregen als de zogenaamde streekeigen beplanting wordt gebruikt. Inmiddels zijn bij de coördinerende werkgroep al 35 aanvragen binnengekomen. En het budget lijkt oneindig. "Iedereen uit Lierderholthuis die voldoet aan de voorwaarden, komt in aanmerking voor subsidie," aldus woordvoerder Joyce Kappert. Het project is een onderdeel van 'Cultuurlandschap met Kwaliteit'. Binnen het initiatief werken verschillende organisaties zoals Landschapsbeheer Overijssel, Het Oversticht, Stimuland en de Overijsselse Vereniging van Kleine Kernen nauw samen. Belangrijk is dat de eigen inwoners een belangrijke stem in het kapittel hebben. Zij zullen ook deel uitmaken van de speciale begeleidingsgroepen. In 'Dorpen in het groen' wordt alleen een bijdrage verstrekt voor streekeigen beplanting op de boerenerven en voor het dorpsaanzicht. Als de aanvraag wordt goedgekeurd, kunnen de inwoners rekenen op een subsidie van tweederde van de kosten.

14 april

Het had gisteren een klein feestje moeten worden voor de Lierderruiters. De ponyclub viert dit jaar het twintigjarig bestaan, maar het jaarlijkse concours hippique viel grotendeels in het water.

Wegens de gestaag neerdalende regen en de gesteldheid van het terrein aan de Lierderholthuisweg werd de afsluitende parade zelfs afgelast. "De deelnemers moeten een half uur tot drie kwartier stilstaan. Dat kunnen we in dit hondenweer toch niet maken," stelt voorzitter Frans Borgonje retorisches.

Het was zelfs even de vraag of de traditionele opening van het buitenseizoen in Lierderholthuis wel kon doorgaan.

Afgelopen zaterdag inspecteerden het organisatiecomité en de eigenaar van de grond het terrein. "We hebben besloten om het evenement door te zetten, maar wel moesten de auto's langs de kant van de weg geparkeerd worden. Als alle trailers op het terrein zouden staan, hadden we flink wat ellende beleefd," aldus Borgonje.

Ondanks het slechte weer was er geen wanklank te horen onder de ruiters en amazones. Beste combinatie van de dag is geworden Monique Kalter met Lafayette van de organiserende vereniging De Lierderruiters.

16 april

Volleybalvereniging HEVO uit Heino houdt op donderdag 21 mei voor de veertigste keer het Hemelvaarttoernooi. Vanwege dit kroonjaar is een speciale jubileumcommissie in het leven geroepen die deze klassieker onder de buitentoernooien extra glans moet geven. Het HEVO Hemelvaarttoernooi is het oudste eendagsbuitentoernooi van Nederland. Bovendien is het jaarlijks weer een van de eerste toernooien die helemaal buiten worden afgewerkt.

Veel deelnemende ploegen gebruiken het toernooi als een waardige afsluiting van de reguliere competitie en als start van een reeks buitentoernooien die vervolgens op het pro-

gramma staan. Door de jarenlange ervaring weet de organisatie telkens een goed evenwicht te vinden tussen een strakke organisatie en een ongedwongen sfeer.

Tijdens het toernooi komen zowel topsporters als recreanten aan bod. Het trio-volleybal is van hoog niveau, waarbij om geldprijzen wordt gestreden. In de recreantenklasse is deelnemen belangrijker dan winnen.

Een jubileumcommissie zal dit keer extra aandacht schenken aan activiteiten rondom het toernooi. Er komen terrasjes, kramen, muziek van diverse bandjes en een laser-kleiduifschietattractie voor zowel spelende teams als het publiek.

23 april

Niemand zal er een traan om laten, maar medio mei komt er een einde aan een periode van gangbare landbouw op proefboerderij Aver Heino. Het regionaal onderzoekscentrum voor de rundveehouderij maakt namelijk de overstap naar de biologische variant. De nieuwe bedrijfsfilosofie krijgt vrijdag 15 mei een officieel tintje als enkele hoogwaardigheidsbekleders het nieuwe tijdperk zullen inluiden. Zeker is in ieder geval de komst van Ria Beckers van de stichting Biologica. Voor de consument én voor de geïnteresseerde boer wordt er dat weekend een biologische markt georganiseerd, waarbij ongeveer dertig standhouders hun waren en werkwijze zullen tonen. Je kunt van de bedrijfsleider zeggen wat je wilt, maar hij is te allen tijde bereid om zijn nek uit te steken. Keken de boeren al vreemd op toen hij op het terrein van Aver Heino startte met een project 'natuur en landschap', nu zullen er net zoveel agrariërs zijn te vinden die hun wenkbrauwen fronsen. "Struisvogelpolitiek," noemt Muller het. "Velen zien de biologische landbouw als een aanval op de boerenstand, maar dat is te kortzichtig. We kunnen onszelf vele malen op de borst kloppen hoe goed we het doen, maar als de consument de producten niet koopt, sta je nergens meer. Je moet kunnen reageren op de vraag naar biologische producten. Als Nederland het niet kan leveren, dan doet de internationale concurrentie het wel. Er zijn namelijk landen waar ze de stap veel makkelijker kunnen zetten. In landen als Frankrijk en Denemarken kunnen ze extensief boeren met veel grond en weinig koeien. Daar kunnen wij niet tegenop. In Nederland hebben we iedere vierkante meter nodig."

11 mei

De ruim tweehonderd melkveehouders uit Heino en omgeving die stellen gezamenlijk veertig miljoen gulden schade te hebben geleden door wanbeleid en fraude bij de inmiddels overgenomen zuivelfabriek Heino Krause, kunnen dit geld niet verhalen op de nieuwe eigenaar Friesland Coberco. De rechtbank in Zutphen heeft deze eis vrijdag afgewezen. Er komt

Aver Heino.

ook geen onderzoek naar aanwijzingen dat Friesland Coberco voor miljoenen gulden aan melkpoeder zou hebben onttrokken uit Heino.

Pieter Lakeman van de Stichting Onderzoek Bedrijfs Informatie (SOBI) en in die hoedanigheid optredend als belangenbehartiger van de betrokken melkveehouders, begrijpt niets van de uitspraak van de Zutphense rechtbank. "De eis is om formeel-juridische redenen niet ontvankelijk verklaard. Alleen de rechtspersoon Heino Krause kan volgens de rechter een proces aanspannen tegen Friesland Coberco en niet de individuele leden. Maar Heino Krause is inmiddels opgegaan in Friesland Coberco. Dat betekent dat alleen Coberco nog tegen Coberco zou kunnen procederen."

19 mei

'De Maelderieje' is de nieuwe naam voor het onderkomen van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' in Heino. Daarmee geeft de 'club van oudheidkundigen' uiting aan haar waardering voor de huidige locatie in het Bezoekerscentrum voor West-Salland waar vroeger een maalderij was gevestigd. De nieuwe naam is onthuld door oud-voorzitter Henk van der Veen, die tot zijn tevredenheid kon constateren dat de aansluitende open dag, afgelopen zaterdag, bijzonder goed werd bezocht. Woordvoerster Marijke Donath sprak zelfs van een verrassend goede opkomst. "Het was behoorlijk druk en dat was boven verwachting, want tijdens de officiële opening van het Bezoekerscentrum hebben velen de kans gegrepen om ook onze verenigingsruimte te bekijken".

27 mei

De Colckhof bij Heino, eigendom van de Vereniging Natuurmonumenten, wordt in de nabije toekomst 'gevoed' met meer en schoner water. Door uitvoering van het Waterconserveringsplan Den Alerdinck-De Colckhof worden de grachten van beide buitenplaatsen met elkaar verbonden. Daardoor wordt de kwaliteit van het water verbeterd en ook komt er méér water op de landgoederen.

Tot nu toe komt het water voor De Colckhof uit de Nieuwe Wetering. De kwaliteit daarvan laat te wensen over doordat de zuiveringsinstallaties in Raalte en Heino hun effluent (effluent= gezuiverd afvalwater) op de Nieuwe Wetering lozen. De grachten van De Colckhof waren bedekt met een dikke laag kroos en vissen kwamen er bijna niet meer voor. Daarenboven was de waterstand (te) laag en was van doorstroming geen sprake meer. In de nieuwe situatie komt er een leiding onder de Zuthemerweg door. Daardoor komen de grachten van beide buitens met elkaar in verbinding te staan.

27 juni

De Vereniging Natuurmonumenten is de nieuwe eigenaar van vormingscentrum Den Alerdinck op het gelijknamige landgoed bij Laag Zuthem. Het onderkomen van Reliëf uit Deventer wisselt voor een bedrag van vier miljoen gulden van eigenaar.

"Nu kunnen we eindelijk die planologische blunder uit de jaren zeventig uitwissen," aldus Betty van Leeuwen, inspecteur van Natuurmonumenten voor de provincies Overijssel en Flevoland. De woordvoester doelt op de in haar ogen 'foeilelijke gebouwen', die in de jaren zeventig zijn neergezet en een aantasting van het landschap betekenen. Nu Reliëf haar ambitieuze plannen om ter plekke een nieuw hotel- en congrescentrum te beginnen vanwege de geringe financiële ruimte niet kon realiseren, zag Natuurmonumenten haar kans schoon. Van Leeuwen is erg in haar nopjes met de nieuwste aankoop. "We zijn blij dat we dit perceel weer kunnen integreren in landgoed Den Alerdinck. Het past prima bij de ecologische infrastructuur die we via Den Alerdinck en buitenplaats De Colckhof richting de IJssel hebben verwezenlijkt."

Vormingscentrum.

3 juni

De Stichting Peuterspeelzaal Hummeltjeshonk in Heino en de collega's van Duimelot in Laag Zuthem gaan samen een sterkte-zwakte analyse maken. Het onderzoek moet uitwijzen of beide peuterspeelzalen in de toekomst wellicht moeten opgaan in een federatieverband binnen de gemeente Raalte. De dreigende herindeling hangt als een schaduw over de viering van het 25-jarig bestaan van Hummeltjeshonk, dat zaterdag plaatsvindt op de locatie aan de Industriestraat.

Volgens voorzitter Johan Seekles en bestuurslid Patricia Kortekaas is het mogelijke einde van de zelfstandige stichtingen niet alleen afhankelijk van de herindeling. Ook de financiële situatie baart ernstige zorgen doordat voor het uitbetalen van de salarissen CAO moet worden aangehouden en omdat in hun ogen de gemeente onvoldoende over de brug komt.

De houding van de gemeente lijkt een rode draad in het verhaal van de peuterspeelzaal. "Het probleem is dat Heino niet echt een jeugdbeleid heeft. Vanuit het rijk wordt geld beschikbaar gesteld in het kader van de Tijdelijke Stimuleringsmaatregel, maar daarvan komt weinig bij ons terecht. Wellicht dat we ook enigszins de hand in eigen boezem moeten steken, want we hebben te weinig aan lobbywerk gedaan. Feit is wel dat we de ouderbijdrage niet omhoog kunnen blijven stuwen."

Palingroker.

Foto omslag: *Het Munnikenhuis aan de Stationsweg.*

Omheining

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint. In ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

ISSN 1384-8461

Druk: Sonodruk, Heino

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE 'OMHEINING'

Om Heino

In deze uitgave o.a.

- Suikerzakjes van Heino
- Burgemeester sluit discobar
- Oorlogsverhalen van de familie Kok
- De oude meester vertelt

Sept. 2018
Nummer 3

Van de redactie

De maand van de geschiedenis

Het grootste historische evenement van Nederland wordt sinds een aantal jaren gehouden in oktober: de maand van de Geschiedenis met telkens een ander jaarthema. Een maand lang wordt door honderden culturele organisaties de geschiedenis onder de aandacht van de Nederlandse bevolking gebracht.

Geschiedenis is overal en altijd aanwezig, maar er moet wel van verhaald worden. Geschiedenis vraagt voortdurend om aanvulling, bijstelling en nuancering. Geschiedenis moeten we ook met elkaar delen.

Ontdek gisteren om vandaag beter te begrijpen: vanuit het verleden kun je een beter begrip van het heden krijgen en van jezelf, je eigen achtergrond en omgeving. Begrip leidt ook tot inzicht en mogelijk tot een andere visie op de wereld.

Het is dus zo gek nog niet om één maand in het jaar geschiedenis in de schijnwerpers te zetten.

Dit jaar wordt ingezoomd op het thema *Opstand*: terug naar de tijden van rebellie en verzet, van massa-protestbewegingen, studentenoproer en stil verzet tijdens de bezetting.

Kent de geschiedenis van ons dorp ook tijden van opstand en verzet? Op kleine schaal zeker – enkele voorbeelden: de Reformatie in 1581 verliep weliswaar heftig en brak de eeuwenlange sociale eenheid van het dorp in tweeën, maar er was gelukkig geen sprake van bloedvergieten. In 1943 werd in Heino een verzetsgroep opgericht onder aanvoering van marechaussee J. van Asselt. De groep pleegde o.a. sabotage aan telefoon- en spoorlijnen. De dreigende sluiting van het station Heino in maart 1989 stuitte op fel verzet van de Heinose bevolking. 'Handen af van Heino!' In deze slogan kwam eind jaren negentig van de vorige eeuw de onverminderde inzet voor de zelfstandigheid van Heino tot uiting. Het Comité Heino Zelfstandig wist de Heinose bevolking te mobiliseren met allerlei protestacties en richtte de pijlen op de politici in Den Haag om toch maar af te zien van het voorgenomen besluit om Heino en Raalte tot een gemeente te laten samensmelten. Verzet heeft echter niet altijd het beoogde effect...

In dit nummer

Vijftig jaar geleden hadden enkele jongeren een naar hun maatstaven ideale locatie gevonden om dansavonden te houden: de oude molenaarsschuur van Hassink op het pleintje tussen (toen nog) Blom en Willemsen. Op een van de dansavonden deed burgemeester Verheijden een inval en sloot enkele dagen later de discobar. De jongeren kwamen in verzet en haalden er uitgebreid de regionale en zelfs de landelijke pers mee. Leest u het gebeuren in het artikel '*Burgemeester sluit discobar Moulin Blanc*'.

De horeca historie van Heino wordt opgehaald aan de hand van suikerzakjes uit het archief. De eerste aflevering van '*Suikerzakjes van Heino*' gaat over café restaurant 'Lustoord'.

Over de dagelijkse dingen en het dagelijks leven in Heino tijdens de oorlogsjaren heeft Herman Kok ons met zijn herinneringen een schat aan informatie geleverd. Van zijn serie '*Oorlogsverhalen familie Kok*' verschenen tussen 2007 en nu liefst vijf afleveringen. In dit nummer van OmHeino volgt de zesde en laatste. Hoewel, je weet maar nooit...

De rubriek '*Grasduinen in het archief*' citeert uit 'Onze Gemeenschap', een contactorgaan tussen het gemeentebestuur en de burgerij in de jaren vijftig van de vorige eeuw.

In de rubriek '*De oude meester vertelt*' speelt zich in de Veldhoek een romantisch verhaal af.

Vaste rubrieken zijn '*Wule zekt det zo*', dit keer met woorden die beginnen met de letter 'm' en '*Al weer twintig jaar geleden*' waarin gebeurtenissen uit het derde kwartaal van 1998 zijn geselecteerd uit het omvangrijke krantenarchief van Omheining.

Wij wensen u veel lees- en kijkplezier.

(De kopij voor het volgende nummer zien we graag vóór 15 oktober tegemoet.)

Inhoud

04. De oude meester vertelt ~ *Henk van der Veen*
07. Burgemeester sluit discobar ~ *Toon Hoefsloot*
11. Suikerzakjes van Heino (1) ~ *Jennie Pruim-Reinders*
14. Wule zekt det zo ~ *Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink*
16. Oorlogsverhalen van de familie Kok ~ *Herman Kok*
19. Alweer 20 jaar geleden ~ *Inge Roelofs*
21. Grasduinen in het archief ~ *Toon Hoefsloot*

Contributies

15 euro per jaar / 23 euro per jaar buiten Heino (i.v.m. portokosten)
5 euro losse nummers / 6 euro losse themanummers

Ledenadministratie

Inge Roelofs-Hoppen, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voorzitter

Henk Hofman, Muntstraat 11, 8141 VP Heino, 0572-392593

Secretaris

Cor Horstman, Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino, 0572-392109

Penningmeester

Harry Ogink, Twentseweg 12, 8141 MA Heino, 0572-391618

Bestuursleden

Berend Jan Horstman, De Horst 10, 8141 BA Heino, 0572-392622

Tiny Kok-Klappe, Woolthuisweg 10, 8141 RX Heino, 0572-393584

Annie Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, 0572-392560

Herman Neimeijer, Plataan 19, 8141 SM Heino, 0572-393268

Andre Roelofs, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Eindredactie

Toon Hoefsloot wvd. en Tiny Kok

Correctoren

N. Elsinga, T. Hoefsloot, T. Kok, J. Melenhorst,

G. Peeters, J. Peters,

J.K. Pruim-Reinders en W. Steenbergen

Vormgeving

Mirjam van der Weide-Wink

Voor de contactpersonen van de verschillende werkgroepen verwijzen wij u naar onze website.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

0572-394562 omheining@planet.nl

www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank NLOGRABO 0327112271

De oude meester vertelt...

*Al bijna 15 jaar is hij niet meer onder ons:
Henk van der Veen, oud-voorzitter en erelid van onze vereniging. Oud-eindredacteur van het contactblad ook en vele jaren voorzitter van de werkgroep streektaal.*

Vrachten gedichten en verhalen in de streektaal heeft hij ons nagelaten. Lang niet al het materiaal is gepubliceerd.

Onder de titel 'De oude meester vertelt' willen we enkele verhalen uit zijn oeuvre in de komende edities van ons contactblad publiceren.

Romantiek in de Veldhoek

Langenbärg an de Twentseweg stund erum bekend, dat e ärg goed was veur zien dienstvolk. He betaelen ze een redelijk loon, niet meer, mär vastek al gauw ok niet minder as andere boeren, mär völle meer nog veul zien umgang met de meid en de knecht op. Zie wödden bie wieze van spreken behandeld as eigen wichter, waeren helemoal in het gezin op-enömmen; um het zo mär es te zeggen: zie waeren kind an huus. Der wödden ok nooit onmeugelijke dingen van ze verwacht en... 't was ter prima van kost en sloaperieje.

Härm, de knecht, dienen der noe al veur het viefde joar en hee begeren beslist gien aandere boer. De meid was ter ok al een hele tied ewest, mär die was goan trouwen. Zie had een best kado met-ekregen van de boer en de vrouwe, viefstig gulden nota bene. Mär zie was ter - zoas e-zegd - ok een hele schoft e-west, ik weet niet precies hoevölle joar.

Vergangen mei was Griet erveur in de plaetse 'kommen. Het bleek algauw, det det een schot in de roze was. Binnen de körtste keren was ze 'wend en zie kon met elken iene meraekel goed opschieten. En ok in 't wärk was 't een deerne, die haer männegie stund, zowel binnens- als buitenshuus. De afgelopen zomer met de heui - en doarnoa de roggebouw had ze det wel loaten zien.

Härm en Griet konnen prima met mekaere òverweg. Bie 't heui- en 't roggelaeden was 't een span det mekaere goed verstund. Zie hadden gienien van beiden de haan-

den verkeerd stoan. Van 't härfst was het eerappelgaeren ok slim vlot verlopen. Die twee, die konden der wat van, det verzecker ik oe. Nou mut e-zegd wödden det ze 't weer ok met hadden - völle mooie zunnige daegen en zo - mär het was een lust um det stel gangs te zien.

De boer was best tevrène en hee had er dan ok graeg zo af en toe een extragien veur òver: een fooi veur as zie noa een feessien gungen of een extra vrieje dag as ter wat bizunders in de familie van Griet of Härm was.

In december was ter altied in Heino de jaarlijkse muziekuutvoering in het Parochie-huus. Het was veur de meeste deerns en vèente een groot feest: een zaal vol mèèn-sen, vrolijke muziek en - niet te vergetten - bal noa.

Griet had met een paer vriendinnen of-esprökken, det zie bie haer zollen ankommen, dan zollen ze saemen noa Heino fietsen. En ok Härm gunk ter met zien moat noa toe. Het begonnen um acht uur.

Het wödden inderdoad een mooie oamd. En een volk det er was. De zaal was stampvol. Het bal noa, daar had vanzelf het jonge volk noa uut-eekken. Der wödden gezellig e-daanst, ok al was het slim druk op de vloere. Tegen slutingstied was veldwachter Mulder ok èèm binnen-estapt en toen wödden de laeste wals in-ezet. Het was ondertussen ok al half-iene.

Härm zien moat had onder het daansen met een deerntie van de Strenkhaer of-esprökken, det e haer thuus zol brengen; het was een vriendinne van Griet. Ok haer aandere vriendinne had bliekbaer sjans ekregen, want toen Härm zien fietse wol pakken, zag e Griet doar heel alleen stoan.

"Bin ie ok òver-ebleven?" zèè-de tegen haer.

"'k Bin ze inderdoad beide kwiet," zèè zie lachend.

"Zölle wie dan saemen mär op huus an goan?"

"Mie best, wie mut toch toevallig dezelfde kaante op, hè?"

Het leek net, of zie 't helemaol niet ärg vund, dach Härm bie zichzelf. En zo fietsen zie noast mekaer deur de Veldhoek. Zie raeken druk aan de proat, disse moal beslist niet òver 't wärk... Eerst òver de gezellige oamd en wie der allemoal waren. Effen laeter ok òver aandere dingen, a'j begriep wat ik bedoele...

Noa 'n zettien lèè Härm zien haand op die van Griet an 't stuur van de fietse. En dèt had e noe net niet mutten doen... Of misschien juist wel?

Wat er precies gebeurd is en hoe het in zien wärk is e-goan, det hef gienien van beiden ooit uut können leggen. Het was vlak bie het Pienappelbruggie. Zie raeken met de sturen in mekaere en... zie veulen hals-òver-kop van de fietsen. Nogmoals, hoe het hef ekönd, det zal aait wel een roadsels blieven, mär in elks geval zaten ze op een gegeven moment vlak noas mekaer in het grös langs de sloot en beiden met de voeten in het ieskòòlde water. De fietsen laegen in de bärm van de weg. Wonder bòven wonder was der niks e-brökken of e-kneusd. Zie hebt mekaer anekekken - het was lichte moane - en toen bint zie allebeiden in de lach e-schötten...

Zie bint òverende ékrabbeld, hebt de verfrommelde fietsen operaep, die behalm

een scheur in de kettenkaste en een schief stuur ok gien mankementen vertoonden en bint op huus an egoan. Met nätte voeten, det wel.

Wat er vârders precies is gebeurd, det lôt zich wel raoden, mâr doar hebt ze mie nooit noadere bizunderheden van verteld. Het wôdden de boer en de vrouwe in de wekken doarnoa wel dudelijk, det Hârm en Griet wat met mekaere hadden. Det proberen die twee wel een bettie te verbârgen vanzelf, mâr och, ie weet ammoal wel, det det niet metvâlt. Zie hebt het dan uiteinlijk ok mâr eerlijk verteld: zie hadden verkering. Umde'j in zo'n geval het onder ien dak wonen niet kônt maeken, hef Hârm een aandere boer ezôch; met mei is e onder de Gunne goan dienen. De verkering is an-ebleven.

Wil ie ok nog weten, hoe het vârdere e-goan is?

Een joar laeter bint ze 'trouwd, hebt kôrt bie de Krieghuusbelten een spullegien kônnen huren, der kwamen in de loop van de tied vief wichter en zie hebt nog lange en gelukkig elèèfd.

Ien ding: het avontuur bie het Pienappelbruggie is haer lèvenslang bie-ebleven. «

Tekst: Henk van der Veen sr.

Burgemeester sluit discobar Moulin Blanc

50 JAAR GELEDEN: ZATERDAGAVOND 5 OKTOBER 1968

Tekst: Toon Hoefsloot

Heino werd 'gered...'

Het dorp Heino achter Zwolle op de weg naar Almelo is, dankzij het kordate optreden van burgemeester J.G.F. Verheijden, nog net geen poel des verderfs geworden. Maar op straat hoor je opmerkingen van ondankbare burgers in de trant van: 'Wat moet je met zo'n kinderachtige burgemeester? Eindelijk hadden de jongelui wat en nou mag het niet meer.'

(Het Vrije Volk, zaterdag 12 oktober 1968)

De tumultueuze jaren zestig

1968 – het jaar waarin dit verhaal zich afspeelt – was op het wereldtoneel een zeer heftig jaar van onrust met de moorden op Martin Luther King en presidentskandidaat Robert Kennedy, de inval van Warschau-pacttroepen in Tsjecho-Slowakije en de felle studenten-opstand in Parijs.

Jongeren in de westerse landen roerden zich al enkele jaren en keerden zich steeds meer tegen het gezag en de heersende moraal. Ze schiepen een nieuwe jeugdcultuur, gevoed door de Engelse beatmuziek en de Amerikaanse popcultuur (de Levi's spijkerbroek, Coca Cola en Elvis).

In ons land was het vooral de Provobeweging die de nieuwe jeugdcultuur uitdroeg, met name in Amsterdam. In het westen van het land daar gistte en borrelde het behoorlijk en begon zich de mentaliteitsverandering onder de jongeren al duidelijk af te tekenen.

En in Heino? Het was hier nog betrekkelijk rustig. Het 'magisch centrum' Amsterdam lag toen nog ver van Heino.

Terwijl de ontkerkelijking sterk doorzette, zaten hier in het weekend de kerken vol, ook met jongeren: de kerk telling in januari 1968 van de katholieke kerk bijvoorbeeld (vier diensten in het weekend!) haalde een

gemiddelde van maar liefst 464 kerkgangers per viering.

Er waren toen nog twee voetbalverenigingen, waarvan een van katholieke signatuur met de kapelaan als geestelijk verzorger.

Gebouw Vrede was net verbouwd en werd gezien als een ideaal ontmoetingscentrum, ook voor de dansavonden van het protestants-christelijke deel van de dorpsjeugd.

De opzet van het jeugdwerk in die tijd was voor het grootste deel in handen van de kerkelijke gezindten en de standsorganisaties, waardoor jongeren vooral in hun eigen kring bleven.

Maar er waren ook jongeren die uit dat keurslijf wilden breken en op zoek waren naar eigentijdse vormen van ontspanning, meer vrijheid en zelfstandigheid. Onder andere een groep 15- en 16-jarigen die vond dat er voor hen weinig te doen was in het dorp.

De oude molenaarsschuur staat leeg

Het begint allemaal met het organiseren van een fuif tussen alle rommel in de oude molenaarsschuur van Hassink die al een jaar of twee leeg staat, met toestemming van Theo Oortwijn, die net het café van zijn schoonvader G. Hassink heeft overgenomen.

Dat feestje is goed bevallen. En ook nog op

Huisschilder Theo Oortwijn neemt de gevel onder handen.

een prachtige plek waar de jongeren zich vrij voelen zonder bezorgde, meekijkende ouders die bang zijn dat er 'iets' zal gebeuren. Het zijn, vrij vertaald, de woorden van Wim Offenberg, zestien jaar indertijd en werkzaam als bakker bij Theo Blom. Hij kent de situatie ter plekke op zijn duimpje. Samen met Henri Blom, Johan Broeks en Joop Journée die het geluid verzorgt, neemt hij het voortouw in de activiteiten die in de leegstaande schuur worden ondernomen. Al gauw groeien de fuifjes uit tot discoavonden, waar steeds meer jongeren op af komen. Kennelijk werken mond tot mond reclame en de zelfgemaakte aanplakbiljetten aanstekelijk. Er worden zelfs affiches opgehangen in Broekland en Luttenberg. Als de jongelui niet het afkunnen op de fiets of brommer, is er hulp van kapelaan H.J. van Merm die zijn VW kever beschikbaar stelt voor de verspreiding van de met de hand geschilderde affiches. Henry Blom weet nog te vertellen dat Gerard Holterman in de auto van de kapelaan mocht rijden. Frans Hassink timmert een bar, Geerlig Nijland maakt wand-schilderingen en voor de verdere verhoging van de sfeer worden er visnetten en glitter-slingers opgehangen. Oude wijnflessen fungeren als kandelaars.

'De inval'

Op zaterdagavond 5 oktober, als de discoavond in de Moulin Blanc in volle gang is, komt burgemeester J.F.G. Verheijden met een wachtmeester van de rijkspolitie onaangekondigd poolshoogte nemen. De burgervader kijkt zijn ogen uit. Hij ergert zich aan de onbeschaamde vrijages en het aanstootgevend geschuiifel. Saillant detail: zoons van de burgemeester zijn die avond ook in de molenbar aanwezig, maar hij verbiedt hen niet er nog langer te blijven.

Tegen de afspraak in wordt er alcoholhoudende drank geschonken, ontbreekt het aan toezicht door volwassenen en is er van een besloten karakter van de discoavond geen sprake. Iedereen die dat wil, kan tegen betaling, een lidmaatschapskaart krijgen, wat indruist tegen het gemeentelijk advies vooral besloten clubs op te bouwen om het risico van een te grote toeloop zoveel mogelijk te beperken. De burgemeester treft derhalve een veel te volle ruimte aan die bovendien niet aan de wette-

'Aanstootgevend'

Burgemeester sluit jeugdbar

Burgemeester J.G.F. Verheijden van Heino heeft woensdag de plaatselijke discobar Moulin Blanc gesloten. In de bar, die sinds half september gevestigd is in een oude, verbouwde molenaarsschuur heersten toestanden, die naar de mening van de burgemeester niet door de beugel konden; zaterdagavond constateerde hij dat „aanstootgevend werd geschuifeld op wat een dansvloer wordt genoemd" en dat „binnen en buiten de bar op alle mogelijke manieren werd gevrijd". Bovendien werd in de bar alcoholhoudende drank geschonken, hetgeen volgens de burgemeester tegen de afspraak was. Kapelaan H.J. van Merm uit Heino, die de oprichting van de bar heeft gestimuleerd en bemiddelde bij het verkrijgen van de nodige vergunningen, is echter van mening dat „er niets is gebeurd, dat het daglicht niet kan verdragen". Dat er zaterdagavond alcohol was geschonken berustte op een misverstand tussen hem en de politie, aldus de kapelaan.
(ANP) (Algemeen Handelsblad 11 oktober 1968)

lijke eisen voldoet. Al deze factoren maken dat de burgemeester op woensdag 9 oktober tot sluiting van de jeugdbar gelast.

Tegenacties en protestdemonstraties

De 'inval' van de burgemeester en de agent leidt tot hevige verontwaardiging van de betrokken jongeren. Zij beramen tegenacties en protestdemonstraties om aan hun misnoegen uiting te geven. Het bestuur van de Moulin Blanc ziet daar echter geen heil in en laat de zaak liever een poosje rusten om later een doorstart te maken. Bestuursleden Henri Blom en Wim Offenbergh zijn stellig van mening dat de jeugd van Heino er behoefte aan heeft om op eigentijdse manier te ontspannen. Ze hebben deze 'club' van de grond gekregen, er veel energie in gestoken en willen per se doorzetten.

Enkele dagen na het bezoek van de burgemeester zijn ze in hun onderkomen al weer druk doende met het maken van aanpassingen om aan de wettelijke eisen te kunnen voldoen. Zo hopen ze na een nieuwe aanvraag voor een vergunning een eventuele keuring te kunnen doorstaan.

Kapelaan Van Merm:

'niets gebeurd dat daglicht niet zou kunnen verdragen'

Kapelaan Van Merm - tussen 1966 en 1969 werkzaam in de parochie Heino - is van het begin af betrokken bij het ontstaan van de Moulin Blanc, stimuleert het initiatief van de

Kapelaan Van Merm.

jongeren en bemiddelt bij het verkrijgen van de nodige vergunningen.

Hij beijvert zich voor hun zaak en dat maakt hem bij de jeugd populair.

De kapelaan reageert nuchter op de deining die er in het dorp rond de jeugdbar Moulin Blanc is ontstaan: "Er is in de Molenbar echt niets gebeurd dat het daglicht niet zou kunnen verdragen. Goed, er werd wel gedanst en er werd af en toe een beetje gevrijd, maar wat wil je, het zijn toch jongelui... Dat ze anders dansen en openlijker vrijen dan vroeger, kun je ze toch niet kwalijk nemen?"

Kapelaan Van Merm bekent wel dat er op de

bewuste avond buiten verwachting veel jeugd kwam opdruiven, volgens hem overigens een bewijs dat er een grote behoefte is aan opvangmogelijkheden voor jongeren van deze leeftijdscategorie.

Volgens de kapelaan is er die avond ook wel toezicht en dat er alcohol werd geschonken berust op een misverstand tussen hem en de politie.

Het standpunt van de kapelaan is helder: zolang er geen andere oplossing is gevonden, moet de Molenbar gewoon open blijven, anders is er weer een kans gemist om de jeugd te bereiken.

Hij juicht het toe dat er op vrijdagavond 11 oktober spoedberaad is over de ontstane situatie en dat hij zijn uiterste best zal doen om in het belang van de Heinose jeugd de moeilijkheden en mogelijkheden door te praten en tot een goed einde te brengen.

Burgemeester Verheijden: 'alleen bedreigd met sluiting'

In tegenstelling tot wat de kranten berichten, meldt burgemeester Verheijden dat hij de Moulin Blanc niet heeft gesloten. Hij heeft enkel bedreigd de jeugdbar te zullen sluiten als niet aan de wettelijke eisen, zoals afmetingen wordt voldaan. Dat hij in hoofdzaak bezwaren heeft tegen het vrijen en schuifelen van de jongelui in de Moulin Blanc - in de regionale en zelfs landelijke pers breed uitgemeeten - verwijst hij naar het rijk der fabelen.

De burgemeester stelt een gesprek voor met de r.-k. jeugdraad, een gesprek dat totaal geen zin zou hebben gehad als hij tot definitieve sluiting had besloten.

Verhuizen naar Parochiehuis

De vergadering van de parochiële jeugdraad komt die vrijdagavond, bijna een week na de 'inval' van de burgemeester, tot een snelle oplossing. Als vervangende, geschikte ruimte wordt de zaal in het Parochiehuis aangeboden.

Kerkbestuur en jeugdraad zitten op dezelfde lijn: de jongelui mogen gebruik maken van het Parochiehuis en de grote zaal naar hun eigen smaak inrichten en aankleden in de stijl van de Moulin Blanc zoals zij dat graag willen.

Alle betrokken partijen, de jongeren met hun grote stimulator kapelaan Van Merm, de jeugdraad, het kerkbestuur en de burgemeester zijn tevreden met de geboden oplossing.

NIEUWS

Heino had zijn nieuwsschandaaltje. Je kunt je natuurlijk afvragen of het optreden van de burgemeester wel zo tactisch is geweest. Heeft hij er verstandig aan gedaan om de Moulin Blanc zo snel te sluiten?

Natuurlijk had de burgemeester als hoofd van het gemeentebestuur het gelijk aan zijn zijde. In geen enkel opzicht voldeed de provisorisch tot jeugdbar ingerichte molenaars-schuur immers aan de wettelijke eisen. De deining had echter voorkomen kunnen worden als hij in stilte de parochiële jeugdraad en alle andere betrokkenen bijeengeroepen had om te overleggen over de noodzakelijke aanpassingen die de Molenbar open zouden kunnen houden. Zo is het dus niet gegaan. In de regionale pers werd een geërgerde burgemeester Verheijden min of meer neergezet als boeman die niks moest hebben van al het gevrij en aanstootgevend geschuifel dat in de Moulin Blanc plaatsvond.

Daar kreeg ook de landelijke pers lucht van. Er verscheen zelfs een uitgebreid artikel in het Vrije Volk en ook het Algemeen Handelsblad besteedde er aandacht aan.

Een week in oktober 1968 stond ons landelijke en anders zo rustige dorp volop in het nieuws, dankzij de burgemeester. Een weekje maar, daarna ging men weer over tot de orde van de dag. «

Bronnen:

Jan-Anton den Rooijen en Ben Speet, *Kleine geschiedenis van Nederland vanaf 1950*, Zwolle, 2009.

Krantenarchief 'Omheining'

Interview met Wim Offenberg

Interview met Henry Blom

Interview met Theo Oortwijn

Suikerzakjes van Heino

Suikerzakjes vormden ooit een gewild verzamelobject. Echter ouderwetse zakjes voor de suiker zijn er nauwelijks nog in Nederland. Ze zijn in de jaren tachtig veelal vervangen door moderne en anonieme varianten. Suikerzakjes zijn daarom voor sommige mensen nostalgie. Het was iets dat je spaarde in de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw. Iedereen deed dat. Het kon ook, want er waren veel suikerzakjes evenals lucifermerken, sigarenbandjes en postzegels. Bij elk bedrijf, café of hotel, eigenlijk ieder horecabedrijf had een eigen suikerzakje. De grootste fabrikant van suikerzakjes in Nederland was W. v. Oordt in Rotterdam. Het formaat dat werd gebruikt door marktleider Van Oordt was 5,0 x 7,8 cm. Deze maat was gekozen omdat de verpakkingsmachine alleen deze maat kon verwerken.

En dan het ontwerp. Een oppervlakte van 35-40 cm² is niet veel. In de begintijd lukte dat nog vrij gemakkelijk met alleen een naam, adres en telefoonnummer. Maar al gauw kwam er behoefte om meer op het zakje te zetten. Een afbeelding van de horecagelegenheid of van het bedrijf. Ook meer stilistische versieringen kwamen in zwang. En dus werd het al gauw woekeren met de ruimte. »

Wij beginnen onze serie met een suikerzakje van café restaurant 'Lustoord', gelegen aan de rijksweg Zwolle-Almelo, nu bekend als restaurant 'Jan Steen'.

Begin juli 1920 werd het chauffeurscafé 'Lustoord' geopend. Het werd gebouwd op de grens van Heino met Raalte. Dit met het oog op een pauze voor de chauffeurs, die dan halverwege hun rit Zwolle-Almelo waren.

De eerste uitbater was Cornelis de Visser, geboren op 27 augustus 1868 in de gemeente Rucphen en Sprundel (NB). Hij vestigde zich hier met zijn echtgenote Johanna Maria Klijn, afkomstig uit de gemeente Oud Heusden en Elshout en met de oudste drie kinderen Maria Johanna Cornelia (1897-1959), Maria Cornelia Johanna (Marie) (1898-1986) en Johanna Jacoba Maria (Jo) (1900-1993), vier jongere kinderen waren inmiddels overleden.

De dochters zijn alle drie onderwijzeres geworden. De oudste vertrok naar Stad Delden en was daar onderwijzeres aan de r.-k. meisjesschool, later de Heilig Hartschool. Marie en Jo waren leerkrachten aan de r.-k. Mariaschool in Heino. Marie, juffrouw Spitzen-de Visser, werd later ook onderwijzeres aan de r.-k. school in Lierderholthuis. Jo werd helaas ziek en moest worden opgenomen in de verpleeginrichting van het Vincent van Gogh Instituut te Veghel, waar zij overleed op 26 november 1993. Zij werd begraven op het r.-k. kerkhof te Heino.

Cornelis de Visser was uitbater en tuinder. Samen met zijn schoonzoon Alphons Joseph Rudolph Reinier Spitzen had hij een boom- en rozenkwekerij aan de Rozendaelseweg. Cornelis de Visser overleed te Heino op 30 mei 1947.

Corn. de Visser
Heino
Café - Lunchroom
Billijke prijzen
Prima consumptie
Gunstig gelegen aan
den Raalterweg

Vervolgens werd Hermannes Johannes Journee (1921-2001) in 1947 uitbater van café-restaurant 'Lustoord'. Hij was getrouwd met Lamberdina Johanna Elders. In 1955 koos hij echter voor een ander beroep en werd werknemer bij Te Siepe Wegenbouw.

De volgende eigenaar was Sijbe van der Noord (1908-1985). Hij werd geboren te Noordhorn (Groningen) en was op 6 augustus 1931 in Groningen getrouwd met Berendina van Goinga. Na twee jaar vertrok hij in 1957 weer naar Groningen. Echter toen hij ouder werd en zijn gezondheid te wensen overliet, besloot hij in augustus 1982 met zijn echtgenote naar Bathmen te verhuizen, waar een dochter van hem woonde. Hij overleed aldaar op 10 april 1985.

Daarna troffen wij Arnoldus J. Korenromp (1920-1988) als uitbater van het restaurant aan. Op een gegeven moment vertrok hij met zijn echtgenote Dora Besten naar Luttenberg en overleed aldaar op 77-jarige leeftijd.

Johannes Löhr (1908-1978), afkomstig uit Veendam, was de volgende eigenaar. Hij was uitbater van 'Lustoord', en tevens caféhouder te Holten. In 1977 verkocht hij 'Lustoord' aan Gerrit van de Vegt en vertrok naar Emmeloord, waar hij een jaar later overleed.

Schoolfoto r.-k. school 1929 met rechts Jo en Marie de Visser.

Gerrit van de Vegt was afkomstig uit Dalfsen. In de eerste jaren bewoonde hij de bovenverdieping van 'Lustoord'. Later was hij woonachtig aan de Dorpsstraat in Heino.

In de nacht van 1 op 2 februari 1982 werd het wegrestaurant geteisterd door een felle brand. De bovenverdieping en het trappenhuis brandden volledig uit, terwijl de benedenverdieping enorme rook- en waterschade opliep. Volgens de heer Van de Vegt lag de oorzaak bij een oververhitte gaskachel op de bovenetage. De oorzaak was, zo bleek later, kortsluiting. Gelukkig was de familie Van de Vegt kort daarvoor verhuisd naar Heino.

Een passerende automobilist ontdekte de brand. Hij zag de vlammen uit het dak slaan en alarmeerde de brandweer. De brandweer uit Raalte was vrij snel ter plaatse met drie brandweerswagens, even later gevolgd door de brandweer uit Heino met twee. Al direct na de brand zei eigenaar Gerrit van de Vegt dat hij niet bij de pakken ging neerzitten en de wederopbouw snel ter hand zou nemen.

In een recordtijd van zes weken bouwde aannemer Besten uit Raalte het nieuwe wegrestaurant, dat was ontworpen door architect Bosman uit Heino. Op maandag 26 juli ging 'Lustoord' weer open voor publiek.

Eind 1982 werd het wegrestaurant openbaar verkocht. De nieuwe eigenaar werd de heer H. Neppelenbroek uit Heino.

De gebroeders Erik en Hendrik Brakel uit Balkbrug werden de exploitanten en veranderden de naam 'Lustoord' in 'Het Wiel'. De klantenkring bestond voor een groot deel uit chauffeurs en vertegenwoordigers.

Raalterstraat 66, café restaurant Lustoord.

In 1992 kreeg het restaurant opnieuw een andere bestemming. De nieuwe naam werd 'Restaurant 66'. Heino kon nu proeven uit de keuken der dynastieën ofwel de Thaise keuken. De nieuwe eigenaren, een familie uit het Verre Oosten, lieten het pand geheel verbouwen. Helaas waren zij het onderling oneens over het te voeren beleid. Tevens werden zij geconfronteerd met een schadeclaim van 70.000 gulden door het bedrijf dat de verbouwings- en inrichtingswerkzaamheden had verricht. Voordat de rechtbank er zich mee kon bemoeien, was er al weer een nieuwe eigenaar en wel het echtpaar Lee uit Emmeloord. Zij waren vanaf begin 1993 de uitbaters van het Chinees Thais specialiteiten restaurant 'Ocean'.

Tien jaar later, op 11 april 2003 gaan de deuren open van het opnieuw verbouwde restaurant, dat vanaf die datum de naam 'Jan Steen' draagt. De geboren Heinoise Inge Koning-Neppelenbroek is dan de spil in het nieuwe restaurant. Inge is na twaalf jaar horecawerk in binnen- en buitenland toe aan het zelfstandig ondernemerschap. Getwijfeld heeft ze nog wel even toen het Chinees-Taiwanees restaurant leeg kwam te staan. De mooie locatie en haar latente wens om terug te keren naar Heino gaven de doorslag. In mei 2012 start ze met een tweede vestiging en wel in Tubbergen. Dat restaurant krijgt ook de naam 'Jan Steen'. «

Geraadpleegde bronnen:

Internet: www.suikerzak.nl en www.online-begraafplaatsen.nl

Kiek toch es! II bladzijde 39: foto: Alphons Spitzen Kweekerijen.

Gegevens archivaris gemeente Venray.

Gegevens Historische Vereniging Bathmen.

Gegevens van de heer G. Journee te Heino.

Vereniging voor Heemkunde "Omheining": archief krantenknipsels, archief bladprentjes, archief familie-advertenties, paaswandelboekje 2014.

"Wule zekt det zo"

Een rubriek veur platproaters

In deze aflevering kunt u uw kennis van het dialect weer toetsen aan 24 woorden die beginnen met de letter **m**, de dertiende letter van het alfabet.

M

maegies

- meisjes

maeläppelties

- meidoornbessen

maelmöppies

- biscuitjes

mäen

- morgen

mäenvrog

- morgenvroeg

mangs

- soms

märkollle

- vlaamse gaai

märzat

- ruimschoots

mauwen

- zeuren

meesterweggens

- op de meeste

plaatsen

meestieds

- meestal

meien

- maaien

meimulder

- meikever

meleur

- mankement

melkoamd

- melktijd

(in de namiddag)

melkzieje

- melkzeef

meneuvels

- bewegingen,

rare fratsen

miegempe

- mier

miggel

- mager persoon,

slungel

millendeur

- deur tussen voor
en achterhuis

(op een boerderij)

missunen

- misstaan

moi

- goedendag

motblik

- stofblik

motte

- zeug

M

Oorlogsverhalen

Familie Kok (4)

Jeugdherinneringen over mijn leven in de oorlog

Tekst: Herman Kok

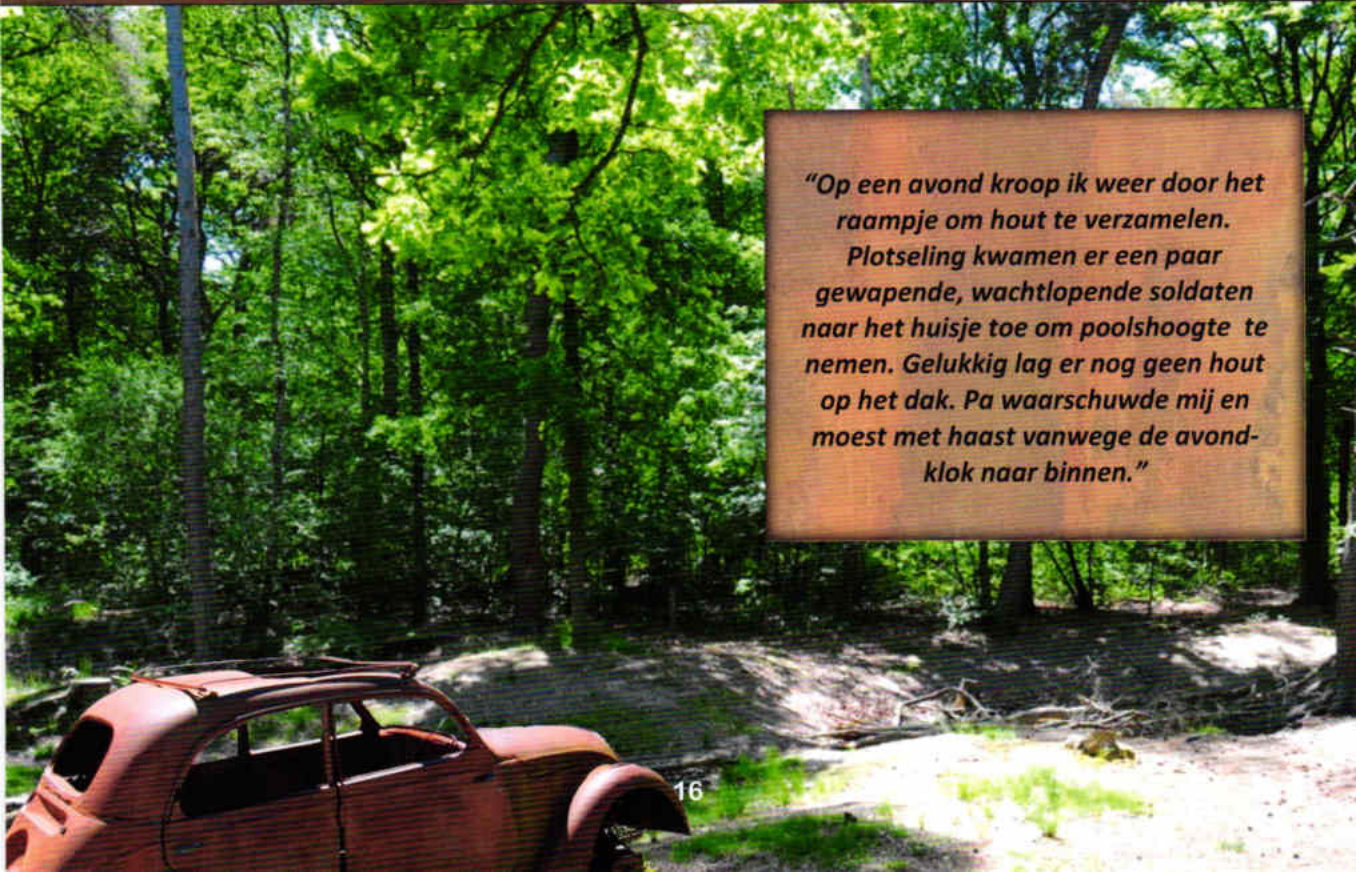
WIJ LEEFDEN ALS KINDEREN IN DIE VEERTIGER JAREN VAN DE VORIGE EEUW HEEL STERK IN ONZE BUURT MET ZIJN EIGEN MENSEN, ZIJN EIGEN TAAL, IN ONS HEINO.

DE OORLOG DIE NET VOORBIJ WAS, MET ZIJN VERSCHRIKKINGEN EN GEVOLGEN, WAREN WEZENLIJK DEEL VAN ONS. NOG JAREN DAARNA BLEVEN OORLOGSFEITEN ONZE GEDACHTEWERELD BESTOKEN, DE OORLOG VAN KOREA, ONZE STRIJD IN INDIË.

ZELFS OP SCHOOL, IN DE VADERLANDSE GESCHIEDENIS, WERDEN DE FEITEN OVER EUROPA ALS EEN SNOER AANEEN GEREKEN MET JAARTALLEN VAN OUDE OORLOGEN.

DE GEDACHTE OM AL DIE STRIJDEERS VAN EUROPA SAMEN TE VOEGEN, ALLEMAAL VOOR EENS EN ALTIJD VRIENDJES TE MAKEN WAS VOOR MIJ HET SUMMUM VAN EEN TOEKOMST.

EN DAT DAADWERKELIJK VECHTEN MET ELKAAR IS IN ONS EUROPA AL EEN HELE TIJD GELEDEN, VERGELEKEN MET VROEGER...

A photograph of a rusted, red car, possibly a Volkswagen Beetle, parked in a forest. The car is in the foreground, and the background is filled with lush green trees and foliage. The scene is brightly lit, suggesting a sunny day.

"Op een avond kroop ik weer door het raampje om hout te verzamelen.

Plotseling kwamen er een paar gewapende, wachtlopende soldaten naar het huisje toe om poolshoogte te nemen. Gelukkig lag er nog geen hout op het dak. Pa waarschuwde mij en moest met haast vanwege de avondklok naar binnen."

Naast ons huis stond het brandspuitenhuysje, een vierkant gebouwtje met een deur, ramen rondom en een plat dak, waar de brandspuit van Heino was geparkeerd. Op een gegeven moment werd de ruimte door een verdedigingsorganisatie van de Duitsers, de *Todt*, in beslag genomen en ingericht als werkplaats. Er werden verdedigingswerken voor de IJssel gemaakt.

Organisation Todt was een Duitse overheidsorganisatie, genoemd naar de oprichter Fritz Todt en aanvankelijk onderdeel van het Duitse Ministerie voor Bewapening en Munitie. Na het uitbreken van de oorlog kreeg de organisatie steeds meer bevoegdheden. In het kader van "Bouwen aan een nieuw Duitsland" gaf ze leiding aan de bouw van de Atlantikwall. Op vrijwillige basis en in het kader van de Arbeitseinzats werden arbeiders aan het werk gezet. Ze bouwden onder andere bunkers, kustversterkingen en wegen. (Wikipedia)

Herman Hoppen, deelde daar de lakens uit en maakte Todtkisten. Dat waren tweepersoons schuttersputjes van hout, die ingegraven werden in de wallenkant van de IJssel.

Pa zag het al helemaal voor zich: van dat hout kon hij zich na de oorlog mooi een schuur bouwen. Mooie balken en planken lagen als voorraad opgeslagen. De kunst was alleen om dat te 'organiseren'. Dus werd ik op een avond ingeschakeld om te helpen. Herman Hoppen had per ongeluk een tuimelraam open laten staan, waardoor ik net naar binnen kon kruipen. Pa regelde het die avond met een hamer zo dat het slot op dat raam bijna niet meer te gebruiken was. Hij had blijkbaar grootse plannen.

Ik moest in de werkplaats planken van de stapel tillen en door het raam aangeven. Daarna nog een stel balken en weer terug kruipen door het raampje. Het hout werd vervolgens op het dak van de achterkeuken gelegd en door het raam naar de vliering geschoven. Zo deden we dat een paar keer per week. Moeder vond het maar niks, maar kon niet veel zeggen.

Op een avond kroop ik weer door het raampje om hout te verzamelen. Plotseling kwamen er een paar gewapende wachtlopende soldaten naar het huisje toe om poolshoogte te nemen. Gelukkig lag er nog geen hout op het dak. Pa waarschuwde mij en moest met haast vanwege de avondklok naar binnen. Ik kon geen kant op en verstopte me achter een half afgetimmerd schot. Tjonge, wat zat ik in angst. Het schot was net iets te klein naar mijn idee. Door elk raam werd naar binnen geschenen met een zaklamp. Dat duurde tergend lang. Ze vonden uiteindelijk het raampje waardoor ik binnen gekomen was en hebben dat van buiten af zo goed mogelijk gesloten. Toen zijn ze weggegaan.

Pa kwam zenuwachtig terug en had de grootste moeite om het raampje weer open te krijgen. Ik weet niet hoe vlug ik weer naar buiten gekropen ben. Ik had het helemaal gehad! Moeder was woedend op pa. Die gaf haar helemaal gelijk en ik hoefde nooit, nooit weer mee, zo zei hij.

Een tijdje later heeft hij, 's middags, weer eens een praatje gemaakt met Herman Hoppen. Die vertelde dat er geregeld hout verdwenen was. Pa vond dat natuurlijk heel erg en dacht dat het aan de boekhouding lag. Ja, dat zijn van die dingen. Herman vertelde ook nog dat het slot van de deur bijna niet meer te sluiten was. Pa begreep dat wel want hij had daar al dagen lang met jobsgeduld telkens een beetje zand in geduwd. Hij bood aan om 's middags het slot mee te nemen naar de fabriek om het even na te kijken. Hij kon goed met sloten omgaan. Herman Hoppen vond het een goed idee en zo maakte pa

schoon, smeerde het en maakte meteen ook een extra sleutel, zodat hij mij niet meer nodig had voor zijn grootse bouwplannen in de toekomst. De oorlog heeft nog lang genoeg geduurd om hem aan voldoende hout te helpen voor zijn schuur.

Aan het einde van de oorlog, toen de Duitsers aan het terugtrekken waren, kwamen er steeds meer oude auto's door het dorp die het begaven. Ze werden door het leger verzameld op een bosterrein langs het Hayewegje bij de Zwolscheweg. Een paar keer per week komen daar dan soldaten die de wrakken vernietigen door ze in brand te steken of er een handgranaat in te gooien.

"En dat is toch zonde," zei pa. We gingen 's avonds met de door pa gemaakte handkar naar de wrakken toe, haalden de gereedschapskisten leeg en sloopten de banden die nog goed waren van de auto's af. Minder goede banden, die echter mooi afgesleten waren, namen we ook mee. Pa maakte er in vrije tijd massieve fietsbanden van. En van goede kwaliteit.

Wij deden ons werk in spertijd en soms kwamen we soldaten tegen die vroegen wat dat moest met die wagen en zo, maar mijn vader zei dan altijd: "Ja, de Feldwebel had dat

gezegd." Dat was gelukkig voldoende want al gauw waren we een vertrouwde verschijning bij die wrakken. De Feldwebel hebben we gelukkig nooit in de buurt gezien.

Aan het einde van de oorlog stonden er een stuk of zes mooie autobanden op zolder en lag er een flinke stapel gereedschap in de oude schuur op de grond. We hebben het nooit hoeven uitzoeken want toen we na onze evacuatie weer thuis kwamen, bleek dat die hele stapel gereedschap weer van ons gestolen was. Ik ben altijd benieuwd geweest wie 'ons' gereedschap gestolen heeft. De goede banden hebben direct na de oorlog hun nut bewezen op vrachtwagens van Veldkamp of Klompjan.

Elke avond verzamelden kinderen van Kok, Hilderink en Gerrie Kevelam, allen puber, zich voor het brandspuitenhuysje bij de Todtkisten. Verder was de groep wisselend van samenstelling. Het waren evacués, stadskinderen uit het westen, die naar het platteland waren gestuurd. Die kinderen waren veel gewiekster dan wij. We speelden in en om de Todtkisten, op het grasveld achter het huis, we deden verlospot en verstoppertje, we kwamen tijd te kort. Menig kortstondige jeugdliefde is hier bij die Todtkisten ontstaan.

Om indiaantje te spelen hadden wij wapens gemaakt: pijl en boog, een katapult, een speer en werppijltjes. Als je gevangen werd genomen, kwam je aan de martelpaal en mocht elke vijand vanaf een flinke afstand een pijltje op je kont mikken. Je deed dus echt wel je best om uit handen van de vijand te blijven. Het spel was echt menens.

Ik zou me geen andere jeugd wensen dan die ik aan het einde van de oorlog heb gehad. «

20 jaar geleden

Samenstelling: Inge Roelofs

6 juli

Vraag aan het organiserend comité van het feestweekeinde in Lierderholthuis hoe je honderden mensen in het dorp krijgt en het antwoord zal ongetwijfeld luiden: spektakel. Waar de Heinose buurtschap enkele jaren geleden op de Lierderholthuisweg werd getrakteerd op een autosprintwedstrijd was nu de tijd rijp voor de boeren-variant: de trekkersprint. En inderdaad: er waren weer vele honderden mensen op de been om het evenement van dichtbij te bekijken.

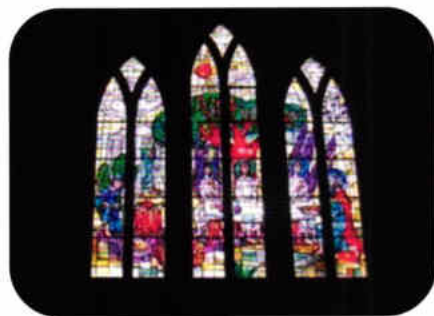
Voorzitter Cor Wellenberg, zelf eindigend op een derde plaats in de speciale klasse van de grasmaaiers, kon dan ook niet anders dan tevreden terugblikken op de primeur voor Lierderholthuis. De trekkersprint heeft veel weg van de trekkertrek, die in deze regio meer ingeburgerd is, maar bij de sprint wordt geen dieplader gebruikt. Het gaat er om de trekkers zo snel mogelijk over het parcours te krijgen. Dat gaat regelmatig gepaard met een enorm gebrul van motoren. Zeker bij de specials, aangedreven door V8-motoren, is het een ware parade van paardenkrachten. "Dit soort evenementen doet het hier altijd goed. Zeker als er ook een aantal lokale coryfeeën aan de start verschijnt. Dat vergroot de herkenbaarheid," aldus Wellenberg, die aangeeft dat de trekkersprint volgend jaar waarschijnlijk weer op de kalender zal staan. "Dan zullen er nog meer deelnemers op afkomen. We hebben nu een naam opgebouwd."

14 juli

In 1965 maakte hij al de fraaie glas-in-loodramen van de r.-k. kerk in Heino. Een jaar later schilderde hij de kruiswegstaties op de wanden van diezelfde kerk, van de parochie 'Onze Lieve Vrouw ten Hemelopneming'. Ruim dertig jaar later krijgt de inmiddels 75-jarige J.A.C. Schoemaker uit Oldenzaal de kans nogmaals enkele decoraties aan te brengen in de Heinose kerk.

Boven het tabernakel schildert Schoemaker een afbeelding van Maria Magdalena die Christus ontmoet en denkt dat hij de tuinman is. "Volgens mij sluit dat mooi aan bij het verhaal van de kruisweg zoals ik dat dertig jaar geleden heb geschilderd," aldus Schoemaker.

In tegenstelling tot de vorige keren moet de redelijk bejaarde kunstenaar dagelijks een steiger op. Helemaal in zijn eentje klaart hij deze creatieve klus. Hij maakt zelf de tekening, zet een schets op de muur, gaat invoegen en uiteindelijk inschilderen. Per decoratie is de Twentenaar circa drie weken bezig. Inmiddels is de tekening boven het tabernakel vergevorderd. In augustus gaat hij aan de andere kant verder. Boven het doopvont komt dan een afbeelding met daarop de doop van Christus door Johannes in de Jordaan. »

27 augustus

Twee kunstenaars mochten zich bij kasteel Het Nijenhuis 'uitleven' op het thema *dahlia*. Het is honderd jaar geleden dat koningin Wilhelmina werd ingehuldigd. Ter gelegenheid daarvan werd bij Het Nijenhuis een looftunnel aangeplant.

De toenmalige bewoner van het museumkasteel bij Heino, Henri baron van Knobelsdorff, had een goede relatie met het koninklijk huis. De zogenoemde beukenberceau was een eerbetoon aan de jonge vorstin. Het schijnt dat de baron hoopte dat de koningin hem eens op zijn buitenverblijf, Het Nijenhuis, zou bezoeken. Om die reden zou de baron zelfs de rechthoekige toren van het kasteel hebben laten bouwen. Zo zou hij hare majesteit op gepaste wijze kunnen ontvangen. De koningin is er nimmer geweest.

Kunstenaar Geer Pouls is gevraagd het project 'Een Tuin vol Dahlia's' gestalte te geven. Hij werkt in Heino samen met kunstenaar/kweker/dahlianier Jan Hein van Melis. Pouls richt in het oostelijk bouwhuis een tentoonstelling in, waarbij hij bloemschikkingen van dahlia's afwisselt met schilderijen en keramiek uit de collectie van de Hannema de Stuers Fundatie.

9 september

Een volwassen kind. Een betere typering is voor Bernard Lute van camping Heino niet te bedenken. "Je moet de instelling hebben dat kinderen tevreden zijn, dan ben je zelf ook content," is de filosofie van Lute die samen met zwager Bernard Hollegien en hun echtgenotes de camping runt. Exact 25 jaar is hij in Heino actief en dit jaar is zijn droom uitgekomen: een officiële vijf sterrencamping, het hoogst haalbare, de kroon op het harde werken. Lute is zo'n campingeigenaar die zelf altijd met de camper op vakantie gaat. "Zo ben ik vorig jaar naar St. Tropez geweest om te kijken naar waterbesparende maatregelen die ik hier ook heb toegepast in verband met het milieukeurmerk. Ja, ik ben altijd aan het kijken naar wat collega's doen. Ik ben wel bang, dat als ik tegen de vijftig loop, ik me niet meer kan inleven in kinderen. Dat is toch de belangrijkste voorwaarde om deze camping succesvol te kunnen runnen."

17 september

De brieven aan de gemeente liggen al klaar voor verzending. Het zijn verzoeken voor een vergunning om met extra breed materieel over de openbare weg te mogen rijden. De gebruikelijke drie meter is niet genoeg, gezien de natte weersomstandigheden zullen er extra banden aan hakselaars, wagens en tractoren worden gezet. Op een breedte van 3,60 meter is er meer kans dat er met succes gewerkt kan worden op de kletsnat geworden landerijen. In afwachting van de gemeentelijke ontheffingen is al begonnen met het verwerven en monteren van de extra banden. Bij de Werktuigenvereniging Heino wordt ook bij regen niet stilgezeten.

Voluit luidt de naam: Coöperatieve Werktuigenvereniging. Maar sinds het debacle met de eveneens coöperatieve zuivelfabriek Heino Krause enkele jaren geleden, heeft het woord 'coöperatie' een negatief beladen klank gekregen in Heino en omgeving. "We zijn als vereniging natuurlijk wel een coöperatie, maar dat brengen we niet meer zo enthousiast naar buiten," aldus bedrijfsleider Gerrit Volkerink in de kantine van de aan het Zeegsveld gelegen bedrijfspanden van het bedrijf.

Grote investeringen in landbouwmachines kunnen door afzonderlijke boeren niet opgebracht worden. Dat was ook al in 1950 zo, toen door een aantal boeren vanuit de dorpsvereniging Onderlinge Hulp de coöperatieve Werktuigenvereniging werd opgericht. In de bloeitijd waren er zo'n 130 boerenbedrijven lid. Inmiddels zijn dat er nog slechts 47. Coöperaties in het loonbedrijf vormen een uitstervend fenomeen, waarvan Overijssel er nog slechts een handjevol heeft.

Na vele jaren van soebatten lijkt er nu eindelijk wat gedaan te worden om de snelheid van het verkeer op de Langeslag in Laag Zuthem te temperen. De raad is althans akkoord gegaan met een pilot-project. Dat betekent echter niet dat het wensenlijstje van de inwoners van het Heinose kerkdorp is uitgeput. Een lokale werkgroep heeft namelijk met behulp van de kinderen uit het dorp een plan opgezet om te komen tot een definitieve locatie voor een speelveld. Het plan wordt morgen op een ludieke wijze aangeboden aan burgemeester Van den Berg. Woensdag om 14.15 uur zullen acht kinderen in een estafetteloop vanuit Laag Zuthem naar Heino vertrekken, waar ze om 15.00 uur aankomen bij het gemeentehuis. Op het plein worden diverse sportactiviteiten uitgebeeld en zullen kinderen hun tekeningen aanbieden. Aan het slot van de bijeenkomst geeft voorzitter Spoelman het plan aan de burgervader. "En dan is de gemeente aan zet," zegt de voorzitter. «

GRASDUINEN

In het archief

Samenstelling: Toon Hoefsloot

In 1954 verschijnt voor het eerst, op initiatief van burgemeester Van Bommel, het zogeheten contactblad 'Onze Gemeenschap', een contactorgaan tussen burgers en overheid van de gemeente Heino. De doelstelling ervan is om in eenvoudige, niet ambtelijke taal allerhande gemeentelijke zaken onder de aandacht te brengen en zo de communicatie tussen de burgers en het gemeentebestuur te verstevigen.

Uit het eerste nummer van de 3^e jaargang (1956) snijden we nu enkele onderwerpen aan - dat dit contactorgaan al zijn derde jaargang beleeft, is tevens een bewijs dat het in die jaren kennelijk in een behoefte voorzag. »

Het landbouwhuishoudonderwijs

U hebt allemaal wel eens gehoord van het landbouwhuishoudonderwijs. Vooral nu Heino zelf binnenkort een landbouwhuishoudschool krijgt. Wie gaan daar nu eigenlijk naartoe? De huidige wetgeving bepaalt, dat kinderen tot hun vijftiende jaar verplicht onderwijs moeten volgen. Aangezien normaal gesproken de meeste kinderen na circa zes jaren de lagere school hebben doorlopen, moet er een aansluitend soort onderwijs zijn. Dit kan zijn uitgebreid lager onderwijs (U.L.O.) of voortgezet lager onderwijs. Dit laatste weer gesplitst in landbouwonderwijs voor jongens en landbouwhuishoudonderwijs voor meisjes.

De cursus op deze school is toegankelijk voor meisjes die zes klassen van de lagere school hebben doorlopen. Zij bezoeken de school dagelijks evenals zij dit op de lagere school hebben gedaan. In afwijking van de lagere school krijgen zij nu niet steeds les van dezelfde leerkracht. De meisjes krijgen nu meer afwisseling. Zoals de naam huishoudschool al zegt, leren ze natuurlijk alles wat betrekking heeft op de huishouding. Koken, wassen, strijken, huishoudelijk werk, welke vrouw moet dat nu niet kunnen doen? U zult eens zien hoe plezierig het is als Uw dochter U eens kan vervangen, wanneer U ziek bent of een dagje uit wilt.

De meisjes leren ook hoe ze boodschappen moeten doen, waar ze overal op moeten letten. Dit zijn de lessen in warenkennis. Niet minder nuttig zijn de naailessen. Tijdens de opleiding krijgen de meisjes ongeveer negen uur per week naailes. Ze leren patroontekenen, verstellen, haken en breien, stof versieren en natuurlijk allerlei naaiwerk als bijv. het maken van een blouse of pyjama. Dan wordt er nog algemeen vormend onderwijs gegeven, dus rekenen, Nederlandse taal, lezen, aardrijkskunde, geschiedenis, plant- en dierkunde en tekenen, hetgeen het geleerde op de lagere school doet behouden en de algemene ontwikkeling ten goede komt. Ook bij deze vakken komt het vooral op de praktijk aan. Bij de rekenlessen bijv. gaat de leerkracht met de meisjes in gedachten naar de winkel allerlei boodschappen doen, de meisjes moeten tenslotte alles optellen. Bij Nederlandse taal leren ze brieven schrijven met zakelijke inhoud, bijv. sollicitatiebrieven. Iedereen komt wel eens voor het feit te staan deze dingen te moeten doen.

Wij proberen dan ook op onze scholen de meisjes zoveel mogelijk te leren, datgene waar ze in hun latere leven, of ze nu huisvrouw worden of iets anders, plezier van hebben. De landbouwhuishoudschool is meestal in het gelukkige bezit van een tuin. De leerlingen werken ook in die tuin. Leuk is het als alles er mooi bij staat en ze weten, dat is ons werk geweest. Er is een aparte leerkracht die de tuinbouwlessen geeft. Ook bloemschikken wordt in deze lessen wel gedaan. Verder wordt dan nog op de meeste van onze scholen 1 of 2 keer gymnastiek gegeven, zodat ze ook lenig blijven en een goede houding krijgen.

Nu U weet wat er die twee jaar ongeveer gedaan wordt, zult U ook wel willen weten, wat ze ná die twee jaar kunnen doen. Wanneer ze na twee jaar de school met vrucht hebben doorlopen, krijgen de meisjes een getuigschrift. Dit toont dan wel aan, dat als de meisjes in de verre toekomst een eigen huishouding hebben, hun handen niet verkeerd staan. Maar welke mogelijkheden biedt dit getuigschrift nu? De meisjes kunnen hierna geplaatst worden in de opleiding voor: hulp in de huishouding, kinderjuffrouw, thuisnaaister en daarna kostuumnaaister. Bij voldoende animo kunnen de meisjes ook nog een jaar naar school. Het is dan vrijwillig, want ze zijn niet meer leerplichtig. Het derde jaar bezoeken de leerlingen twee dagen per week de school. Zij krijgen dan alleen maar naailes, kookles, kinderverzorging en -opvoeding en tuinbouwles. Dit alles is meer uitgebreid. Nadat de meisjes de derde klas met goed gevolg hebben doorlopen, krijgen ze weer een getuigschrift.

U ziet dat het landbouwhuishoudonderwijs vele mogelijkheden biedt. Laat Uw dochters ervan profiteren, temeer nu zij het in eigen gemeente kunnen volgen.
Ellen Zandscholten (directrice)«

Foto omslag: *Het Munnikenhuis aan de Stationsweg.*

Omheining

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint. In ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

ISSN 1384-8461

Druk: Sonodruk, Heino

Om Heino

In deze uitgave o.a.

- Toen Han nog Hanke was
- Een bijzondere briefwisseling
- Het tuinpad van mijn vader
- Suikerzakjes van Heino

Van de redactie

Monnikenwerk

Misschien heeft u het ook gelezen in de regionale krant: na veertig jaar heeft *Jennie Pruim-Reinders* afscheid genomen als vrijwilliger bij het Historisch Centrum Overijssel (HCO). Al die jaren heeft zij zich verdiept in de eeuwenoude documenten in het Zwolse gemeentearchief, later het HCO. Om zoveel jaren achtereen al die stukken perkament met moeilijk leesbare teksten en al die op elkaar gelijkende rode lakzegels te bestuderen en systematisch te beschrijven vereist veel accuratesse, inzet en vooral het nodige doorzettingsvermogen. Ze deed dit werk in alle bescheidenheid samen met een groepje vrijwilligers. Slechts weinigen wisten van dat monnikenwerk af.

Haar liefde voor archieven en genealogie begon toen ze op zoek ging naar informatie over haar voorouders. Ze leerde het vak bij de bekende Zwolse archivaris Berkenvelder en door vele jaren studie en verdieping in de materie werd zij zelf een deskundige op dit gebied.

Op 19 november jl. werd Jennie door het HCO een feestelijke bijeenkomst aangeboden, waarin haar terecht lof werd toegezwaaid. Met een delegatie van Omheining mochten we erbij zijn. En niet zonder trots, want Jennie heeft vanaf de oprichting van Omheining al haar kennis en deskundigheid ook voor onze vereniging ingezet. En nog steeds gaat zij onverdroten door met archiveren en is zij vraagbaak voor velen.

In dit nummer

'In die tijd speelden we overal. Dat kon ook want er was geen televisie noch andere elektronische 'stoorzenders', waardoor wij ons vermaak automatisch in de buurt zochten en vonden. Het was zoals gezegd een mooi wereldje, zeker in de ogen van een kind.'

Dit schrijft Han ter Laak in zijn verhaal *'Toen Han nog Hanke was'*. Hij woonde in de jaren vijftig van de vorige eeuw midden in het dorp en die omgeving was voor hem kennelijk een boeiend wereldje waar van alles te beleven viel. Enkele foto's in een van de vorige nummers van OmHeino herinnerden hem aan zijn mooie jeugd in Heino. Hij ging er over schrijven en zo laat hij ons meegenieten van zijn belevenissen.

Foto's van Heino in vroeger dagen en de tekst van het lied *'Het Dorp'* - pas nog de nummer één in de Evergreen top 1000 - vormen de rode draad in *'Het tuinpad van mijn vader'* van Henne Neppelenbroek. Nostalgie verbindt beide verhalen.

In de rubriek *'Wule zekt det zo'* zijn Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink van de werkgroep Streektaal gevorderd tot de selectie dialectwoorden met een 'n', de veertiende letter in het alfabet.

Jennie Pruim-Reinders verbindt aan het suikerzakje van *'De Zwaan'* de geschiedenis van deze horecagelegenheid aan de Canadastraat die uiteindelijk plaats heeft moeten maken voor een appartementencomplex met dezelfde naam en dat getuigt van historisch besef.

Inge Roelofs heeft uit het krantenarchief een selectie krantenartikelen samengesteld uit het vierde kwartaal van 1998. Menigeen zal bij het lezen ervan verzuchten: "Is dat al weer 20 jaar geleden?"

Een bijzondere briefwisseling tussen een vroegere boerenknecht en voormalige huurders van de Vlaminckhorst verschaft ons een inblikje in een deel van de rijke geschiedenis van dit erf, dat momenteel in oude glorie wordt hersteld.

Wij wensen u veel lees- en kijkplezier.

(De kopij voor het volgende nummer zien we graag vóór 15 januari 2019 tegemoet.)

Inhoud

04. Suikerzakjes van Heino (2) ~ *Jennie Pruim-Reinders*
07. Wule zekt det zo ~ *Berend Jan Horstman en Gerrit Hulsink*
09. Toen Han nog Hanke was ~ *Han Ter Laak*
11. Alweer 20 jaar geleden ~ *Inge Roelofs*
14. Een bijzondere briefwisseling ~ *Toon Hoefsloot*
18. Langs het tuinpad van mijn vader ~ *Henne Neppelenbroek*
22. Een aanbeveling ~ *Henk Hofman*

Contributies

15 euro per jaar / 23 euro per jaar buiten Heino (i.v.m. portokosten)

5 euro losse nummers / 6 euro losse themanummers

Ledenadministratie

Inge Roelofs-Hoppen, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Voorzitter

Henk Hofman, Muntstraat 11, 8141 VP Heino, 0572-392593

Secretaris

Cor Horstman, Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino, 0572-392109

Penningmeester

Harry Ogink, Twentseweg 12, 8141 MA Heino, 0572-391618

Bestuursleden

Berend Jan Horstman, De Horst 10, 8141 BA Heino, 0572-392622

Tiny Kok-Klappe, Woolthuisweg 10, 8141 RX Heino, 0572-393584

Annie Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, 0572-392560

Herman Neimeijer, Plataan 19, 8141 SM Heino, 0572-393268

Andre Roelofs, Plataan 28, 8141 SN Heino, 0572-393254

Eindredactie

Toon Hoefsloot (wnd.), Tiny Kok en Berrie van Essen

Correctoren

N. Elsinga, T. Hoefsloot, T. Kok, J. Melenhorst,

G. Peeters, J. Peters, Berrie van Essen

J.K. Pruim-Reinders en W. Steenbergen

Vormgeving

Mirjam van der Weide-Wink

Voor de contactpersonen van de verschillende werkgroepen verwijzen wij u naar onze website.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

0572-394562 omheining@planet.nl

www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank NL06RABO 0327112271

Suikerzakjes van Heino

2

Horeca historie

Op 19 juni 1884 komt Bernardus Gerhardus Müller, geboren Gramsbergen 10 maart 1852, als broodbakker in dienst bij Hendrika Susanna Wissink - Van der Vegte. Haar echtgenoot, Wilhelmus Wissink, is op 23 maart 1884 overleden en het bedrijf heeft dringend een bakker nodig. Nu treffen wij op deze plek de horecaonderneming 'bij Ne9en' aan.

*Café restaurant 'De Zwaan' in
de jaren zeventig.*

In de periode dat Bernardus in Heino werkzaam is, leert hij Helena Jacoba van Delden kennen. Een dochter van genees-, heel- en vroedmeester (dokter) Van Delden. Hij trouwt met haar te Heino op 19 mei 1890. Het echtpaar vestigt zich op het adres Canadastraat 31 en begint daar met een bakkerij annex café. Uit hun huwelijk worden drie kinderen geboren, waarvan de oudste dochter op 11 januari 1921 trouwt met Theodorus Emanuel Hendricus Bosch, afkomstig uit Doetinchem. Het bedrijf dat bekend staat als café Müller wordt omgedoopt tot café Bosch.

De heer Bosch gaat voortvarend te werk. In 1924 laat hij een schuur bouwen naast het bestaande pand. In de Heinosche Courant van 28 juli 1928 lezen wij dat hij voornemens is op een door hem gekocht terrein nabij de r.-k. school een café te bouwen.

De combinatie café-bakkerij heeft heel lang bestaan. Pas in 1975 stopt zoon Jan ermee. Gedurende 30 jaar heeft hij met de bakkerskar in Heino brood en kruidenierswaren bezorgd. De kruidenierswinkel wordt omgezet in een slijterij.

*Bakker Theodorus Emanuel
Hendricus Bosch.*

Bakker Jan Bosch naast zijn bakkerskar.

In september 1970 wordt het café heropend. De betiteling café wordt uitgebreid tot café-restaurant. De zaak is vergroot van ruim 80 naar 180 vierkante meter. Met de vernieuwing van de zaak wordt de oude naam 'De Zwaan' in ere hersteld. Dat is te zien aan het uithangbord en de grote zwanen op de toegangsdeuren.

In 1976 wordt het oude café geheel afgebroken en komt er een grote zaal met daarboven woonruimte. In 1980 wordt de schuur van grootvader Theodorus verbouwd tot 'De Delle'. »

Op 4 december 1984 gaat 'De Zwaan' over in andere handen. Er wordt afscheid genomen van de familie Bosch en het echtpaar Biesart uit Hellendoorn wordt de nieuwe beheerder. De naam 'De Zwaan' verdwijnt en de zaak wordt heropend onder de naam 'Sallandse Bistro- en Partycentrum'. De overname gaat gepaard met de nodige veranderingen. Zo wordt het cafégedeelte veranderd in een bistro en het zalencentrum krijgt de naam partycentrum. Naast de bistro en de dinerverzorging voor busreisgezelschappen start men onder meer met een afhaal-, party- en cateringservice. In december 1989 wordt het bistro-gedeelte opnieuw opgezet en het verandert in een petit-restaurant voor gezelschappen.

Het suikerzakje van 'De Zwaan'.

Na het vertrek van de familie Biesart naar het Duitse Winterberg, neemt Wim Reimink uit Lemelerveld in 1990 de Sallandse Bistro over. In juli 2010 wordt het pand door brand verwoest en niet opnieuw opgebouwd.

Op de plek van de bistro verrijst een appartementencomplex. «

De Sallandse Bistro aan Canadastraat 30.

Geraadpleegde bronnen:

Internet: www.wiewaswie.nl

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': bevolkingsregisters Heino, burgerlijke stand Heino, archief krantenknipsels, archief bidprentjes, archief familieadvertenties.

Foto's: van oorsprong afkomstig van de familie Bosch en archief Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

"Wule zekt det zo"

Een rubriek veur platproaters

In deze aflevering schotelen we
u een selectie dialectwoorden
voor die beginnen met een 'n'.

naegelholt

- achterbout, gepekeld
en gedroogd (rundvlees)

neers

- anus

neugen

- (uit)nodigen

nach(t)oele

- iemand die laat thuis
komt of laat naar bed
gaat

näns

- nergens

nerig

- ijverig

net noa

- al naar gelang, net
voorbij

niejmoeds

- modern

N

niejplichtig

- nieuwsgierig

niejmelkte koe

- pas gekalfde koe

niep

- hiep

nöölen

- zeuren, kletsen

nöstekuken

- nestkuiken;
jongste uit het
gezin

nösterig

- mopperig

nössie

- nestje

noazik

- broekzak, zak
gedragen onder
de rok

noakok

- nagerecht

noazeng

- nazeggen

N

niejgie

- nieuwtje

nietterumme

- hoe het ook zij

neideuze

- naaidoos

neigoaren

- naaigaren

noabliem

- nablijven

noadaeng

- nadagen

EEN BUDGETNEUTRALE INJECTIE VOOR ONZE STREEKTAAL

OP 10 OKTOBER JL. KWAM MINISTER OLLONGREN (BINNENLANDSE ZAKEN) HOOGSTPERSOONLIJK NAAR HET PROVINCIEHUIS IN ZWOLLE OM SAMEN MET GEDEPUTEERDEN VAN GRONINGEN, DRENTHE, FRIESLAND, OVERIJSSSEL, GELDERLAND EN WETHOUDERS VAN DE GEMEENTEN OOST- EN WESTSTELLINGWERF – HET GEBIED WAARIN HET NEDERSAKSISCH IN AL ZIJN VARIANTEN WORDT GESPROKEN – EEN OVEREENKOMST TE ONDERTEKENEN.

BELANGRIJK, WANT DAARMEE ERKENT DE MINISTER DE WAARDE EN HET BELANG VAN HET NEDERSAKSISCH ALS ZELFSTANDIGE TAAL. ZO'N ANDERHALF MILJOEN MENSEN IN NEDERLAND SPREKEN HET NEDERSAKSISCH EN HET IS DUS GOED DAT DE REGERING ZEGT: WIJ ZIEN OOK HET BELANG IN VAN HET BEHOUD VAN JULLIE STREEKTAAL.

DE MINISTER BRENGT ECHTER GEEN ZAK GELD MEE. HET IS PUUR EEN INTENTIEVERKLARING: OVERHEDEN GAAN MEER SAMENWERKEN BIJ HUN INZET VOOR DE STREEKTAAL, WAARBIJ OOK OVER DE GRENS GEKEKEN WORDT NAAR DE NEDERSAKSISCH SPREKENDE REGIO'S IN NOORD-WEST-DUITSLAND. ZO KOMT ER EEN JAARLIJKS CONGRES OVER HET NEDERSAKSISCH DAT EEN KATALYSATOR KAN ZIJN OM NIEUWE PLANNEN TE ONTWIKKELLEN VOOR ONZE STREEKTAAL. «

Toen Han nog Hanke was ...

Herinneringen uit de eerste tien jaren van mijn leven

EVEN VOORSTELLEN

MIJN NAAM IS JOHANNES JOSEPH MARIA WLADIMIR TER LAAK, ROEPNAAM HAN. ALS KLEIN KIND VOND IK DE NAAM HAN MAAR MOEILIJK EN MAAKTE DAARVAN 'HANKE'. IK BEN DE ZEVENDE VAN ELF KINDEREN VAN DE TWENTENAAR JOHANNES GREGORIUS TER LAAK EN DE NOORD-HOLLANDSE CHRISTINA CATHERINA HUIBERTS. MIJN GEBOORTEDATUM IS 1 MAART 1941. WIJ WOONDEN AAN DE DORPSSTRAAT A 127 (VOOR DE OORLOG), THANS CANADA STRAAT 5 TEGENOVER DE KATHOLIEKE KERK.

De familie Ter Laak voor het huis aan wat nu Canadastraat 5 is.

Dit en wellicht volgende verhalen spelen zich hoofdzakelijk af gedurende de eerste tien jaren van mijn leven. Het waren nogal schrale jaren al mochten wij niet klagen, want wij zijn vergeleken met anderen weinig tekort gekomen. Wel was het leven in die jaren sober, al wisten wij te roeien met de riemen die wij – of de burens – hadden. De voorlaatste editie van *OmHeino* (nr. 2 juni 2018 – red.) gaf een aantal oude foto's te zien die mij weer eens deden denken aan mijn mooie jeugd in Heino. Met name de foto van het pand van de familie Willemsen bracht een gedeelte van 'onze' buurt in beeld. Het was een boeiende wereld.

Zoals de winkel van H. Willemsen, 'ome Hein', met de bijbehorende werkplaats(en) van loodgieters en elektriciens. Die liepen binnendoor naar de werkplaats van ome Thé Willemsen, de latere gemeentebode en commandant van de gemeentelijke vrijwillige brandweer. Er werden paarden beslagen in een echte smidse met vuur, wat op zichzelf al een belevenis was. Rond de jaarwisseling zochten wij vooral naar carbid voor het nodige knalvuurwerk. Wij werkten toen niet met melkbussen, maar een grote maggibus deed het ook best aardig. Later is de werkplaats voor de zaak van Hein Willemsen nog verder uitgebreid (richting Schottert voor ingewijden). Verblijf in deze interessante omgeving mocht enkel als je alleen was. Waren er meer kin-

deren dan werden we weggestuurd, wegens mogelijke gevaren. Op de foto van het dak van die uitbreiding staat nog ons oude duivenhok, dat via een transactie is overgegaan naar een van de zonen van Hein Willemsen, die ook aspiraties had om duivenmelker te worden.

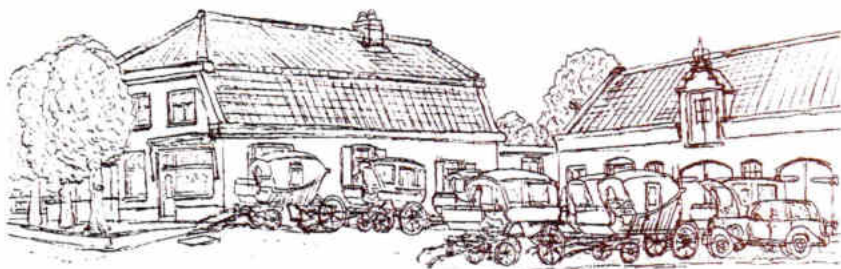
Natuurlijk speelden de jongens van Willemsen ook in de buurt. Op oude foto's komen wij ze nog wel tegen. In die tijd speelden we overal. Dat kon ook want er was geen televisie noch andere elektronische 'stoorzenders', waardoor wij ons vermaak automatisch in de buurt zochten en vonden. Het was zoals gezegd een mooi wereldje, zeker in de ogen van een kind. Naast de werkplaats was er ook een houten opslagplaats die beschikbaar werd gesteld voor de jaarlijkse bazaar van de voetbalclub *Hevo*. Dit gebeurde tevens in een gedeelte van de groene schuren van de familie Blom, waarin het paard van Blom werd gestald, varkens werden gehouden en hooi werd opgeslagen, waarin je, als je de kans kreeg, prachtig kon spelen. De wagen waarmee de boeren werden bediend met

kruidenierszaken werd daar ook gestald. Als de volwassenen je ontdekten in die schuren, werd je vaak weggestuurd, want het was, in verband met grote hoogteverschillen in de hooiopslag, niet zonder gevaar. Bovendien waren wij in die jaren bekwaam genoeg om de zaken op de kop te zetten. De grote schuren van Blom werden wekelijks ook gebruikt om de paarden van de boeren die op zondag met de koets naar de kerk kwamen, te stallen. De boeren gingen niet alleen naar de kerk maar ook naar het café Hassink of naar de bakker/kruidenier om koffie te drinken. Theo Blom ging de verschillende paarden onverschrokken tegemoet om ze tijdelijk onder te brengen in de stal gedurende het verblijf van de familie in kerk, café of bij de koffie. Dergelijke koetsen zie je helaas niet meer. Vroeger waren dit kleine optochten met de hele

familie in de koets met paard naar de kerk. Op zichzelf al een mooi gezicht.

Tegenwoordig komen ze zelfs al niet meer met de auto...

Verder waren er de gebouwen van de maalderij van G.H.H. Hassink met daaraan

Tekening van Willem Heuven.

vast een schuur voor kunstmest en opslag van granen. Die laatste schuur werd weinig gebruikt. De maalderij des te meer. Daar moesten wij ons kippenvoer en/of duivenvoer halen. G. Holterman zwaaide er de scepter en had ook liever geen kinderen in de maalderij in verband met het gevaar van vallen door het gat waardoor de zakken met graan en meel werden getakeld. De boeren reden met hun paard en wagen tot vlak voor de ingang van de maalderij, zodat zo weinig mogelijk met die zware zakken moest worden gesleept.

Voorbij Willemsen kwamen wij niet zoveel, behoudens voor kleine plichten die je van huis uit werden opgelegd, bijvoorbeeld naar slagerij Offenbergh of even verder petroleum halen bij Schotman. Wij moesten dagelijks naar de boerderij van Jansman aan de Raalterweg om melk te halen voor mevrouw M. Willemsen - van Dam. Ook van de boerderij maakten wij onze speelplaats en afhankelijk van het seizoen brachten we een bezoek aan de kleine boomgaard. 's Winters stonden de koeien op stal en hoorde je tijdens het melken de boer wel eens uitvaren tegen een koe als deze niet stilstond tijdens het melken. «

**'ROND DE JAARWISSELING
ZOCHTEN WIJ VOORAL NAAR
CARBID VOOR HET NODIGE
KNALVUURWERK'**

Al weer

1998

20 jaar geleden

4e
kwartaal

Samenstelling: Inge Roelofs

11 november

Pastoor Mijnhout zorgde gisteravond in zaal Oortwijn in Heino voor hilariteit toen hij al rijdend op een stokpaard de zaal binnentrad en als een moderne Sint Maarten zijn mantel om de schouders van wethouder Joke Stegeman drapeerde met de vraag of zij de mantelzorgers in Heino niet in de kou wilde laten staan. Een van de wensen die gisteravond tijdens de bijeenkomst van de werkgroep Belangenbehartiging Mantelzorg Heino nadrukkelijk naar voren kwam, was de totstandkoming van een zorgloket waar patiënten, mantelzorgers en ouderen terecht kunnen met vragen. Na afloop kregen alle aanwezigen een roos mee met de opdracht die aan een voor hen bekende mantelzorger te geven.

de samenwerking is afkomstig van de regio IJssel-Vecht. De voorbereiding is ter hand genomen door een projectgroep waarin gemeenten, aannemers, architecten, woningcorporaties, energie- en waterbedrijven, waterschappen en vrouwenadviescommissies zitting hebben.

"We moeten aan het werk," besloot Roggema zijn betoog om daarmee ook te voorkomen dat de ambitieuze plannen om de woon- en leefomgeving aan te pakken weer in de prullenbak of bureaula verdwijnen.

9 december

Het was de afgelopen weken het gesprek van de dag in Heino. De uitgifte van kavels in het bestemmingsplan Kiezebos II eerste fase zou niet volgens de regels zijn verlopen en een enkeling zou zelfs op onrechtmatige wijze aan een perceel grond zijn gekomen. "Er zijn nog nooit zoveel telefoontjes binnengekomen waarbij het ging om woningbouw, maar formeel hebben we de juiste weg bewandeld," verzekeren burgemeester Ton van den Berg en ambtenaar Roelof Ekkelenkamp.

De uitgifte van Kiezebos II stond enigszins op zichzelf, want de gemeenteraad heeft voor het eerst vier categorieën voor woningzoekenden in het leven geroepen. Nadat de notaris een grote groep mensen had blij gemaakt, zijn de telefoontjes binnengekomen. "Het komt er op

3 december

Durf eens utopisch te denken en initiatieven te nemen. Dat hield ir. R.E. Roggema van het stedenbouwkundig bureau BRO uit Vught zijn gehoor van deskundigen uit de Heino'se bouwwereld voor. De partners ondertekenden gisteren het regionaal convenant Duurzaam Bouwen, maar daar mag het volgens de adviseur niet bij blijven. "Het is het startpunt van een lang proces."

Heino is niet de eerste gemeente waar het convenant is ondertekend. In deze regio waren eerder al Avereest en Gramsbergen aan de beurt en direct na Heino komt vandaag de gemeente Ommen aan de beurt. Het initiatief voor

neer dat de pechvogels vonden dat sommige kavels in verkeerde handen terecht waren gekomen. Dat is voor ons aanleiding geweest om voor de avond waarin de loting van de kavels zou plaatsvinden, nog eens een kritische blik op de selectie te werpen, maar dat heeft het resultaat volgens ons niet veranderd."

De kritiek op de gemeente ging met name over de stellen die de intentie hadden om te gaan samenwonen, maar toch afzonderlijk een formulier hadden ingeleverd. Een persoon is daarvoor op het matje geroepen bij de burgemeester en Ekkelenkamp heeft een aantal andere starters telefonisch om een verklaring gevraagd. De regels van de gemeente bleken op dit vlak echter voor tweëerlei uitleg vatbaar, maar desondanks was er geen aanleiding om af te wijken van de loting.

gramma, maar tot op heden heeft het niet geleid tot een voorstel. Ook is de FNV niet tevreden over de carpoolplaats bij Seine. In de ogen van de Heinose afdeling beschikt de voorziening niet over voldoende parkeerplaatsen, een carpoolbord en een schuilaccommodatie

Werkzaamheden Kiezebos.

16 december

Toegegeven, het is wat vroeg om rond de klok van zeven uur 's morgens al aan de snert te zitten, maar een aantal personen liet zich de erwtensoep desondanks goed smaken.

Met de ludieke actie wilde de plaatselijke afdeling van de FNV de roep om een overdekte fietsenstalling bij de bushalte aan de Zwolseweg (tegenover Seine) luis- ter bijzetten.

De FNV houdt al enkele jaren een pleidooi voor de overdekte fietsenstalling om op die manier het openbaar vervoer te stimuleren. Collegepartij PvdA heeft de suggestie nog overgenomen in haar verkiezingspro-

24 december

Een kok in de supermarkt, kratten bier voor een tientje en een voorzitter die de nacht doorbrengt op een bed in de winkel. Het moge duidelijk zijn: het ontbreekt de Heinose middenstanders niet aan creativiteit om de consument te lokken.

De plaatselijke winkeliers, verenigd in de AOVH, openden gisterochtend om 8.30 u de zaak en bleven geopend tot die middag. Een marathonzitting van meer dan dertig uur. Dat betekent veel improviseren en jongleren met de inzetbaarheid van personeelsleden, maar het initiatief werd door iedereen goed ontvangen. "Heino zal nooit een grote winkelstad worden, maar als we er met zijn allen de schouders onder zetten, kunnen we een heleboel bereiken," constateerde voorzitter Guus van Wifferen van de AOVH tevreden. Ook in de nachtelijke uren waren er consumenten die de gelegenheid aangrepen om van de voordeeltjes te profiteren. En de AOVH was zo slim geweest om de trekking van de eindejaarsactie pas rond middernacht te doen. Wat van Wifferen betreft moet de 'Nacht' vooral als ludiek worden beschouwd. "Het is zeker niet bedoeld als voorbode van een 24-uurs economie!"

31 december

Woonzorgcentrum De Vloedgraven in Heino heet vanaf morgen Het Wooldhuis. Dat heeft te maken met de samenvoeging van ouderenverzorgingshuis De Maat met dit centrum.

Eind november verhuisden de laatste bewoners van De Maat naar De Vloedgraven. Met deze verhuizing ging de integratie van De Vloedgraven en De Maat een beslissende fase in en werd het tijd voor een nieuwe naam. Door veel bewoners en andere betrokkenen werden suggesties aangedragen. Aan de hand van de vele voorstellen werd tenslotte gekozen voor de naam Het Wooldhuis.

Zowel De Maat als De Vloedgraven zijn van oorsprong veldnamen met een voor Heino historische betekenis. Bij het zoeken naar een nieuwe naam is in dezelfde richting gezocht. Het Wooldhuis, geschreven in de spelling van circa 1830, is dezelfde naam die ook voorkomt in de Woolthuisweg. De naam verwijst naar het verleden waarin Heino nog landelijker was dan tegen het einde van de 20ste eeuw het geval is. «

De laatste bewoners van De Maat verhuizen naar Het Wooldhuis.

De Vloedgraven in de zeventiger jaren.

Een bijzondere briefwisseling

Post uit Canada 1992 voor de Vlaminkhorst ... en een antwoord uit Heino

Het was een complete verrassing voor de familie Kroes, de toenmalige huurders van de Vlaminkhorst om eind december 1992 een brief te ontvangen van de onbekende familie Westenenk uit Nova Scotia, Canada.

De brievenschrijver, Jan Westenenk, was in het begin van de Tweede Wereldoorlog boerenknecht bij Mans Kortstee op de Vlaminkhorst.

In de vijftiger jaren emigreerde Jan naar Canada om daar een bestaan op te bouwen.

Aanleiding om een brief te schrijven aan de familie Kroes was een krantenartikel over de Vlaminkhorst dat zijn broer Antoon hem toestuurde.

Beste mijnheer en mevrouw Kroes,

Jullie zullen wel verbaasd zijn een brief van ons te ontvangen. De reden is als volgt: mijn broer Antoon Westenek, Raarhoek Raalte, had ons een krantenknipsel gestuurd met de foto van de Vlaminckhorst erop.

In 1940 was ik als knecht in dienst bij Mans van de Kortstee. Mans was huurboer en zijn enige liefhebberij was werken en 'boeren' zoals dat toen der tijd genoemd werd. Geef je een voorbeeld. De 10^e mei 1940 werd Nederland overvallen door de Duitse troepen. Weet het nog heel goed, werd wakker 's morgens om vier uur van het lawaai van de zware bommenwerpers op weg naar Rotterdam om te bombarderen, een lawaai om nooit te vergeten. Om tien uur waren de Duitsers al in Heino. Nu u mag denken dat dat gelegenheid zou geven om wat te praten en het boerenwerk te vergeten, maar niet met Mans (anders wel een goede man, kon meestal goed met hem opschieten). We waren de bieten aan het uitdunnen en de zware bommenwerpers maar vliegen (heel laag) en als U 18-19 jaar bent is men wel een beetje nieuwsgierig, zo even naar boven kijken. Weet U wat Mans zei: "De bieten zijn op de grond en niet in de lucht."

Vroeg opstaan was er ook bij, zo vroeg dat het nog donker was. Zo donker dat het een heel werk was om voelend en tastend de koeien te vinden die in het land met de hand gemolken moesten worden. Toen ik die foto van de boerderij zag, zei ik tegen onze kinderen: "Ik heb hier zoveel zweetdruppels laten vallen dat je wel een zwembad kunt oprichten. (Had er wel een nodig, maar geen tijd voor.)

Maar wat ik boven alles jullie vertellen wou is het geval dat als ik niet op de rechte tijd en plaats was geweest de laatste dag in april 1941, de boerderij en Mans en vrouw en kinderen waarschijnlijk in de vlammen zouden zijn omgekomen en dat zit zo. De laatste dag dat ik in dienst was bij de Kortstee, was ik 's avonds met vrienden Tinus Blanke en Marinus, Bernard Nijboer (buurman daar) en Willem Mulder een afscheidsborreltje wezen drinken in Heino. Kwamen later dan gewoonlijk terug rond 11 uur, dat was laat in die tijd. Toen ik op de boerderij kwam, was ik verbaasd dat het zo licht was op de 'deel' (achterhuis). Toen ik de achterdeur open deed, zag ik dat alles in de brand stond voor op de deel. Toentertijd hadden sommige boerderijen een fornuis voor op de deel voor koken. Ik met een vaart naar het voorhuis om Mans te roepen. Het duurde nog al voor dat hij wakker werd. De pomp was achter op de deel en maar pompen en water gooien. Wij kregen het uit. Soms is er een goede zijde om laat thuis te komen.

Ingesloten foto's van mij en Tinus Blanke (de grootste van ons beiden) en de dienstmeid Toos Spijkerman. Als mijn herinnering goed is, kreeg zij de schuld van de brand. Het meisje op de foto's is een van de dochters. Haar naam weet ik niet meer. (Dinie Kortstee - red.)

Ik heb het geschreven omdat ik dacht dat jullie er belang in zouden hebben.

Wij wonen al meer dan 40 jaar in Nova Scotia Canada en wij hebben het hier heel goed naar de zin, hebben 5 kinderen, 4 getrouwd hier in de parochie, beter gezegd dorpje ongeveer 800 inwoners, hebben 16 kleinkinderen allemaal rond hier. Op het ogenblik aardig koud, 18 graden vorst.

P.S. Wat is er nog over van het zogenoemde 'Engelse Werk', allemaal heel mooie wandelpaden.

Groeten en een Zalig Nieuwjaar van mijn vrouw en mij. »

**HET ANTWOORD VAN DE FAMILIE KROES
LIET NIET LANG OP ZICH WACHTEN.**

Heino, 19 januari 1993

Beste mijnheer en mevrouw Westenenk,

Wat was dat een leuke verrassing uw brief te ontvangen vandaag. Zo zie je maar dat de wereld eigenlijk maar heel klein is. 10 oktober 1992 verhuisden wij naar Heino (na 28 jaar in Dalfsen gewoond te hebben) naar de boerderij naast het spieker 'De Vlaminckhorst'. Maar voor ik verder schrijf, wil ik ons eerst aan u voorstellen: George en Gonny Kroes - 52 en 48 jaar jong, 2 dochters, 27 en 24 jaar. De oudste woont al sinds 7 jaar - let op - in California USA, is daar getrouwd en verwacht in maart '93 ons eerste kleinkind (waar wij hopelijk bij zullen zijn). Onze jongste dochter woont nog steeds in Dalfsen, zij heeft 4 jaar geleden een ongeluk gehad en is daardoor gehandicapt geworden. Het gaat echter de goede kant op.

Terug nu naar de Vlaminckhorst. Als je uitgekozen wordt om een dergelijk historisch pand te gaan bewonen, dan wil je er zoveel mogelijk over te weten komen. Van de huidige eigenaars kreeg ik een kopie van een akte uit 1748 waarbij het spieker in leen werd gegeven aan de familie Rietberg, ook de naam van de huidige eigenaren.

Dat is echter een papieren verhaal, bijzonder interessant voor een van mijn hobby's, wapen- en namenkunde, maar veel interessanter zijn de echte mensen die hier gewoond, gewerkt maar vooral geleefd hebben.

Op dit moment zijn er in de boerderij nog twee slaapkamers, dus u begrijpt dat het voor ons een raadsel is hoe men dat met het slapen deed. Uit de foto blijkt dat Kortstee ook kinderen had, plus u en Toos Spijkerman, maar u zult wel een zogenaamd knechten -en dienstbode kamertje op de deel hebben gehad.

Op de foto van u, Tinus Blanke, Toos Spijkerman en de dochter van Kortstee, naast de boerderij, zie ik achter u een putdeksel. De fundamenten hiervan ben ik tegengekomen, toen ik een rioolafvoer moest graven naast de boerderij voor het lekwater vanaf de rieten kap (die zit er nog steeds op). De stalramen zijn een stuk groter geworden.

Op de andere foto is ook het karnhok te zien. Dat staat er ook nog steeds, dat wordt mijn tekenkamer, achter een toen nog redelijk kleine kastanje.

Uw vraag: "Wat is er nog over van het 'Engelse Werk'?" heeft mij wel bijzonder getroffen. Mijn beroep is tuin- en landschapsarchitect. Toen ik voor de eerste keer door dat bosje liep, dacht ik: "Wat vreemd, een vijver met een uitgesproken vorm, een laatste rest van een padenstelsel, met enorm doorgeschoten beukenbomen en geen resten meer van bijvoorbeeld rododendrons en andere lage beplantingsresten. Het lijkt ook of er een slootje of een arm van de vijver naar het spieker heeft gelopen (in de buurt van de bonte Maple Leaf). Misschien heeft daar vroeger wel een bruggetje over gelegen. U ziet een samenloop van omstandigheden dat u daar nu juist om vraagt. Ik wil graag van u weten hoe het er nu ongeveer heeft uitgezien. Misschien restaureer ik het nog wel eens.

Nogmaals, beste familie Westenenk, erg bedankt voor jullie brief met zoveel ervaringen over de Vlaminckhorst. Wij hopen echt dat u nog eens schrijft, wij schrijven u zeker terug. Een paar foto's van de Vlaminckhorst nu doen wij hierbij.

Groeten, George en Gonny Kroes.

Een facelift

Erve de Vlaminckhorst wordt in 1444 voor het eerst in een verzoekschrift genoemd. Het kent dus een geschiedenis van bijna 600 jaar. De huidige boerderij dateert waarschijnlijk uit 1858. Het spieker, nu al zeventig jaar onbewoond, is het enige nog bestaande van de achttien die Heino rijk was.

In januari 2017 is de familie Van der Wal - Verhoef begonnen met de restauratie van de vervallen gebouwen en landerijen van de Vlaminckhorst, nadat zij het vijf hectare grote landgoed enkele maanden eerder hadden gekocht. De gebouwen worden in de oorspronkelijke stijl teruggebracht, achter het spieker wordt de Engelse tuin hersteld en langs de grenzen van het landgoed worden wandelpaden aangelegd.

De eerste resultaten van de renovatie zijn al duidelijk zichtbaar. Henk Van der Wal en Nellie Verhoef zijn aan een omvangrijke klus begonnen waarmee zij een historisch stukje Heino in oude luister herstellen. «

IN HET ONDERSTAANDE GEDICHT, DAT DATEERT UIT 1982, SCHETST HENK VAN DER VEEN WEL EEN HEEL SOMBERE TOEKOMST VOOR HET SPIEKER DE VLAMINCKHORST. ONGETWIFELD IS HIJ MEERMALEN LANGS DEZE HISTORISCHE PLEK GEFIETST EN DE TROOSTELOZE AANBLIK VAN HET SPIEKER IN DIE JAREN DEED VERMOEDELIJK DIT GEDICHT IN HEM OPWELLEN...

HOE HAD HIJ OOIET KUNNEN VOORZIEN DAT DE VLAMINCKHORST DOOR RESTAURATIE WEER IN OUDE GLORIE ZOU VERRIJZEN EN DAT ER ZO RECHT ZOU WORDEN GEDAAN AAN DIT HISTORISCHE ERF. HET ZOU HEM WAARSCHIJNLIJK MET VREUGDE VERVULD HEBBEN...

Bronnen:

Vereniging voor heemkunde 'Omheining', Canon van Heino, 2011.

H. van der Veen, Gedichten en verhalen in het dialect, z.j.

Vereniging voor heemkunde 'Omheining', Krantenarchief.

G. Kroes, 'Het landgoed de Vlaminckhorst te Heino 1444-heden', een plakboek van de familie Kroes.

De Vlaminckhørst

Hee stiet der nog, zo recht en wit en hoge
zol heel de stêe konnen ôverzien,
mår kiek ie nao zien starende witte ramen'
dan krie'j mangs wårk'lijk medelien,

Daor bôven, det klökkie, lôt zich niet meer heuren,
die stemme heb wie nooit ekend;
zollen 't blieje klanken 'west wêen, die der hebt eklunken?

Of is e in zien lêven nooit zo slim verwend?

De kastanjeboom daor veur em telt zien laaste jaoren,
mår och, hee dôt nog 'n bettien mee.
Het ôlde bouwhuus naost em zal em wel ôverlêven;

der is heui in 'n bårge en in de stal stiet vee.

In 't park en bie de vliever hebt de meênsen lopen kuieren,
De hoge ieken weet der nog wel van.
Mår o, wat is 't noe stille rond het spieker,

Een ienzaam eênde, dêenk ik, daor giet 't op an...

Henk van der Veen

Het tuinpad van mijn vader

EEN VERLOREN PARADIJS

Hoe intrigerend kan een foto zijn? Deze foto, genomen in Heino omstreeks 1900, roept veel vragen op. Een man in zijn zondagse pak staat op het Kerkpad. Dat weggetje liep toen langs de boerderij van de familie Kamphof. Later woonde daar de familie Bouma. Het is hoogzomer. Een deel van de oogst bevindt zich nog op de wagen. De foto zou op een zondagmiddag genomen kunnen zijn. De man geniet van de rust en misschien van een goede sigaar. Is hij de eigenaar van de boerderij of een toevallige wandelaar? Laten we aannemen, dat hij in Heino is geboren en daar is opgegroeid. Hij herkent dus de dagelijkse geluiden en geuren van het dorp en de boerderij. Hij spreekt het Sallandse dialect. De man kent bijna alle inwoners, want hij ontmoet ze in het dorp, in de kerk, tijdens de wekelijkse markt en op het jaarlijkse dorpsfeest.

En wandelend over het kerkhof leest hij daar de namen op de graven van dit 'in steen gehakte geheugen van het dorp', zoals Cherubini het zo fraai noemt in 'De wereld van de Middeleeuwen.' Hij is geboren en getogen in Heino: Hij is vergroeid met het dorp en met het klimmen der jaren groeide het dorp ook in hem.

Het Kerkpad naast boerderij Kamphof, omstreeks 1900.

'THUIS HEB IK NOG EEN ANSICHKAART, WAAROP EEN KERK EEN KAR MET PAARD...'
HET DORP (SONNEVELD - WIEGERSMA)

Vanuit de galmgaten van de toren, hoog boven de majestueuze kastanjabomen, hoorde hij die ochtend nog het beieren van de klokken, die ook hem misschien ter kerke hebben geroepen. Het galmen-de geluid is tot ver over de gemeentegrenzen te horen, maar niemand in het dorp klaagt over dit lawaai. De enige klacht is waarschijnlijk afkomstig van een boer, die de klokken niet goed kan horen omdat hij te ver van de kerk af woont of omdat de wind te vaak uit de verkeerde hoek komt. Hij is geboren en getogen in Heino en kent de meeste mensen die de klokken kunnen horen. Kortom, het gebied waar het geluid van de kerkklokken van Heino nog hoorbaar is, is zijn leefwereld, waarin hij zich thuis voelt.

Het Kerkpad van Heino naar Lierderholthuis, omstreeks 1950.

‘EEN ZANDWEG TUSSEN KOREN DOOR, HET VEE, DE BOERDERIJEN...’

OVER OUDE EN NIEUWE GRENZEN

De foto is om nog een heel andere reden merkwaardig. Op de toren heeft men een plateau aangebracht. Torens werden door landmeters vaak als meetpunt gebruikt, omdat men vanaf een toren een goed uitzicht had over het omliggende landschap. De landmeter houdt zich op deze foto waarschijnlijk niet bezig met het vastleggen van de gemeentegrenzen. In 1766 was de grens tussen de marken Heino en het Raalterwoold al vastgesteld, omdat er voortdurend conflicten waren tussen de boeren uit beide marken. In 1793 werd de grens opnieuw vastgesteld. In 1815 schoof de noordgrens op naar de Oude Twentseweg en werd een deel van de marke Lenthe aan Heino toegewezen. Tenslotte werd de gemeente Heino in 1967 nog uitgebreid met een deel van Laag Zutphen. Deze grenzen waren louter administratief. Boeren die in Raalte, Wijhe of Dalfsen woonden, moesten voor een paspoort bijvoorbeeld naar de gemeente waar ze ingeschreven stonden, maar haalden hun dagelijkse boodschappen in Heino. Ook waren ze lid van verenigingen in Heino en gingen ze daar naar de kerk. Emotioneel gezien waren ze daarom sterker met Heino verbonden dan met de gemeente

Kaart van Heino. De noordgrens volgde de bochtige Twentseweg, de zuidgrens liep vanaf het 'Jaopiksgat' in een rechte lijn naar de 'Cruyskuil' bij het Schanebroek.

Boerderij Bouma, omstreeks 1950.

waarvan ze deel uitmaakten. Ook hun kinderen gingen hier naar de lagere school. Samen met de kinderen uit Heino zongen ze uit volle borst de liedjes mee waarmee ze de buurtdorpen belachelijk maakten. Iedereen kent nog wel het liedje 'Raalte is een gat, Wieje is nog wat, maer Heino des 'n stad'. En de kinderen uit de buurtdorpen zongen natuurlijk hetzelfde liedje, maar dan met de plaatsnamen in een andere volgorde.

'WAT LEEFDEN ZE EENVOUDIG TOEN, IN
SIMP'LE HUIZEN TUSSEN 'T GROEN
MET BOERENBLOEMEN EN EEN HEG...'

MAAR KARREN RATELEN ER NIET MEER OVER DE KEIEN

Grenzen waren dus vaak louter administratief en verre van functioneel. Dat is ook wel logisch, want sommige grenzen, zoals de provinciegrens tussen Gelderland en Overijssel, stammen nog uit de Napoleontische tijd. Vaak zijn ze nog ouder. Sindsdien is er veel veranderd, vooral op het gebied van verkeer en transport, waardoor verzorgingsgebieden sterk konden veranderen. Een stad als Zwolle is wat dat betreft een goed voorbeeld. Hier ontstond een belangrijk knooppunt van wegen en spoorlijnen. Daardoor ontstond een steeds groter wordend verzorgingsgebied. In de zeventiger jaren verwierf de sociaal geograaf Buursink bekendheid met zijn indeling van Nederland in functionele verzorgingsgebieden. De grenzen van die verzorgingsgebieden zijn volgens Buursink functioneel, omdat de bewoners van zo'n gebied onderling - in economisch, sociaal en emotioneel opzicht - sterk met elkaar verbonden zijn. Hij maakte een onderscheid tussen primaire, secundaire, tertiaire en quataire kernen, al naar gelang de grootte van hun verzorgingsgebied. Een primaire kern heeft een klein verzorgingsgebied. Lierderholthuis bijvoorbeeld is zo'n primaire kern. De bewoners ervan konden er terecht voor hun dagelijkse boodschappen. Nu staat er nog een kerk, een café en een basisschool.

Schoolfoto, genomen voor de Christelijke school, omstreeks 1941.

Vergelijken we het verzorgingsgebied van Heino met dat van Raalte, dan zien we dat het verzorgingsgebied van Raalte veel groter is. Uit Heino verdwenen de landbouwschool en de huishoudschool. De middelbare scholen in Raalte verzorgen nu voor een groot deel van de omgeving het onderwijs. Uit Heino zien we nu dagelijks grote groepen jongeren op de fiets naar Raalte gaan. Een ander voorbeeld is de we-

‘EEN KROEG, EEN MEISJE OP DE FIETS,
HET ZEGT U HOOGSTWAARSCHIJNLIJK NIETS,
MAAR ‘T IS WAAR IK GEBOREN BEN...’

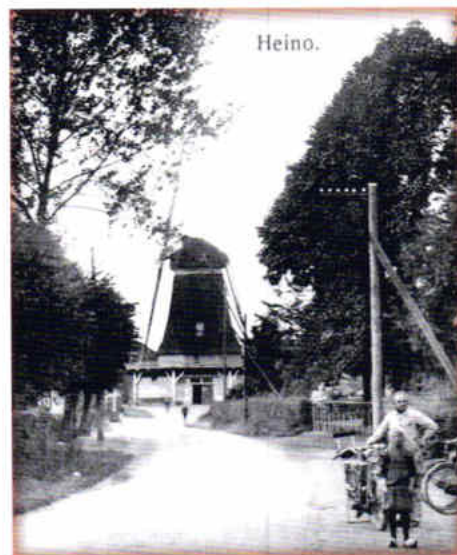
kelijkse warenmarkt in Raalte, die bezoekers trekt uit de wijde omgeving. Ook Raalte moest een veer laten. Het ziekenhuis aldaar werd gesloten. Patiënten kunnen nu worden geholpen in de beter uitgeruste ziekenhuizen van Deventer en Zwolle. Mede door de eerder genoemde veranderingen op het gebied van verkeer en transport moesten veel winkels in kleine kernen worden gesloten en hielden verenigingen op te bestaan, omdat ze te weinig leden hadden. Het feit dat na de zestiger jaren de gezinnen veel kleiner werden, speelde daarbij natuurlijk ook een belangrijke rol. Er was sprake van een ware gezinsverdunding. Veel kleine kernen werden daarom minder leefbaar. Naast de reeds aangestipte veranderingen op het gebied van onderwijs en gezondheidszorg maakten de verbeterde vervoersmogelijkheden ook veranderingen op allerlei

andere terreinen mogelijk, hetgeen er o.a. voor zorgde dat kleinere gebieden in een groter geheel werden opgenomen, want schaalvergroting zou financieel gezien veel voordelen opleveren. Sinds de gemeentelijke herindeling vormen Heino en Raalte daarom samen de nieuwe gemeente Raalte. «

De Dorpsstraat, omstreeks 1930.

‘EN LANGS HET TUINPAD VAN MIJN
VADER ZAG IK DE HOGE BOMEN STAAN.
IK WAS EEN KIND HOE KON IK WETEN
DAN DAT DIT OOIIT VOORBIJ
ZOU GAAN...’

De Dorpsstraat met de molen van Hooglugt, omstreeks 1930.

Bronnen:

Jan van de Wetering e.a., *Canon van Heino, Raalte*, 2011.

Jan Bieleman, *‘Heino, een geschiedenis van mens en plaats’*, Zwolle, 1980.

Jacques le Goff e.a. *‘De wereld van de Middeleeuwen’*, Amsterdam, 1991.

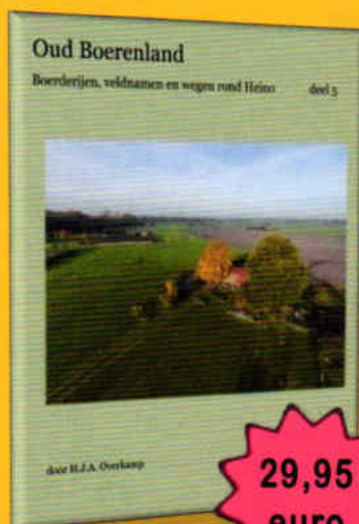
Heino, Kerkgang

‘DIT DORP VAN TOEN, DIT IS
AL WAT ER BLEEF VOOR MIJ,
EEN ANSICHTKAART
EN HERINNERINGEN...’

Attentie!!

**Bewoners van het Heinose Veld, Heino-Zuid,
het gebied van het Rozendaal en Oud Heino
rond de Brinkweg...**

**29,95
euro**

Oud Boerenland

**Het vijfde en laatste naslagwerk
over boerderijen, veldnamen en
wegen rond Heino**

De werkgroep geschiedenis heeft als laatste uit de serie 'Oud Boerenland' van uw woongebied* een prachtig geïllustreerd boek gemaakt. Het is bedoeld als naslagwerk voor hen die geïnteresseerd zijn in de agrarische oorsprong, de lokale geografie en de genealogie van de bevolking van Heino en haar omgeving. Meer dan 110 boerderijen met hun geschiedenissen zijn vermeld, maar ook de bijbehorende wegen en veldnamen komen uitgebreid aan bod. Het boek bevat 116 pagina's, 100 afbeeldingen van foto's en kaarten. Het kan dan ook haast niet anders of u kunt uw plekje daarin terugvinden. Het zal daarom zeker boeien. Het mag duidelijk zijn, dat het boek maar een beperkt aantal geïnteresseerden beoogt te trekken. Het verschijnt daarom niet in een vaste oplage en de prijs ligt natuurlijk ook iets hoger dan geldt voor een standaard exemplaar in de boekwinkel.

HEEMKUNDE STELT U IN DE GELEGENHEID DIT NASLAGWERK oud Boerenland deel 5 VANAF DECEMBER TEGEN DE KOSTPRIJS VAN € 29,95 AAN TE SCHAFFEN ALS ONDERDEEL VAN EEN GELIMITEERDE EDITIE. DIT COLLECTORS ITEM KUNT U DIRECT AANSCHAFFEN OP DE MAANDAGMORGEN VAN 10.00 UUR TOT 12.00 UUR TEGEN CONTANTE BETALING BIJ OMHEINING AAN DE CANADAstraat 6, 8141 AC HEINO. HIER LIGT EEN EXEMPLAAR TER INZAGE IN DE VERENIGINGSRUIMTE VAN DE MAALDERIJ. MOCHT HET BOEK ONVERHOOPT SNEL UITVERKOCHT RAKEN, DAN KUNT U DAAR ALSNOG INTEKENEN VOOR EEN AANVULLENDE DRUK.

De voorzitter van Omheining,
Henk Hofman.

* Het betreft het gebied zuidelijk van de Molenweg en verder ingesloten door de Nieuwe Wetering, de gemeentegrens met Wijhe en de oude grens met Raalte alsook het gebied westelijk van de Weversweg, de vroegere Heinose Vloedgraven en de dorpskern ten westen van de Dorpsstraat. De veldnamen in het dorp ten zuiden van de Van der Capellenweg-Zwolseweg zijn eveneens beschreven.

Omheining
wensst u
alle goeds
toe voor
2019

Foto omslag: *Het Munnikenhuis aan de Stationsweg.*

Omheining

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint. In ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

ISSN 1384-8461

Druk: Sonodruk, Heino

Om Heino

In deze uitgave o.a.

- Een kelder vol historie
- Heino mijn dorpje
- De oude meester vertelt
- Gerard Hekman; spion voor de geallieerden

Maart 2019
Nummer 1